

Queralt

360º

TREBALL DE RECERCA
Curs 2014-2015

“... Sol de glòria, foc de vida, llum de tot progrés,
sobre Berga brilla sempre més!
I de l’aspre soli de Queralt
a Catalunya defèn de tot mal.”

“Verge dels cims, Regina de la serra,
Mare de Déu, Estel del Berguedà,
pregueu al cel pels homes de la terra,
vetlleu tot temps pel poble català.”

Himne de la Coronació. Lletra: Ferran Agulló. Música: Antoni Ribera

ABSTRACT (Summary)

Background: since I was a child the subjects of Berga have attracted me, so when I had to decide about my research work I chose Queralt, because we are also near a very significant date, the Centenary of the Coronation.

Results: in this work you can find an overview of different aspects of Queralt, some of them well known, but some others unknown, which has been a very interesting discovery.

Conclusions: Queralt has been, is and will be alive, and it will evolve at the rate of time, always next to our town, Berga, and our country, Catalonia.

COMPENDI (Resum)

Antecedents: Des de petit m'han atret molt els temes berguedans, per això a l'hora d'escollir el meu treball de recerca vaig triar Queralt, doncs a més estem a punt d'arribar a una data molt significativa, el Centenari de la Coronació.

Resultats: en aquest treball podeu trobar una visió de diferents aspectes de Queralt, alguns coneguts, però altres desconeguts, que han estat una descoberta molt interessant.

Conclusions: Queralt ha sigut, és i serà viu, i anirà evolucionant al ritme del temps, sempre al costat de la nostra ciutat, Berga, i del nostre país, Catalunya.

INTRODUCCIÓ	9
1 ÀMBIT NATURAL	10
1-1 Situació geogràfica	10
1-2 Medi natural que l'envolta	11
1-2.1 Vegetació	11
1-2.1.1 Solell	12
1-2.1.2 Obaga	15
1-2.2 Fauna	17
1-2.2.1 Solell	17
1-2.2.2 Obaga	19
1-3 Com arribar-hi amb cotxe	23
1-4 Com arribar-hi a peu. Els camins de Queralt	24
1-4.1 Camí del Solell	25
1-4.2 Camí dels Avianesos o de Garreta	27
1-4.3 Camí dels Cingles de Queralt.	28
1-4.4 Camí de l'Aigua.	31
1-4.5 Camí dels Bons Homes o d'Espinalbet	33
1-4.6 Camí de l'Obaga	35
1-4.7 Camí de la Portelleta o de Sant Pere de Madrona	38
1-4.8 Camí de Ronda de Queralt o Passeig de Queralt	39
2 ÀMBIT HISTÒRIC.	42
2-1 Història del Santuari	43
2-1.1 Llegenda de la Troballa de la Mare de Déu	43
2-1.2 Els orígens. Primera capella.	45
2-1.3 Capella construïda per Francesc Garreta.	46
2-1.4 L'actual Santuari.	48
2-1.5 La Guerra Civil. Destrucció.	58
2-1.6 Postguerra. Reconstrucció	63
2-1.7 Millores i canvis camí del Cinquantenari	76
2-1.7.1 Consagració nou altar	76
2-1.7.2 Remodelació de la façana	83
2-1.8 Construcció del campanar	86
2-1.9 Millores a la dècada dels 80.	91

2-9.4	Entrevista amb Josep Casellas.	188
2-9.5	Record del foc viscut des de Berga.	190
2-9.6	Conclusions de l'incendi.	192
3	ÀMBIT SOCIAL	.193
3-1	La Gala de Queralt	.194
3-1.1	Dies previs.	.194
3-1.2	Dia de la Gala	195
3-2	Sant Marc	.197
3-3	Festes ocasionals.	199
3-3.1	Centenari dels Gegants Nous.	199
3-3.2	250 aniversari de l'Àliga.	.201
3-4	Els funiculars de Queralt.	203
3-4.1	Primers projectes	203
3-4.2	El gran funicular de Berga	205
3-4.3	L'ascensor de Franco	.207
3-4.4	L'ascensor inclinat de Queralt	210
3-5	Els Guardians del Santuari.	.213
3-6	Els casaments a Queralt.	.218
3-7	Queralt com a nom femení.	223
	CONCLUSIONS	224
	BIBLIOGRAFIA	227
	GLOSSARI	231
	ANNEX 1. PLÀNOLS DE LA COVA DE QUERALT.	241
	ANNEX 2. PLÀNOL CAMBRIL SANTUARI QUERALT	242
	ANNEX 3. PLÀNOL RETAULE FRONTAL ALTAR MAJOR.	243
	ANNEX 4. PLÀNOL - ESQUEMA DEL SANTUARI.	244
	ANNEX 5. PLÀNOL CAMPANAR.	.245
	ANNEX 6. DIPÒSIT DE CORONES A LA CAIXA DE PENSIONS.	246
	ANNEX 7. DOCUMENT DE RECOLLIDA DE LES CORONES.	247

INTRODUCCIÓ

Perquè he escollit Queralt pel meu treball de recerca? Volia escollir un tema que estigués relacionat amb la meva terra el Berguedà, ja des de petit m'havia atret el Santuari, hi feia excursions a peu amb el meu pare o amb cotxe amb el meu avi, m'agrada molt passejar per la muntanya de Queralt, veure el paisatge amb una imatge de 180 graus en que es pot contemplar bona part del nostre país Catalunya, i la pau que sempre es troba a l'interior del Santuari.

El primer objectiu que pretenc amb aquest treball de recerca és conèixer millor tot allò que envolta Queralt. La seva historia, de la que me n'han parlat molt els meus avis i els meus pares. Però també fer que els meus companys i els joves coneguin una mica més un dels símbols del nostre país Berguedà.

També s'acosta una data prou significativa com serà, l'any 2016, la celebració del Centenari de la Coronació de la Mare de Deu de Queralt. A la nostra ciutat ja s'estan començant a preparar els actes per celebrar el Centenari i és un altre bon motiu per donar una ullada a la historia de la Coronació i les celebracions dels 25, 50 i 75 anys.

M'agradaria donar una visió de Queralt des de tres àmbits: l'àmbit natural, l'àmbit històric i l'àmbit social. L'àmbit natural per centrar i conèixer Queralt físicament, l'àmbit històric per conèixer millor el seu passat i l'àmbit social perquè com a persones vivim en societat i actuem dintre d'ella, i Queralt a casa nostra te un pes important.

1 ÀMBIT NATURAL

1-1 Situació geogràfica

El Santuari de Queralt es troba situat a

- Latitud ¹: 42° 06' 27" N
- Longitud ²: 1° 49' 38" E

A un alçada sobre el nivell del mar de 1160 metres.

Mapa de Queralt. Font ICGC Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Situat a la carena de la Serra de Queralt, que té el punt més alt en el Castell Berguedà (1255 metres).

La seva part frontal dóna a migdia amb la vessant del sol del de la muntanya, i la part del darrera del Santuari és la part obaga de la serra.

¹ Latitud : veure glossari.

² Longitud : veure glossari

1-2 Medi natural que l'envolta

1-2.1 Vegetació

Per entendre la vegetació de la muntanya de Queralt cal tenir en compte quatre factors bàsics:

- la seva situació geogràfica, al sud dels Pirineus orientals i amb relativa proximitat a la Mediterrània.
- la seva orientació general est-oest, el que implica una marcada dissimetria entre el vessant nord o obac, i el sud o solell.
- la importància del seu roquissar, vertical i de caràcter calcari.
- l'efecte de l'ésser humà i la seva activitat.

Imatge general de l'obaga. (fotografia pròpia)

Imatge general del solell. (fotografia pròpia)

1-2.1.1 Solell

La part del solell és de caràcter ben mediterrani. A la part baixa, pel costat de Garreta hi torbem el carrascar amb boix, que no és més extens a causa de l'incendi de 1978.

També hi predomina l'alzina i alguns roures martinencs

Alzina carrasca - *Quercus rotundifolia*
(fotografia pròpia)

Roure martinenc – *Quercus pubescens*
(fotografia pròpia)

A l'alçada del Santuari hi ha til·lers, castanyers i freixes

Til·ler (foto pròpia)

Castanyer – *Castanea sativa*
(foto pròpia)

Freixer – *Fraxinus*
(foto pròpia)

En la zona cremada hi ha una comunitat arbustiva molt estesa: la garriga

dominada pel garric o coscoll, amb fulles petites i molt espinescents, verdes i lluentes pels dos costats, que la distingeix de la fulla de l'alzina.

Garric – *Quercus coccifera*. (fotografia pròpia)

Alzina

Garric

Els matollars hi trobem diversos tipus de fenàs de marge i jonça.

Fenàs de marge – *Brachipodium phoenicoides*
(foto pròpia)

Jonça - *Aphyllanthes monspeliensis*
(foto pròpia)

Hi ha també plantes oloroses i medicinals, que es recullen per fer-ne infusions i per cuinar o fer olor, com el timó, el romaní, l'espígol, l'orenga i la sajolida;

Orenga. (fotografia pròpia)

Timó—*Thymus vulgaris*. (fotografia pròpia)

Sajolida. (fotografia pròpia)

i altres espècies com l'argelaga, esbarzer, violes, campanetes, aladern,

Esbarzer. (fotografia pròpia)

Argelaga. (fotografia pròpia)

1-2.1.2 Obaga

Al vessant nord de la muntanya, les condicions climàtiques canvien força com a resultat d'una insolació menor. La influència pirenaica s'hi fa sentir en la mesura que minva la influència mediterrània.

Estem a una zona amb domini del bosc amb espècies arbòries eurosiberianes o medioeuropees, en especial el pi roig i el faig, però amb un caràcter més sec i empobrit .

El pi roig o rojalet és l'arbre més abundant a tota l'obaga de Queralt, pobla des de la paret baixa, al costat de la capella de la Sagrada Família fins a les parts més altes de la serra.

A la part alta entre el Santuari i la capella de sant Joan hi trobem exemplars de faig prou grans.

També s'hi troben alguns roures martinencs, es creu que abans eren molt més abundants.

Altres espècies com el teix, l'avellaner, el saüc es troben dispersos la llarg de l'obaga.

Pi roig - *Pinus sylvestris*
(foto pròpia)

Faig – *Fagus sylvatica*
(fotografia pròpia)

Avellaner – *Corilus avellana*
(fotografia pròpia)

El sotabosc, en algunes zones, degut a la presència de l'home és més escàs. Podem destacar el boix, el grèvol, la moixera, l'arç blanc, l'herba fetgera, la corona de rei o l'orella d'ós.

Herba fetgera – *Anemone hepatica*.
(fotografia pròpia)

Boix – *Buxus sempervirens*.
(fotografia pròpia)

Boix Grèvol – *Ilex aquifolium*.
(fotografia pròpia)

També hi ha diversitat de molses i líquens, i heures que s'enfilen per les soques dels pins.

Molsa – *Briofit* (foto pròpia)

Heura – *Hedera helix* (foto pròpia)

1-2.2 Fauna

Igual que la vegetació, la fauna de la muntanya de Queralt és molt variada gràcies a la diversitat d'ambients creada per la diferència d'altitud entre la base de la muntanya i la seva carena, així com pel contrast existent entre el solell i l'obaga. El solell de marcat caràcter mediterrani, i l'obaga i la carena ja més muntanyenc.

Molta de la fauna que viu en la muntanya de Queralt, especialment els mamífers no són fàcils d'observar si fem una passejada per la zona.

Com hem fet en l'apartat de la vegetació dividirem la zona entre el solell i l'obaga.

1-2.2.1 Solell

A la part baixa de la muntanya hi trobem alguns dels ocells més comuns a casa nostra: pardals, caderners i gafarrons.

Pardal – *Passer domesticus*
(fotografia pròpia)

Cadenera – *Carduelis carduelis*
(fotografia Fotonatura.org)

Si pugem una mica, al voltant dels matollars de garrics hi podem veure i sentir la puput.

A mesura que augmentem d'alçada, els garrics s'esclareixen i el terreny es torna més pedregós hi podem trobar el passerell, el bitxac, la merla, el sit negre i la perdiu roja.

Puput– *Upupa epops*
(fotografia Lifeboscos)

Passada la capella de sant Jaume hi trobem alzines de poca alçada, i enmig d'elles hi viuen la merla, el pit-roig i el pinsà. Si parem atenció al cel hi veurem planejar amb les ales obertes el corb.

Merla – *Turdus merula*
(fotografia pròpia)

Pinsà – *Frugilla coelestis*
(fotografia ichn.iec.cat)

Corb – *Corvus corax*
(fotografia pròpia)

Aquest ambient solejat afavoreix la presència també d'alguns rèptils com la sargantana ibèrica, de paret o de cua llarga i algun llangardaix, serp blanca o escurçó.

Sargantana – *Psammodromus algirus* (fotografia pròpia)

Eскурçó - *Vipera aspis*
(fotografia magrama.gob.es)

El mamífer més abundant és el conill, i algun ratolí de camp.

Ratolí de bosc - *Apodemus sylvaticus*
(fotografia ichn.iec.cat)

Conill de bosc - *Oryctolagus cuniculus*
(fotografia digitalnatura.org)

1-2.2.2 Obaga

El canvi dràstic de vegetació que hi ha d'una part a l'altra de muntanya fa que també la fauna que hi habita sigui diferent.

A la part alta prop del santuari, amb abundància de faigs hi viuen la mallerenga blava i el pica-soques blau.

Mallerenga blava - *Parus caeruleus*
(fotografia covadelesparaules.blogexpress)

Pica-soques blau - *Sitta europaeax*
(fotografia digitalnatura.org)

Ja en la zona de pineda , a les branques dels arbres hi viuen la mallerenga cuallarga, el pit-roig, la merla, el picot negre i el picot verd.

Picot negre - *Dryocopus martius*
(fotografia monnaturapirineus)

Picot verd - *Picus viridis*
(fotografia xtec.cat)

Si sentim un cant estrident ens senyala la presència del gaig, i alguns tudons amb el fort soroll de les seves ales . O bé l'imponent gall fer.

Tudó – *Columba palumbus*
(fotografia propia)

Gaig – *Carrulus glandarius*
(fotografia xtec.cat)

Gall fer – *Tetrao urogallus*
Fotografia 14.gencat.cat)

Presentes, però molt difícils d'observar hi ha els dos rapinyaires diürns de bosc, l'astor i l'esparver, que delaten la seva presència per la resta de plomes d'algun ocell que s'han menjat.. Si esperem al vespre serà fàcil escoltar el cant de la cabrota.

Esparver – *Accipiter nisus*
(fotografia gencat.cat)

Cabrota – *Strix aluco*
(fotografia lapobladelilet.cat)

Als cingles sobre la capella de Sant Joan o volant davant el santuari es poden trobar alguns rapinyaires com l'aligot comú o el xoriguer.

Xoriguer – *Falco tinnunculus*
(fotografia naturaleza digital)

Aligot comú – *Buteo buteo*
(fotografia propia)

En el camp dels mamífers el que més fàcilment podem veure és l'esquirol pujant per la soca d'un pi o saltant d'arbre a arbre.

Pel sotabosc també hi viu la guineu, la geneta i la fagina.

Esquirol - *Sciurus vulgaris*
(fotografia ecoima.org)

Fagina - *Martes foina*
(fotografia dalcaser.wordpress)

Guineu - *Vulpes vulpes*
(fotografia digitalnatura.org)

Tot i que no el veiem, si que observem el rastre que deixen els abundants porcs senglars que com a tota la comarca s'han reproduït de forma important, i arriben fins a la part més baixa del bosc. Més escassa és la llebre, reduïda a les zones més altes i boscoses.

Porc senglar - *Sus serafa*
(fotografia xtec.cat)

Llebre - *Lepus* (fotografia edu365.cat)

En les zones humides, i sobretot a la riera de Metge, hi ha la salamandra el gripau, la granota bruna.

Salamandra - *Salamandra salamandra*
(fotografia edu365.cat)

Gripau comú - *Bufo bufo*
(fotografia elperiodico.cat)

Fa temps també era molt fàcil veure truites en els tolls i gorgs de la riera de Metge a les proximitats de la font Negra.

Truita - *Salmo trutta* (fotografia xtec.cat)

Encara que no molt abundant, l'animal símbol per excel·lència de Queralt és l'oreneta, que reposa sobre al mà de la Mare de Déu.

1-3 Com arribar-hi amb cotxe

La carretera que puja a Queralt arrenca de la que va de Berga a Sant Llorenç. Es troba correctament senyalitzada. Des de l'Eix del Llobregat (C-16/E-9) cal accedir a Berga per l'entrada nord i seguir en direcció Sant Llorenç de Morunys (BV4241).

A tres o quatre quilòmetres, a mà dreta, hi ha el trencant per pujar a Queralt. És la mateixa carretera que va als Rasos de Peguera (BV4242). En aquest punt també hi ha un altre via que ve des de l'altre meitat de Berga concretament des dels Pedregals, perquè així s'estalvia creuar tot el trànsit de la ciutat.

Ja a Queralt, s'hi troba un aparcament senyalitzat amb una capacitat per a un centenar de vehicles.

Imatge aèria de la carretera BV-4242 que porta a Queralt. (Imatge de Google maps)

1-4 Com arribar-hi a peu. Els camins de Queralt

Pujar a Queralt a peu és un passeig que quasi tots els berguedans han fet un dia o altre. Sortint de qualsevol part de Berga els camins van confluint a la zona del Castell o al final dels Pedregals, des d'on començarem el camí amb el Santuari com a destinació.

La millor forma de conèixer els camins, és fer-los, caminar-hi i arribar a Queralt des de diferents punts.

Per això he realitzat un treball de camp recorrent la totalitat dels camins que explico en aquest treball.

A més dels coneguts i més utilitzats, hi ha diferents camins, tots amb la seva pròpia història, i per conèixe'ls millor he parlat amb en Ramon Martí i Farguell .

(fotografia pròpia)

Ramon Martí i Farguell és guia de muntanya, tècnic en senderisme i creador de la idea original del Camí dels Bons Homes i dels Camins de Queralt ³ Ha investigat en la creació i conservació dels camins de la nostra comarca.

Ell ens ha fet una explicació dels diferents camins que porten a Queralt i algunes dades sobre els mateixos.

Mapa de Queralt i rodalies amb els diferents camins d'accés numerats. (Mapa editorial Alpina)

³ Camins de Queralt: vegeu glossari.

1-4.1 Camí del solell

La definició que en fa Ramon Martí és:

“És el camí més conegut, el que fa servir més gent, i segurament també dels més antics, doncs les capelles que s’hi troben són datades del segle XVII. Es coneix també com a “camí de les Capelletes” o simplement pel “dret”. “

Surt de la casa de Fumanya, fins aquest punt s’hi pot arribar des de Berga seguint el camí paral·lel a la Riera de Metge, per Cal Nen i Sant Marc, per la urbanització del Balcó del Berguedà o pujant des dels Pedregals pel caminet que creua la carretera de Berga a Sant Llorenç de Morunys.

Capella Sant Jaume
(fotografia pròpia)

Inici camí
(fotografia pròpia)

És un camí que amb poc més d’un quilòmetre supera el desnivell de 260 metres, amb pendents i molts eglons de pedra.

Hi trobem les capelles de Sant Jacint, Sant Jaume i la Mare de Déu dels Dolors, que amb la seva construcció, segur que van fer més important aquest camí.

Al seu inici transcorre vorejat de garrics i vegetació baixa, no hi trobem arbres després de l’incendi de 1978 ⁴, el camí és ample amb trossos rectes, a mesura que guanyem alçada es fa més estret. Poc abans d’arribar a la capella de Sant Jaume comença a enfilar-se fent ziga-zagues amb forta pendent i esglaons irregulars. L’últim tram, ja enmig d’alzines, torna a ser més ample i planer fins arribar al aparcament del Santuari.

⁴ Incendi 1978: descripció de l’incendi en el capítol 2.5 d’aquest treball

Tram inicial , abans de Sant Jacint
(fotografia pròpia)

Tram dret i amb esglaons al camí del solell
(fotografia pròpia)

Poc després del seu inici es bifurca amb un camí que arriba a l'ermita de Sant Pere de Madrona. Es creu que podia haver format part del camí ral de l'Edat Mitjana, que no passava per l'estret del Guiu sinó pel collet de Sant Pere de Madrona, sembla ser

per dos motius, per controlar el pas de persones i mercaderies i fer pagar el dret de pas, i per evitar tenir que construir diversos ponts per superar la riera de Metge al pas per l'estret del Guiu.

Hi trobarem senyals de sender de PR – C 173 ⁵

En tota la part del solell de la muntanya no hi ha cap altre camí que arribi fins al Santuari.

⁵ PR-C 173 : vegeu glossari

1-4.2 Camí dels Avianesos o de Garreta

És el camí que surt prop de la casa de Garreta, al peu de la carretera de Sant Llorenç de Morunys, i puja primer per entre l'alzinar, i a mesura que guanya alçada, entre la pineda, amb forts pendents, fins a sortir al Collet de Sant Joan, des d'on s'arriba al Santuari pel camí que dona la volta al Castell Berguedà⁶, passant per la font del Bou.

Inici del camí – Garreta. (fotografia pròpia)

Tram i senyalització (fotografia pròpia)

Arribant al collet de Sant Joan (fotografia pròpia)

“El nom de camí dels Avianesos ve donat pel fet que antigament l'utilitzaven els habitants d'Avià que escurçaven el camí sense haver de venir fins a Berga per pujar a Queralt”.⁷

El camí es troba senyalitzat amb marques blanques i verdes

⁶ Castell Berguedà: veure glossari.

⁷ Definició del camí feta per Ramon Martí

1-4.3 Camí dels Cingles de Queralt

Font Freda
(fotografia pròpia)

El camí dels Cingles de Queralt o també anomenat dels Cingles de Garreta, actualment es troba senyalitzat com a sender PR C-173, amb marques blanques i grogues.

Aquest camí l'iniciem a la font Freda, coneguda font que es troba passat el càmping del mateix nom al nucli d'Espinalbet, municipi de Castellar del Riu, al costat de la carretera vella de Berga als Rasos de Peguera.

La pista, en bastant mal estat, s'enfila per la costa en mig de pins i boixos, amb forta pendent, fins al coll del Portet.

El Portet és un coll des d'on podem veure al sud els plans de Coforb i més enllà tot el Baix Berguedà i la Catalunya Central, i amb temps clar Montserrat i la Mola.

Coll del Portet (fotografia pròpia)

Vista cap el Sud, amb Montserrat al fons
(fotografia pròpia)

De la collada en surt un camí cap a Llevant que s'endinsa en el bosc i comença a pujar fins al Coll de la Mel. Des d'aquest punt el camí baixa, per tornar a enfilar-se fins arribar al punt més alt del Serrat Gran.

El camí sortint del Portet
(fotografia pròpia)

Des de la cresta de la carena podem veure: al nord l'església de sant Miquel d'Espinalbet i el Santuari de Corbera, al sud de dalt a baix del cingle, els camps de Coforb, la primera "Maria" i les naus del polígon de la Valldan; més a llevant la ciutat de Berga i al fons el pantà de la Baells.

Vista d'Espinalbet (fotografia pròpia)

Vista de Berga (fotografia pròpia)

Vista del polígon i el Baix Berguedà (fotografia pròpia)

El camí amb fort pendent (fotografia pròpia)

El camí comença a baixar amb fortes pendents seguint ara ja per la cara sud de la serra i comencem a veure al fons la silueta del Santuari de Queralt. Segueix, i en moments el camí passa al peu del cingle en un camí quasi en forma de balma. Seguim baixant fins arribar al collet de Sant Joan, punt en que el camí es troba amb

el camí dels Avianesos i amb el camí de l'Aigua.

El camí pel peu del cingle
(fotografia pròpia)

El Santuari de Queralt al
fons *(fotografia pròpia)*

Fins al Santuari seguirem el camí de la volta al Castell Berguedà per la font del Bou.

1-4.4 Camí de l'Aigua

“És un camí funcional que es va construir per portar l'aigua a Queralt i que segueix el recorregut de la conducció de l'aigua, i en alguns trams podem veure el tub per sobre de la terra.”⁸

Trams del camí en que es veu el tub descobert. (fotografia pròpia)

El camí és una variant del camí dels cingles, del que es separa a l'alçada del Collet de la Mel , i segueix per la cara obaga del Serrat Gran i la carena, enmig del bosc, passant pel Perdigall, punt de captació de l'aigua que arriba a Queralt.

El camí es estret i emboscat i en el seu tram final amb una pendent descendent molt forta, en el tram que passa pel costat d'un dipòsit auxiliar per l'abastiment de l'aigua al santuari.

Antic dipòsit auxiliar (fotografia pròpia)

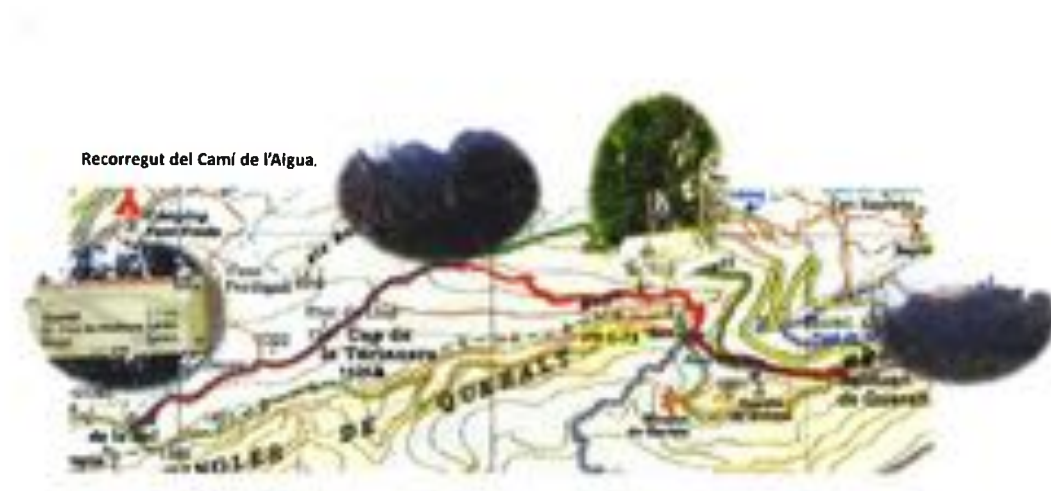
⁸ Definició del camí que fa en Ramon Martí

En alguns trams hi ha cordes clavades a la paret de la muntanya que ajuden a baixar o pujar els esglaons entre la roca.

Zones molt pendents amb escales i cordes (fotografia pròpia)

Un cop superat aquest punt, arriba planer fins al collet de Sant Joan

1-4.5 Camí dels Bons Homes ⁹ o camí vell d'Espinalbet

Ja a la zona obaga de la muntanya, aquest camí ara batejat com a Camí dels Bons Homes GR-107 ¹⁰, senyalitzat com a sender de Gran Recorregut, i que enllaça el Santuari de Queralt amb el castell de Montsegur a l'Ariège a través de Gósol, Bagà, Bellver de Cerdanya i endinsant-se en territori francès per Porta, Mérens-les-Vals i arriba a la ciutat occitana de Montsegur.

Inici Camí dels Bons Homes a Queralt.
(fotografia pròpia)

Aquest camí, marcat recentment, no és res més que la reutilització del camí que utilitzava la gent d'Espinalbet per arribar a Queralt, sense haver de baixar fins a la font Negre i tornar a pujar.

Segons explica Ramon Martí:

“Aquest camí, fa més de 100 anys no tenia aquest perfil actual, i en un moment determinat la gent d'Espinalbet va decidir fer un camí més planer, que no tinguessin que pujar, baixar i tornar a pujar, anar sempre amb el mateix perfil. És un camí que està treballat, amb parets de pedra seca ¹¹, fins un moment en que s'acaba, el camí baixa fins a la rassa i torna a pujar, el camí sembla que havia de continuar pla, queden uns 50 o 60 metres a l'indret anomenat els Bessons, que no continua.”

Tram amb paret de pedra seca
(fotografia pròpia)

Vista del nucli i església d'Espinalbet
(fotografia pròpia)

⁹ Bons Homes: vegeu glossari

¹⁰ Camí dels Bons Homes GR-107: vegeu glossari

¹¹ Paret de pedra seca: vegeu glossari

El camí surt de l'església de Sant Miquel d'Espinalbet i baixa, travessant la carretera asfaltada de Berga al Rasos de Peguera, i posteriorment l'antiga pista, anant a travessar la rasa del Torrent de l'Alou, i tornant a guanyar alçada ràpidament fins a l'indret anomenat els Bessons , a partir d'aquí el camí està més arreglat i marxa planer veient el nucli d'Espinalbet a l'altre costat de la rasa.

Seguint per la cara Nord del Serrat Gran, fins arribar a un punt en que girem i comencem a veure la silueta del Santuari.

Siluetes del Santuari de Queralt al fons (fotografia pròpia)

Baixant per dintre el bosc de pins arribarem al camí de la Volta de Queralt i per la font del Bou al Santuari.

1-4.6 Camí de l'Obaga

És un altre camí que és molt concorregut. El podem començar a la pròpia ciutat de Berga, des de la plaça de Sant Pere o des de Sant Francesc pujarem fins a sota del castell de Sant Ferran, a cal Diumenge.

Inici de la pista a Cal Diumenge
(fotografia pròpia)

Des d'aquest punt surt la pista, ara asfaltada, que puja paral·lela a la Riera de Metge, passant pel costat de l'antiga fàbrica del Lluís Ne, de la que només queda l'arcada sobre la carretera. Passant pels Hostals de Cal Nen i Sant Marc arribem a la carretera asfaltada que seguim fins a l'Estret del Guiu.

Arc de l'antiga fàbrica de
Cal Lluís Ne
(fotografia pròpia)

Inici del camí a l'estret
del Guiu (fotografia pròpia)

Prenem un camí estret que passa per sobre la font del Guiu, la font dels Segadors, la zona amb taules i jocs per la mainada i pel peu del Roc del Gegant arribem al revolt de la carretera al costat de la capella de la Sagrada Família.

El camí entra dins el bosc de pins de l'obaga paral·lel a la carretera asfaltada i va creuant la carretera de Queralt i la de la font de l'Alou.

Camí de l'Obaga. Puja en mig del bosc de pins. *(fotografia pròpia)*

Els primers trams són més planers, amb un camí fresat per les nombroses persones que l'utilitzen cada dia, però a mesura que ens enlairem es va fent més dret, i amb la vegetació més frondosa a banda i banda del camí. Anem fent alguns revolts que ens permeten guanyar alçada, doncs ens trobem ja a l'alçada del Santuari que veiem enlairat sobre la carena de la Serra.

El camí al costat de la capella de Sant Antoni
(fotografia pròpia)

Passem pel costat de la capella de Sant Antoni i partir d'aquí el darrer tram és més dret amb esglaons i fent ziga-zaga ara entre imponents faigs fins sortir a la carretera just davant de l'estació de l'antic funicular i de l'aparcament del Santuari.

Final del camí prop de l'aparcament (*fotografia pròpia*)

Recorregut del camí de l'obaga

1-4.7 Camí de la Portelleta o de Sant Pere de Madrona a Queralt

Aquest camí surt del collet i el planell que hi ha sota l'església de Sant Pere de Madrona, i arriba a l'extrem de l'aparcament de baix del Santuari, seguint paral·lel a la carena pel costat obaga de la muntanya.

Aquest camí després de l'incendi de l'any 1978 va quedar molt en desús i amb el temps s'anà embrossant i tapant fins l'any 1991 en que es va començar a desbrossar, i actualment és molt concorregut.

El camí és estret, pendent i envoltat de vegetació (fotografia pròpia)

El camí que comença amb una forta pujada fins arribar a un collet que s'anomena la Portelleta, perquè hi ha una roca que fa com una petita portella, que dona pas a una petita baixada per enfilar la darrera pujada, més llarga, pendent i amb esglaons que ens portarà a sota la plaça de baix de l'aparcament

de Queralt, vorejant el mur i amb una darrera pujada sortirem a l'inici de la plaça de l'aparcament de dalt.

Recorregut del camí de la Portelleta.

1-4.8 Camí de Ronda de Queralt o Passeig de Queralt

Tot i que no és un camí que porta a Queralt, doncs surt i arriba a la plaça de davant del Santuari, si que l'explico perquè és un camí que a més de formar part del final dels camins dels Avianesos, dels Cingles, de l'Aigua i dels Bons Homes, és un camí que molta gent fa i que et permet veure en un quart d'hora i poc més d'un quilòmetre de recorregut tots els vessants de la muntanya de Queralt.

Indicador del Camí de Ronda o Passeig
(fotografia pròpia)

La construcció d'aquest camí es va dur a terme entre els anys 1900 i 1904.

Sortint de davant de l'estació de l'antic funicular de Franco agafem les escales que pugen per sobre el pati dels Castanyers. A la dreta deixem el camí que ens porta fins a la Cova de la Troballa i seguim planejant fins al balcó de Garreta, on s'hi troba la capella de Sant Ignasi i des d'on es contempla una excepcional vista de tota la Catalunya Central i també del propi Santuari.

Balcó de Garreta. (fotografia pròpia)

Vista del Santuari i de la ciutat de Berga des del Balcó de Garreta. (fotografia pròpia)

Passem sobre la pista d'enlairament de parapents i el camí avança entre garrics i alzines deixant sobre nostre, el cim del Castell Berguedà. Arribem a un tram d'escales amb 82 esglaons on al final hi trobem un mirador sobre el cingle, i davant del Serrat Gran, en aquest punt fem el tomb, deixant el solell i entrant a l'obaga.

Tram d'escales
(fotografia pròpia)

Mirador al canvi de vessant.
(fotografia pròpia)

Camí a la zona obaga
(fotografia pròpia)

El camí comença a baixar, passant per una zona en que la forta ventada del gener de 2001 va arrencar i trencar molts pins. Per una zona amb vegetació més espessa arribarem al collet de Sant Joan, punt en que conflueixen tres dels camins que hem vist anteriorment.

Després de baixar unes escales i seguir un tram més pla arribarem a la font del Bou, situada en una canal de la roca.

Font del Bou.
(fotografia pròpia)

Tram final del camí
(fotografia pròpia)

Superant uns nous trams d'escales arribarem de nou al Santuari just al mateix lloc d'on havíem sortit, al costat de l'estació de l'antic funicular.

Recorregut camí de Ronda.

2. Àmbit Històric.

Dintre del recorregut de 360° al voltant del Santuari de Queralt, una part que s'hi havia d'incloure era tota la vessant històrica.

Ho he estructurat en quatre blocs.

El primer bloc es centra sobre el propi santuari, la història de la seva construcció, les reformes, des de la primera església fins a les millores que s'han portat a terme o estan encara en projecte; i també en les capelles que des de fa segles s'han anat construint en diferents punts de la muntanya de Queralt.

El segon bloc se centra en la imatge de la Mare de Déu, les diferents etapes i fets que han succeït al seu entorn, i les sortides que la imatge de la Mare de Déu ha fet del seu Santuari, per diferents motius, la majoria per secades, malalties o guerres.

Un fet cabdal en la història de Queralt va ser la Coronació Canònica de la Mare de Déu l'any 1916, he recollit informació de llibres, premsa de l'època i documents de l'Arxiu Comarcal. Una clara prova de la transcendència de la Coronació és que cada 25 anys s'han fet grans festes per celebrar l'efemèride, incloses en aquest bloc.

L'últim bloc parla dels fets succeïts el 27 d'octubre de 1978, l'incendi que va amenaçar el Santuari. N'havia sentit a parlar molt a casa i volia conèixer que va passar aquell dia. Ho he fet des del punt de vista tècnic dels bombers, però també des del personal de qui va passar aquella difícil nit al Santuari.

2.1: Història del Santuari de la Mare de Déu de Queralt.

2.1.1 La llegenda de la troballa de la Mare de Déu de Queralt.

Els orígens del Santuari de la Mare de Déu de Queralt, com en molts altres Santuaris, els trobem entre la història i la llegenda.

En el cas de Queralt la llegenda gira al voltant d'un pastor, un bou i la imatge de la Mare de Déu.

Transcrivim la llegenda traduïda, tal com l'explica el pare Narcís Camós ¹, en el seu llibre "El Jardín de Maria"²

"Hi ha un una propietat a la muntanya del costat, anomenada Vilaformiu, que de temps llunyans pertany a la casa dels Altarriba. Aquesta casa feia pasturar els seus ramats des de temps passats per aquelles contrades. Succeí doncs, que volent el cel manifestar la presència de la Santa Imatge, ho feu per mitjà d'un dels seus bous, que molt de pressa, va pujar al lloc on ara hi ha la capella sense reparar en la dificultat del camí.

Ho va veure el pastor i, malgrat volia deturar-lo, no va poder i va seguir-lo, fins que es va aturar en aquell lloc, i es prostrà, quedant el bou allà molt content. Va arribar el pastor que pujava seguint-lo, i, com que allò era senyal d'alguna novetat, s'hi va apropar i va descobrir en una cova la imatge de la Mare de Déu, i com el bou, s'hi va agenollar.

Molt content va agafar la imatge i la va posar dins la seva caputxa, i va tornar a casa per ensenyar-la als seus senyors, però va voler el Cel que en arribar-hi no la trobés, quedant molt estranyat i confós. Per això va tornar a pujar a la cova on es trobava la imatge. La va tornar a posar dins la caputxa i la lligà assegurant-se que no s'escaparia. Dient amb la seva innocència: "Veiem si així no s'escaparà". Va ser en va, malgrat totes les precaucions, en arribar a la casa la imatge havia tornat a desaparèixer del sarró..

¹ Narcís Camós: vegeu glossari

² El Jardín de Maria vegeu glossari

Veient això va tornar a la cova amb altres persones i, tots van poder veure la imatge de la Mare de Déu. I van determinar aixecar-hi allà una capella en honor seu, prenent el nom de Queralt de la unió de les paraules “Quer” : roca escarpada, “alt”, per al seva alçada.”

Troballa de la Mare de Déu.

Arxiu Huch.

2.1.2: Els Orígens. Primera Capella.

Si deixem la llegenda i anem a la història trobem diferents versions sobre l'antiguitat de la imatge de la Mare de Déu de Queralt, i consegüentment de la capella on es venerava.

Una primera dada històrica és que el Papa Climent IV concedí indulgències a la capella de Queralt el 15 de juliol del segon any del seu pontificat que correspondria a l'any 1266, el que indicaria que com a mínim ja tenia una capella l'any 1266.

La teoria de Mn. Bonaventura Ribera en la seva obra "*Memoria descriptiva del Santuario de Queralt*" escrita l'any 1901 i editada l'any 1904 ens dona referències sobre la existència de Queralt en temps encara més antics com son:

- A l'arxiu de Solsona es referencien butlles dels papes Urbà II en que consta el nom de Caralt com una església depenent de la de Solsona amb data de 29 de març de 1097.
- Butlla del papa Eugeni III esmenta una església amb el nom de Queralt . Eugeni II fou Papa entre els anys 1145 i 1153.
- En Butlles dels Papes Alexandre III i Climent III s'esmenta el nom de l'església de Keralta els anys 1180 i 1188.

El fet més clar és que en un principi la imatge es venerava just a l'indret en que es va trobar, en una edificació humil i petita. Segons esmenta el Dr. Huch ³ , sembla que abans d'acabar el segle XI hi havia una primera capella construïda on hi havia el celler o tenda de queviures a l'antiga hostatgeria del Santuari.

Algunes teories relacionen també la primera capella com a part del castell de la família dels Berguedà, extingida després de la mort de Guillem de Berguedà ⁴, famós cavaller i poeta del segle XII. Un cop desaparegut Guillem el castell es va perdre, però restà la capella, que podria ser un primer lloc de culte de la Mare de Déu de Queralt.

---

³ Dr. Huch: vegeu glossari.

⁴ Guillem de Berguedà: vegeu glossari

2.1.3: Capella construïda per Francesc Garreta.

Aquesta primera capella fou substituïda per una de més gran , que va ser construïda per iniciativa del mercader berguedà Francesc Garreta, com consta en una escriptura que conté un compromís i sentència arbitral entre ell i els hereus i successors de Bananat Savola i Sauta, la seva dona, que es publicà el 16 de febrer de 1392, on s'anomena a Francesc Garreta com a fundador de la capella de Queralt.

Igualment consta la fundació d'un benefici per part de Francesc Garreta, mercader de Berga, pel que va donar quinze lliures d'una quantitat de 1500 sous que rebia de les baronies de Pinós, Matamala i de Bagà, consignant-les per la capella de Queralt, com consta en un benefici eclesiàstic del bisbe d'Urgell Berenguer amb data de 5 de maig de 1386 i que tancà Joan Onofre Esteban notari públic de la Seu d'Urgell.

El llibre "*El Jardín de María*" en fa la següent descripció:

"..la seva capella és molt bonica i presenta molt bona disposició, el presbiteri de la qual és adornat per un reixat molt curiós i és pintat de verd. També té una casa amb estatges molt bons"

Sarcòfag santuari d'en Garreta
Fotografia pròpia

Estaria situada en el lloc en que actualment hi ha l'entrada a l'ermita. L'empedrat de dita entrada, amb els seus dos típics pedrissos, i el primer replà amb la deixa de cambril, i que serveix encara, ens donen idea de la forma i dimensions del Santuari construït per Garreta.

Per l'època en que fou construïda devia ser d'estil gòtic. L'única resta que ens queda és el sarcòfag de pedra que es troba baixant del cambril a mà esquerra, i que fou trobat en unes obres del actual Santuari, i una ceràmica, en part feta malbé on indica la data del 1681 (en la sagristia).

Ceràmica que es conserva al Santuari.

Fotografia pròpia.

2.1.4: El Santuari actual

L'edifici d'en Garreta es mantingué fins la primera meitat del segle XVIII en que fou construït el Santuari actual,.

La creixent devoció a la Mare de Déu de Queralt va fer que la capella d'en Garreta quedés petita i per això els regidors de la Vila de Berga acordaren demanar a la superioritat eclesiàstica el permís per construir una església més gran, permís que els fou concedit el 7 de desembre de 1725.

L'inici de les obres del Santuari fou el 16 de juliol de 1725, data gravada en un carreu de la cantonada de llevant del temple.. Les obres comencen amb la col·laboració física i pecuniària dels berguedans.

Primera pedra, amb la data de col·locació. *Fotografia pròpia.*

El 28 d'agost de 1727 vista la manca de mitjans, la Comunitat de Berga dóna 200 lliures per la construcció del Santuari.

Malgrat l'impuls inicial i la fervorosa iniciativa dels berguedans, degut a les vicissituds sofertes i a la malastruga, les obres s'alentien i no hi ha notícia del seu desenvolupament fins l'any 1738.

I les notícies que en trobem ens donen mostra de nous maldecaps i desgràcies en al construcció del santuari. N'és una mostra el següent relat que es pot trobar en el text "Memòria" de Mn. Bonaventura Ribera:

"... La tarda del 15 d'agost de 1738 va caure per primera vegada un llamp al campanar de l'església que ocasionà els següents desperfectes: Es va emportar un pilar del campanar, feu caure les pedres sobre la teulada de l'obra nova causant dany.... No fou de doldre cap dany personal, tret de les cremades al mosso de la Santa Casa i assombrà i feu caure al beneficiari Mn., Josep Obiols...."

Però les desgràcies aquell dia encara no havien acabat:

"... No havien passat encara 10 minuts d'això que la tempesta descarregà un altre llamp al mateix lloc de l'edifici amb danys destructors molt pitjors. Va emportar-se l'altre pilar, de forma que el campanar va quedar traslladat del seu centre a punt d'esfondrar-se, causant destrosses a parets i a la sagristia [...]. En sa cursa destructora ferí en Joan Mas, mestre de cases, en Bonaventura Vidal i en Francesc Bissó, qui deixà mig morts [...] Però com és de guaridor el bàlsam que guarda la Verge Maria de Queralt per als seus devots! En l'espai d'una hora totes les persones colpides pel llamp anaren per les seves cames a donar-li gràcies per haver-les lliurades per segona vegada d'una mort segura."

Però malgrat totes les dificultats i contratemps, el 21 d'octubre de 1741 va ser inaugurada solemnement la nova església del Santuari de la Mare de Déu de Queralt.

Els plànols de l'església foren realitzats pel reconegut artista de Barcelona Josep Arnau Dias, recomanat a la Junta d'Obra del Santuari per en Pere Costa, que fou l'autor del retaule. Van dirigir els treballs des de l'inici fins al final els mestres d'obres Francesc Moretó i Josep Julià, ajudats pel paleta donat al Santuari en Joan Mas.

La planta de l'església correspon als esquemes de planta contrareformista, de nau única i capelles comunicades entre els contraforts, que permeten el recorregut sense incidir en el culte de la nau central. La capçalera juntament amb al sagristia mantenen una forma rectangular de l'edificació, feta de pedra i reble per revestir.

La nau s'obre a migdia, amb una volta de canó i dividida en cinc trams. El cambril es troba just sobre la sagristia, ocupant el mateix espai, i s'hi accedeix per dues escales laterals. Estava dividit en tres parts, la central comunicava amb la portalada del retaule en que es trobava la imatge de la Mare de Déu, els dos laterals es comunicaven amb portes amb el central i destinats a la custòdia i exposició dels vestits i tresors de la Mare de Déu.

La inauguració del temple nou fou tot un esdeveniment a la ciutat de Berga. Segons explica Mn. Josep Armengou i Feliu ⁵ en el seu llibre "*El Santuari de la Mare de Déu de Queralt*"

---

⁵ Mn. Josep Armengou i Feliu: vegeu glossari

“... El capvespre de la vigília fou solemnitzat a Berga per la Rda. Comunitat amb unes Completes acompanyades d’orquestra. Després com a la vigília de Corpus foren representats simulacres de Patum per les places de la vila, mentre els cims de Queralt s’il·luminaren amb fogueres[...]

... .A la matinada del 21 tot Berga pujava a Queralt, Mn. Josep Morera, rector de Sant Pere de Madrona, beneïa l’església nova.

Tot seguit es traslladà la imatge de la Mare de Déu de Queralt de l’antiga església de Garreta al nou santuari, amb assistència de la Comunitat de Preveres, els Xixells, els PP. Franciscans i el Magnífic Ajuntament . El notari de Berga Josep Altarriba aixecà l’acta corresponent.

Al final fou celebrada una missa solemne oficiada pel rector de Berga Dr. Josep Clarís, assistit pels Jurats de la Comunitat Mn. Francesc Casals i Mn. Pere Martí. Va dir el sermó Mn. Dídac Guix.....”

La darrera part del nou santuari que es va construir va ser el retaule barroc que presidia l’altar major i que fou destruït per la Guerra Civil l’any 1936. El seu autor va ser l’arquitecte i escultor Pere Costa ⁶

La construcció del retaule es degué començar l’any 1741 i l’agost del 1787 foren parades les bastides per daurar el retaule i foren retirades l’agost de l’any 1788. En aquest període també es construï la trona i s’acabà el presbiteri.

Tota la grandesa de l’altar major anava dirigida a emmarcar i donar relleu a la diminuta imatge de Maria. La perspectiva de les seves línies conduïa a la vista de l’objecte central de veneració, la Mare de Déu

---

⁶ Pere Costa: vegeu glossari

Està organitzat estructuralment per sòcol, predel.la, cos central i àtic, en el sentit horitzontal; i tres carrers en el sentit vertical, tot donant un clar èmfasi al punt central en que es troba la imatge de la Mare de Déu.

Començant per la part baixa o sòcol, a banda i banda de l'altar hi ha dues portes amb relleus esculpits amb l'escut de Berga. En l'espai immediat superior hi havia un relleu amb el tema de la troballa de la Verge. Aquest element fou reconstruït al segle XIX.

Retaule nau central, obra de Pere Costa.
Arxiu Cortina-Farràs.

Altar i retaula nau lateral.
Fotografia l'Erol

El cos principal, el de més grandària, presenta a banda i banda de la fornícula de la Mare de Déu una columnata de quatre columnes cadascuna i, enmig d'aquestes, que estan separades dues a dues, s'hi roben les imatges de sant

Treball de recerca. Queralt 360°.

Joaquim i santa Anna, pares de la Verge Maria, imatges que també van ser canviades al segle XIX.

L'àtic està coronat per una fornícula amb la imatge de sant Josep. I a banda i banda al·legories de les virtuts, a l'esquerra la figuració de la Fe, i a la dreta, la de l'Esperança, i dos grans àngels que sostenien els símbols de la passió.

Cap a l'any 1814 i següents es portà a terme la decoració de l'interior del temple. Hi va intervenir l'artista berguedà Pere Puig ⁷ i Manuel Tarrés. D'aquesta decoració en resten les pintures de la volta del presbiteri, restaurades durant el present any 2014.

Pintures de la volta del presbiteri, originals de Pere Puig. *Fotografia pròpia.*

Davant cada columna s'hi col·locà una imatge, i a l'entrada del presbiteri dos àngels de grans proporcions sustentant un candeler. En anys posteriors s'anaren decorant les capelles laterals.

---

⁷ Pere Puig: vegeu glossari.

El Santuari de Queralt ha sofert diferents atacs i transformacions lligades al decurs de la història de la ciutat i del país, amb destruccions i posteriors reconstruccions del santuari.

El 1822 amb Rotten; el 1835 es convertí en presó i fortalesa militar; el 1840 amb el general Espartero, i durant la Tercera Carlinada 1872-1876 Queralt tornà a ser saquejat i convertit en fortalesa i presó novament.

Una mostra que encara perdura són les reixes de les finestres de la sagristia amb uns barrots de ferro dobles

Finestra de la sagristia amb antics barrots de la presó.
Fotografia pròpia

L'any 1893 el pintor Josep Sellarés portà a terme la nova decoració del cambril que es trobava en un estat deplorable.

Cambril del a Mare de Déu . Finals s.XIX.
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

Treball de recerca. Queralt 360°.

La façana, amb la portalada i el campanar, ha tingut diferents modificacions. Sembla que a la primitiva façana s'hi va afegir sobre el primer pis de les dependències un segon pis a la dreta i una campanar a l'esquerra d'alçada inferior al carener de la teulada de la nau central. En la façana central hi ha una petita obertura a la part alta per donar llum a l'espai sobre la volta i un rosetó amb adovellat de pedra i vidriera plomada, per il·luminar la nau central. A l'esquerra mirant la façana hi havia una petita capelleta, on hi havia hagut una font, i també s'havia fet servir per posar-hi ciris.

L'any 1892 tenia un cancell de fusta, amb una finestra ovalada sota l'arc de la façana.

Façana del Santuari a inicis del s. XX *Foto arxiu Luigi.*

En els laterals de la nau central hi havia un conjunt de capelles amb altars laterals consagrades a diferents advocacions. Eren els següents: a la banda de l'Evangeli, el Sagrat Cor, ofrena de Na Narcisa de Barberà; el de Sant Miquel; el de Sant Francesc Xavier; i el de la Mare de Déu del Bon Part, aquest altar renaixentista podria ser l'altar major de l'antiga església de Garreta. A la

Treball de recerca. Queralt 360°.

banda de l'epístola hi havia: l'altar de l'Adoració dels Reis; el de Sant Tomàs: el de Sant Joan; i el Sant Crist.

Les piques d'aigua beneïda eren dues petxines gegantesques d'un metre de diàmetre, sembla que portades de Singapur per Mn. Manuel Roderigas, capellà de la Transatlàntica.

Paral·lelament els edificis annexes al Santuari han anat evolucionant. Acabada la Carlinada va començar seriosament la reconstrucció i ampliació dels edificis civils: l'any 1877 comença la reconstrucció de l'hostatgeria, a la que s'hi afegí un pis d'alçada. Les obres es van concloure dos anys més tard , tal com posa el quadre de pedra que hi ha a la façana de l'hostatgeria :

"Este edificio fue reconstruido y notablemente mejorado en 1879"

Juntament amb un altre de la mateixa forma i material, però aquest escrit en català que posa:

"Pau , pau i sempre pau"

Rètols de pedra a la façana de l'hostatgeria. Fotografia pròpia.

L'any 1908 s'hi estableix el primer fondista i s'hi va instal·lar el telèfon. El 1927 es porta l'aigua des del terme d'Espinalbet i dos anys més tard hi arriba la llum elèctrica.

Amb motiu de la Coronació de la Mare de Déu de Queralt el 4 de setembre es va posar i beneir la primera pedra de la façana eclèctica i descomunal, projectada per l'arquitecte Soler i March., amb una campanar de torre d'una alçada quasi doble de la nau central situat a la dreta de la façana. Aquest projecte no es va arribar a portar a terme mai.

Projecte de façana de Soler i March
Foto L'Erol.

2.1.5: La Guerra Civil. Destrucció .

Amb la follia del juliol de 1936, iniciada ja la revolta i preveient la catàstrofe, un conseller municipal, amb un mosso d'esquadra i un carabiner arribaren a Queralt i tancaren l'església. Primer van retirar el que van poder i van creure que tenia valor: tots els quadres, vestits de la Mare de Déu, la llàntia d'argent, la barana del presbiteri, candelers i altres objectes foren baixats a Berga i dipositats a l'Asil de les Germanetes.

Van agafar dues caixes de zinc, que els va donar la majordona del capellà custodi, en una hi havia les corones i en l'altre la imatge de la Mare de Déu, i les baixaren a Berga.

La caixa amb la imatge de la Mare de Déu va anar a l'Ajuntament i en un principi amagada sota l'entarimat de la sala d'actes, pel batlle i dos consellers. Més endavant tement que fos descoberta la van posar en uns prestatges de l'Arxiu, dissimulada amb sacs entre els lligalls de papers. Cap a les darreries de la Guerra tement que fos trobada per un escamot de carabiners que s'allotjaven a l'Arxiu, entre dos consellers van treure-la de l'Ajuntament i la van portar a l'Asil de les Germanetes ⁸, on va restar fins al final de la Guerra, i així es va poder salvar. En el seu lloc es deixà al Santuari una copia de la imatge.

Les corones, junt amb altres títols i valors, foren dipositades a l'oficina de la Caixa d'Estalvis de la sucursal de Berga. El director de la Caixa Pau Santandreu va redactar el document que adjunto, trobat a l'arxiu parroquial, amb la relació de tots els bens dipositats.

---

⁸ L'Asil de les Germanetes es trobava al carrer Mn. Huch, en l'actual emplaçament del Mercat Municipal.

El sotament, Pau Santandreu i Sampons, Delegat de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi de la Sucursal d'aquesta ciutat, per la present acredita haver rebut del Sr. Joan Illa i Planas, Alcalde President de l'Ajuntament d'aquesta ciutat, per tal de tenir-ho en qualitat de dipòsit i amb el compromís de tornar-ho a l'Alcaldia tan bon punt per la mateixa se'n requereixi a tal efecte, el que segueix:

Les guacs coronas i el de tant d'or i peçanya de l'imatge de Queralt.

Guacs coronas i el de tant d'or i peçanya de l'imatge de Queralt.			
Guacs coronas i el de tant d'or i peçanya de l'imatge de Queralt.			
Guacs coronas i el de tant d'or i peçanya de l'imatge de Queralt.			
1	Ajuntament de Màlaga 6% 1829, de valor nominal	500	ptes.
1	" Bàrnia 4½% 1912 Serie E. "	500	
2	Amortitzable 5% brut 1927 " A. "	500	cada un
2	Ajuntament Valencia 5%	500	
1	Oblig. An. Manresana Electricitat 6%	500	
5	Bonos Energia Electrica de C. 6%	500	
2	Municipal Barcelona 4½% 1920 B.	500	
3	" " 6% 1925	500	
3	Obligacions Provincials 6%	500	
3	" Asland " 6% 1916	500	
1	" N. Z. Alicante 5% Serie H.	500	
3	Municipals Barcelona 6% 1921	500	
1	Deute Interior 4% Serie A	500	
1	" " " 4% " B	2.500	
1	" " " 4% " C	5.000	
1	" Amortitzable 3% 1928. Serie A	500	
2	" Deute Exterior 4% Serie A.	1.000	
2	" " " 4% " B.	2.000	
1	" " " 4% " C.	4.000	
1	Oblig. Cooperativa Fluid Electric 3/4	500	
1	accid " " " 1/4	125	
4	titols Amortitzable 5% serie A	500	"
1	" Deute Exterior: 4% " A	1.800	
1	" " Interior 4% " B	2.500	
6	" " " 4% " A	500	
1	" " " 4% " H	200	
1	" " " 4% " G	100	
2	Municipal Barcelona 1925	500	
2	" " 1928 Serie E	500	
1	" " 4½% 1918 Serie B	500	
1	" " 5% 1928 " A	500	
4	" " 6% 1921	500	
1	Bono Exposició Universal 6%	500	
12	Cèdula de Credit Local 6%	500	
1	Ajuntament Sabadell 6%	500	
3	Municipal Cadiz 5½%	500	
1	Caminos Hierro del Norte 4%	500	
3	Ferrocarril Tanger a Fez 6%	500	
2	oblig. Energia Electrica 6%	500	
4	" Anonima Manresana Electr. 6%	500	
2	Bonos Catalana Gas i Electr. 6%	500	

També he rebut un crescut nombre de cupons sense els titols corresponents, trobats a l'església parroquial d'aquesta ciutat. El valor nominal dels titols representats per aquests cupons és d'UN MILIO TRES CENTES-SIETANTA MIL NOU CENTS pessetes (1.360.900 ptes.)

Berga a 8 d'octubre del 1936

Còpia del document-rebut signat pel director de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi, Pau Santandreu, en el que acredita haver rebut del Sr. Joan Illa, Alcalde de Berga, per tal de tenir-ho en qualitat de dipòsit, les coronas i altres béns, en espera que ho reclamés l'Alcaldia.

Treball de recerca. Queralt 360°.

En aquest document s'hi relacionen les dues corones i el penjant d'or de la imatge de Queralt. Tota una relació de títols i obligacions de diferents entitats comercials i públiques, per un valor de 76.925 pessetes i un crescut nombre de cupons sense els títols corresponents trobats a l'església parroquial de Berga, per un valor de un milió tres-centes seixanta mil nou centres pessetes. Aquest document està datat a Berga a 8 d'octubre de 1936.

Aquestes joies i valors van restar dipositats a l'entitat d'estalvi berguedana esperant que l'autoritat superior les reclamés.

Tot i que alguns textos diuen que no van ser reclamades fins a finals de la Guerra, en el document que presento a continuació es veu que van ser reclamades poc més de mig any més tard.

Dolors Santandreu m'explica que el seu pare, Ramon Santandreu, també treballador tota la vida de la Caixa de Pensions, en jubilar-se va demanar al llavors director de l'entitat la possibilitat de buscar en els arxius el rebut d'entrega de les corones i altres valors a la Generalitat Republicana, i el va poder trobar i recuperar.

D'aquest document original en va fer una còpia compulsada pel qui fou durant molts anys notari de Berga D. José Miñana, i que ha conservat la seva vidua Mª Dolors Soler i Casals.

En el document Just Lacau, President del Consell Municipal de Berga rebia les dues corones i el penjant d'or de les imatges de Queralt que havia rebut de l'alcalde Joan Illa a l'inici de la Guerra Civil. El document està datat el 25 de març de 1937.

Gràcies a la Dolors Santandreu i a la seva mare, Mª Dolors Soler, presento avui una còpia d'aquell rebut.

Còpia compulsada del rebut original d'entrega de les corones de Queralt a l'alcalde de Berga. Cessió de Mª Dolors Soler i Casals vídua de Ramon Santandreu, fill de Pau Santandreu, director de l'oficina de la Caixa de Pensions per la Vellesa i d'Estalvis.

També fou treta una caixa forta, del pis del capellà, que es va portar a l'Ajuntament on va quedar-se fins que les tropes republicanes van abandonar Berga.

El capítol més trist va ser el de la destrucció del Santuari.

Mossén Armengou ho explica amb aquestes paraules::

“...La matinada del 23 de juliol del 1936 arribava a Berga un òmnibus del que baixaren 25 homes que incapaços d'anar al front a lluitar contra els feixistes, es dedicaven a cremar esglésies i sants a la rereguarda. Van rebentar la porta i van començar la destrossa per la imatge de la Mare de Déu, que no era l'autèntica, tirant-la del cambril, caient a trossos sobre la mesa i el presbiteri. A continuació foren els sants i altars els que van ser arrossegats fora el santuari i cremats, En quatre hores destrossaren tot el que s'havia construït amb segles de devoció, fe i sacrifici. A les 10 del matí pujava cel amunt la columna de fum sinistre, després el fum s'allargassava, empès pel vent en direcció a Berga pel camí de la dreuera...”

El treball secular que havien venerat i admirat generacions de berguedans va quedar destruït en poques hores.

2.1.6: Postguerra. Reconstrucció

Un cop acabada la Guerra Civil, començà la restauració Mn. Pere Soler, primer capellà custodi després de la guerra.

Les primeres feines foren netejar, tapar forats i reconstruir el més indispensable de la estructura. Es van construir les escales de marbre del cambril, les portes de ferro de la sagristia, la gran calaixera de la sagristia, piques d'aigua beneïta, els bancs dels fidels , s'enrajolà el terra amb mosaic i es van construir els confessionaris.

Porta de la sagristia

Calaixera sagristia. *Fotografia pròpia.*

El seu successor Mn. Santandreu va continuar la feina de reconstrucció: va col·locar les imatges de sant Antoni, santa Llúcia, i el Sagrat Cor; beneïdes el dia de Pentecosta de l'any 1946 pagades per diferents devots i famílies berguedanes. El mateix any es beneïa la imatge del Sant Crist, que s'afegien a la ja existent de sant Josep.

Imatges de Santa Llúcia, Sant Antoni, Sant Crist i Sant Josep, restaurades l'any 1991.
Fotografia pròpia.

Mn. Josep Cantons va construir el cancell que es tragué l'any 1966 amb motiu de la remodelació de la façana, i construí l'escala que comunica l'església amb el cor.

Mn. Ignasi Castells acabà la reconstrucció del cambril amb el nou altar de marbre .

Altar de marbre del cambril. *Fotografia pròpia.*

Acabà també la decoració de l'església i inicià la reconstrucció de l'altar Major, ajudat per una comissió en la que hi havia l'alcalde Sr. Vilardaga i l'ecònom de Berga Mn. Manuel Cuadrench.

A l'arxiu de la Parròquia de Santa Eulàlia he trobat un full anomenat "La Voz de Nuestra Señora de Queralt", en que es feia una crida als berguedans per tal de recaptar fons per la construcció de l'altar major, la decoració del cambril i interior de l'església i la construcció de la façana.. Feia una crida , evidentment en castellà:

"Devoto de Nuestra Señora de Queralt. Ha llegado la hora de las realidades y no de las, hasta ahora, pesimistas lamentaciones... OBRAS SON AMORES....La Virgen de Queralt va a llamar a tu generoso corazón y extenderá su bondadosa mano para recibir tu limosna"..

“La Voz de Queralt” full original demanant col·laboració per la reconstrucció del Santuari.

Formaven la comissió

Presidència: Rdo. Mauel Cuadrench (capellà) i D. José Mª Vilaradaga (alcalde)

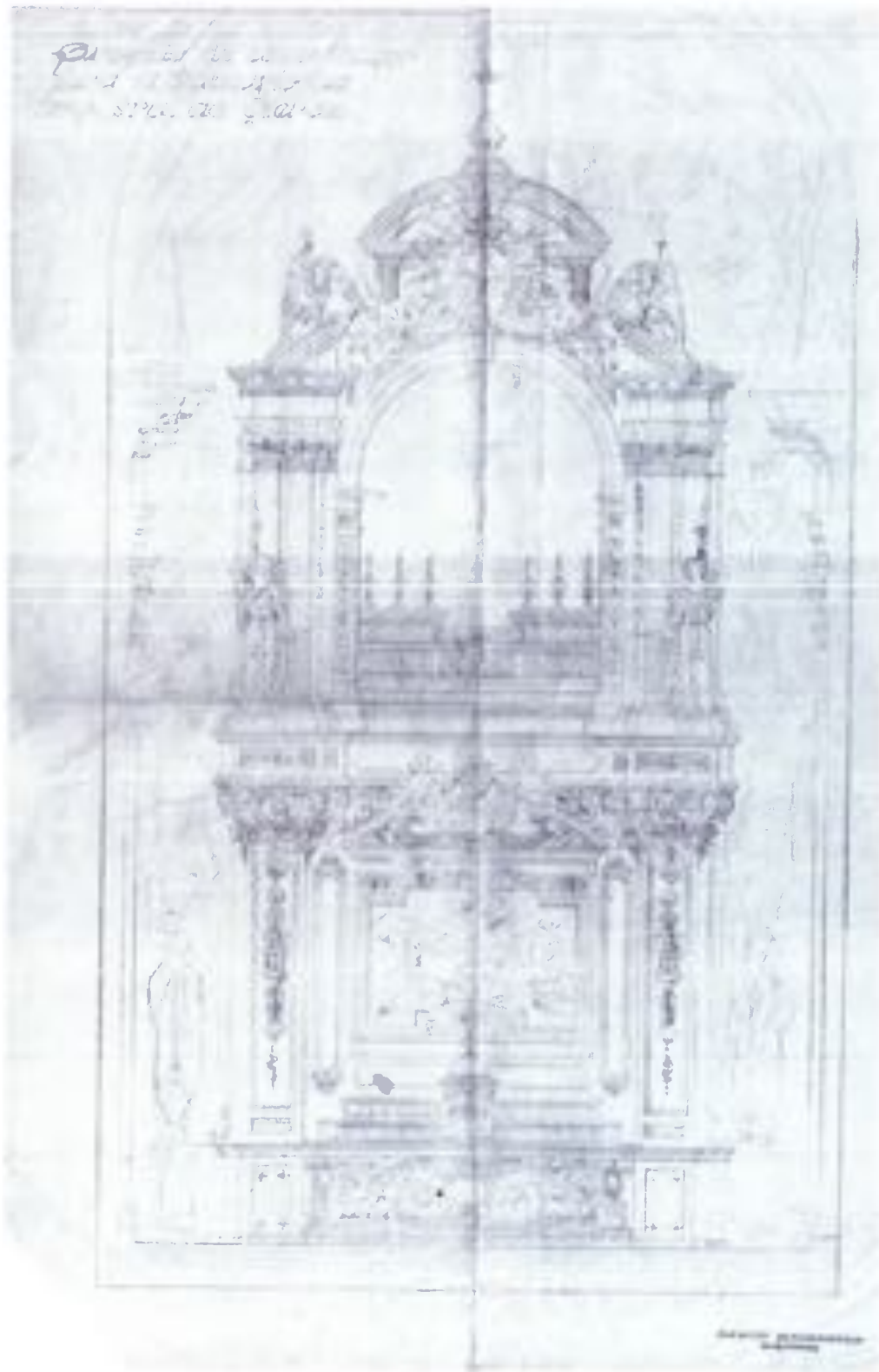
Tresorer: Carlos Gendrau

Vocals: Rdo. José Armengou , D. Ramón Calderer i Rdo. Ignacio Castells.

L'arquitecte Ramon Masferrer⁹ preparà el projecte d'altar major que coincideix pràcticament amb la seva totalitat amb l'aspecte de l'actual.

A l'Arxiu Parroquial hi he trobat un plànol original a escala del retaule que es va construir.

⁹ Ramon Masferrer: veure glossari

Projecte d'altar major del Santuari de Queralt, signat per l'arquitecte Ramon Masferrer

Estat del Santuari a inicis dels anys 50.
Fotografia arxiu Cortina-Farràs.

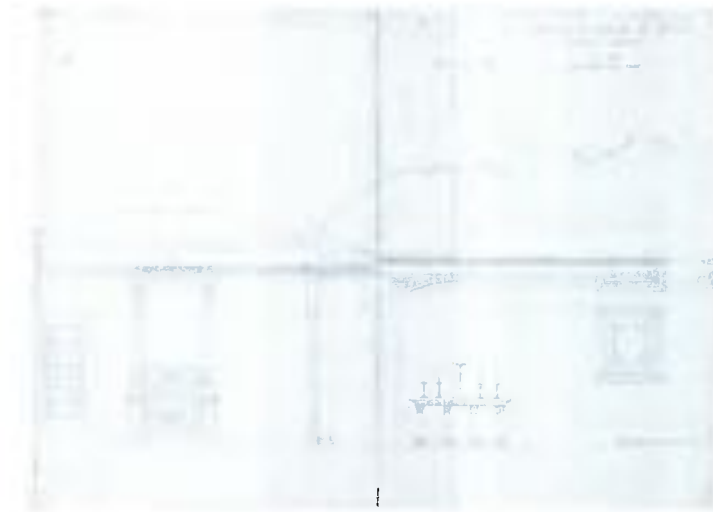
Tot el retaule es va construir de nou, però un fragment de l'antic retaule que s'havia salvat de la destrucció de l'any 1936, i que havia estat guardat s'incorporà al centre del retaule, just sota el balconet que dona al cambrial.

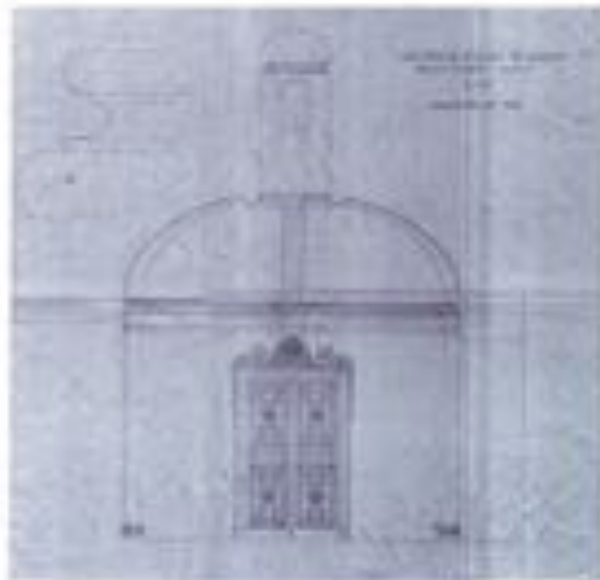
Fragment del retaule original i que encara avui es conserva.
Fotografia pròpia.

Si aneu pel cambrial podreu veure la fusta antiga amb la que està construït aquest relleu.

Juntament amb el dibuix de l'altar major hi he trobat dibuixos originals d'un altar lateral, les portes del lateral del presbiteri, i l'altar i la porta del cambril ¹⁰

Projecte altar cambril fet a Barcelona 1945.

Projecte de porta del cambril,
Arxiu Parroquial.

Mentre s'anava preparant el projecte de l'altar major, es seguia treballant en el cambril de la Mare de Déu, les tres estances que hi havia s'ajuntaren en una de

---

¹⁰ Plànols a escala als Annexes del treball

Treball de recerca. Queralt 360°.

sola segons projecte de l'arquitecte berguedà Emili Porta¹¹. El 1952 el pintor de Vic Miquel dels Sants Costa començà la nova decoració del cambril i la restauració de les pintures barroques de l'església.

Cambril restaurat amb pintures fang 1954.
Fotografia arxiu Cortina-Farràs.

El 4 de juliol de 1954, amb molt protocol i festivitat, fou inaugurat el cambril amb el baldaquí i el pedestal de la Mare de Déu restaurat. De la Guerra Civil només s'havien conservat les 6 columnes que suporten l'estructura, la resta es va reconstruir de nou.

Portada del programa d'actes benedicció del cambril

¹¹ Emili Porta: vegeu glossari

Treball de recerca. Queralt 360°.

Els actes van començar ja el dia 3 de juliol amb un repic de campanes i una passada amb la Principal del Berguedà al migdia, i al vespre encesa de fogueres i Castell de Focs artificials des de Queralt.

Els actes del diumenge dia 4 de juliol comencen a les 7 del matí amb una diana i salves amb la Principal del Berguedà.

A les 10 a l'esplanada del Santuari recepció de l'Excm. I Rvdm. Bisbe de Solsona Dr. Vicente Enrique Tarancón¹². I de la resta d'autoritats.

Autoritats encapçalades pel Bisbe de Solsona arriben al Santuari.
Fotografia arxiu Cortina-Farràs.

A 2/4 d'11 Solemne Processó per les places de l'exterior del Santuari amb benedicció del tron en que es posarà la imatge.

Solemne processó per l'exterior del Santuari.
Fotografia arxiu Cortina-Farràs.

¹² Vicente Enrique Tarancón: vegeu glossari

Treball de recerca. Queralt 360°.

A continuació Solemne Ofici presidit pel Bisbe de la Diòcesis Dr. D. Vicente Enrique Tarancón i pel Vicari General Dr. D. José Mª Rubió. Hi va cantar l'Escolania de la Mare de Déu de Queralt, acabant amb l'Himne a la Coronació d'Antoni Ribera.

A la sortida de l'ofici Concert a la Plaça del Santuari per la Banda del "Regimiento de Cazadores de Montaña n° 2.

A les 4 de la tarda Audició de sardanes per la cobla Principal del Berguedà.

Mn. Tarancón col.locant la imatge en el baldaquí. *Fotografia arxiu Cortina-Farràs.*

Baldaquí amb la imatge al cambril. *Fotografia pròpia.*

Treball de recerca. Queralt 360°.

Amb el cambri ja acabat, tots els esforços es concentraren en la reconstrucció de l'altar major.

La primera part que fou estrenada va ser la mesa de l'altar que substituïa la que hi havia provisional des de l'any 1939., en la foto de sota a la dreta es pot veure la mesa encara sense pintar, a l'Arxiu Parroquial hi he trobat 3 fotografies de l'altar abans de ser col·locat. El 5 de setembre de 1958 fou col·locat el sòcol i la mesa.

Altar major en construcció sense pintar.
Fotografia Arxiu parroquial.

Altar major en l'actualitat. *Fotografia pròpia.*

Amb l'arribada de Mn. Ballarín com a capellà custodi s'anaren avançant els treballs de construcció del retaule de l'altar major. Que va anar creixent de baix a dalt. En primer lloc es construí el retaule que escenifica la troballa de la Mare de Déu.

Escenificació de la troballa sobre l'altar . *Fotografia pròpia.*

A primers de setembre de 1961 foren col·locats els ambons ¹³ de marbre ,

Cos central del retaule de l'altar major
Fotografia pròpia.

Remat superior del retaule de l'altar major.
Fotografia pròpia.

L'any 1964 es conclouïa la construcció de tot el retaule . Hi destaca a la part central sota l'obertura del cambril l'escut de la ciutat de Berga, que com en totes les parts del retaule és sostingut per dos àngels . Els àngels són una figura molt repetida en l'obra, si t'entretens a contar-los en trobes 28 en tot el retaule.

Escut de Berga al retaule de l'altar major i grup d'àngels *Fotografia pròpia.*

¹³ Ambó: veure glossari

Retaule sencer. *Fotografia pròpia.*

2.1.7: Millores i canvis camí del Cinquantenari

Després del Concili Vaticà II ¹⁴ es van produir molts canvis en la litúrgia de l'església catòlica. Un d'ells va ser el canvi en la forma d'oficiar l'Eucaristia, fins al Concili Vaticà II tota la consagració es feia de cara a l'altar, que estaven enganxats al frontal de l'església i per tant d'esquena al poble. El Santuari de Queralt tenia la taula inaugurada el 1958, però en calia una de nova que permetés la celebració de cara al poble.

2.1.7.1: Consagració nou altar

Amb el guiatge de Mn. Ballarín ¹⁵ es va construir el nou altar de forma cúbica, que tal com indica el programa de la festa, traduït del castellà: “ *...Per la Bíblia i el poble de Déu, la forma cúbica és el signe de la perfecció divina i l'altar és el signe de Déu dintre de l'església...*”

Programa dels actes de Consagració nou altar

¹⁴ Concili Vaticà II: vegeu glossari.

¹⁵ Mn Josep Mª Ballarín : vegeu glossari

Treball de recerca. Queralt 360°.

L'acte de consagració del nou altar tingué lloc a les 12 del migdia presidit pel Vicari General de la Diòcesi Dr. Pedro Puigbó. Hi van assistir les autoritats civils encapçalades pel Governador Civil, autoritats locals i el clergat.

Sortint de la missa les Piores de Queralt van repartir rams de flors silvestres.

El nou altar al centre del presbiteri.
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

A 2/4 de 2 ballada de sardanes de lluïment amb les colles sardanistes de la comarca.

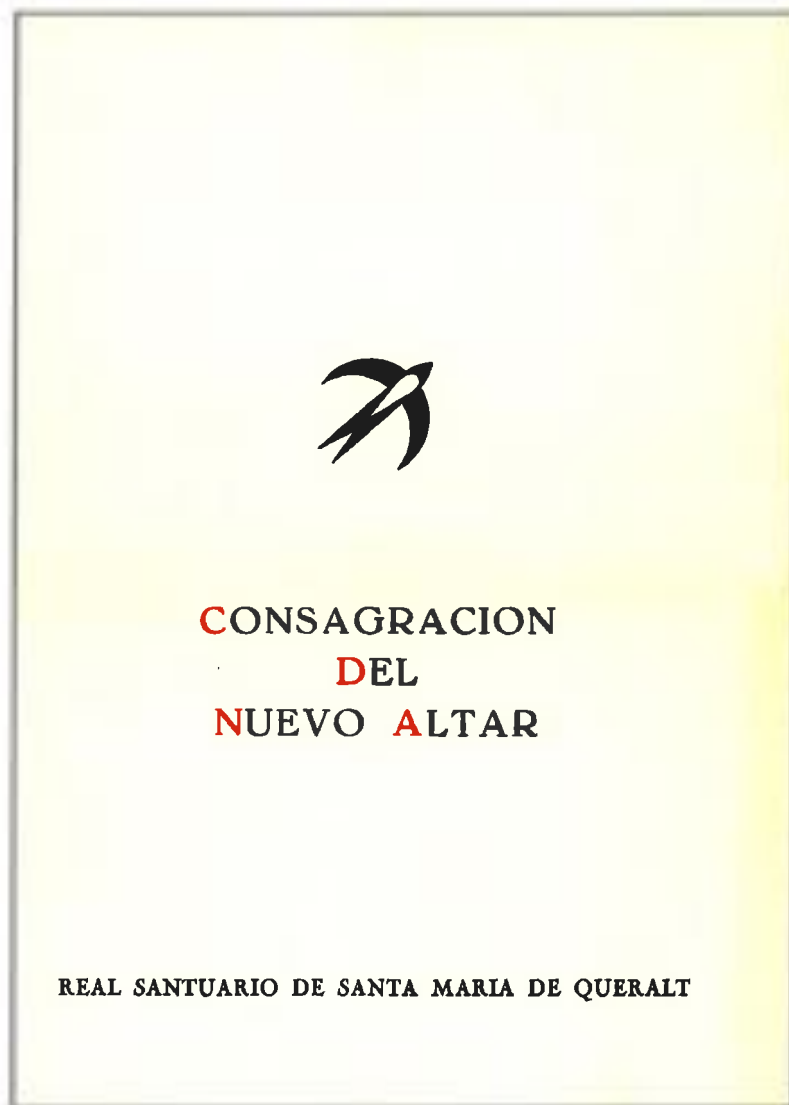

Exhibició colles sardanistes davant el Santuari
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

Els actes van ser un preludi dels del 50 aniversari de la Coronació amb molta assistència del poble berguedà.

Buscant documentació a l'Arxiu Parroquial he trobat l'Acta oficial de Consagració de l'Altar de Queralt que van signar totes autoritats presents, però que té un text manuscrit original de Mn. Josep Mª Ballarín capellà de Santa Maria de Queralt, en que deixa ben clara la distància que hi havia entre el poder institucional i el sentiment del poble, expressat en les paraules del capellà de Queralt.

A continuació presento una còpia del document.

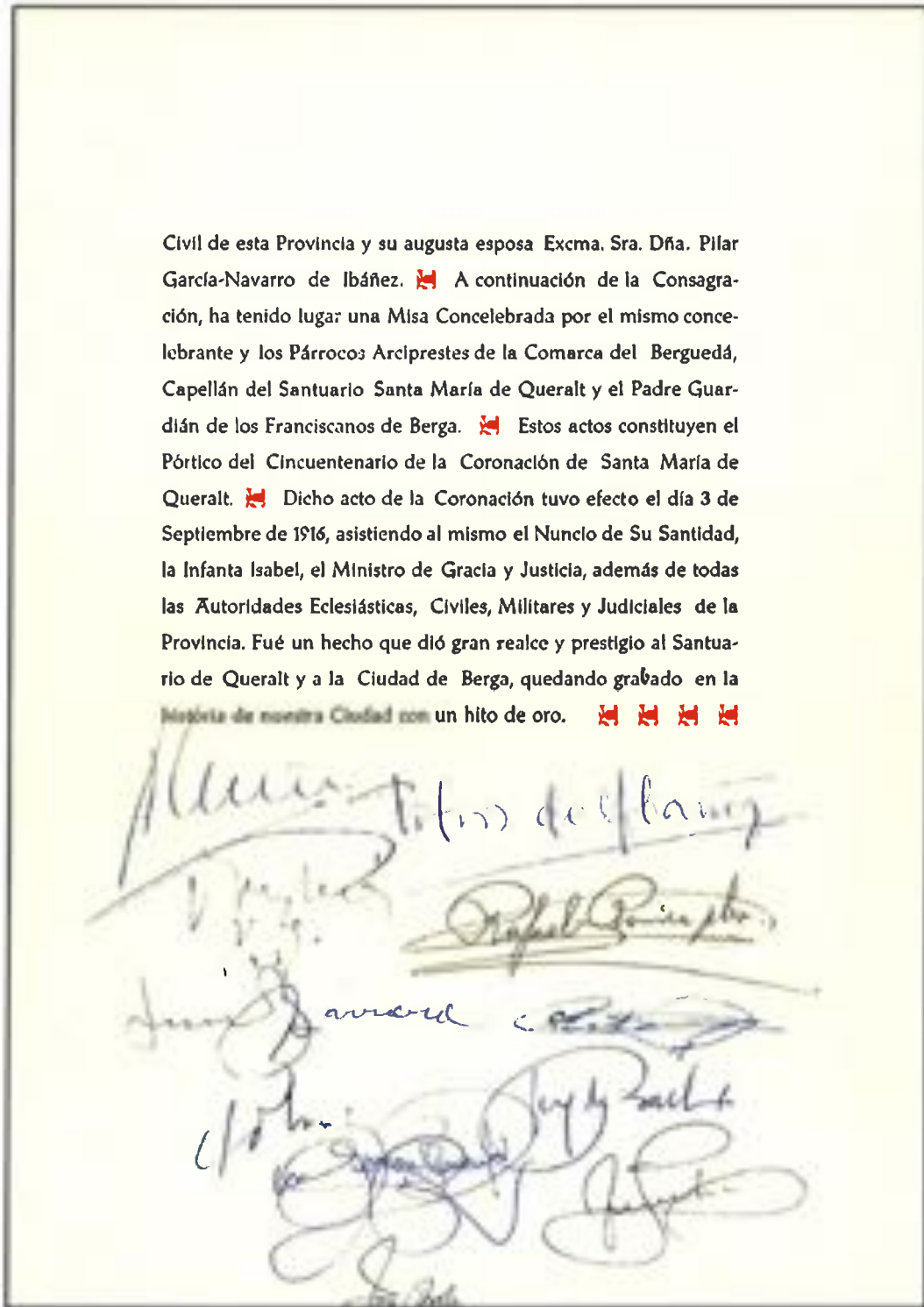
Portada de l'Acta Oficial de Consagració del nou altar

Bajo el Pontificado de Su Santidad Paulo VI, siendo Jefe del Estado Español Su Excelencia el Generalísimo Don Francisco Franco Bahamonde, con fecha ocho de Mayo del año del Señor de mil novecientos sesenta y seis, con asistencia del Excmo. Sr. Gobernador Civil de la Provincia D. Antonio Ibáñez Freire, de de su augusta esposa Excma. Sra. Dña. Pilar García-Navarro de Ibáñez, del Ilmo. Sr. Alcalde de la Ciudad de Berga y Diputado Provincial D. Juan Noguera Sala, de las Autoridades Eclesiástica, Judicial y Militar de Berga, Excma. Corporación Municipal de dicha Ciudad, de los Sres. Alcaldes de los pueblos de esta Comarca, y de la Junta Organizadora del Cincuentenario de Santa María de Queralt se ha procedido por el Ilmo. Sr. Vicario General de la Diócesis de Solsona, Dr. Pedro Puigbó Carbonell, representante del Excmo. y Rvdmo. Sr. Obispo Dr. José Bascuñana Llópez, que se halla ausente de la Diócesis, a la Consagración del Nuevo Altar de la Iglesia de Santa María de Queralt. Han sido padrinos de la Consagración el Excmo. Sr. D. Antonio Ibáñez Freire, Gobernador

---

Primera pàgina del document, en que es relacionen les autoritats presents

Civil de esta Provincia y su augusta esposa Excma. Sra. Dña. Pilar García-Navarro de Ibáñez. ✠ A continuación de la Consagración, ha tenido lugar una Misa Concelebrada por el mismo concelebrante y los Párrocos Arciprestes de la Comarca del Berguedá, Capellán del Santuario Santa María de Queralt y el Padre Guardián de los Franciscanos de Berga. ✠ Estos actos constituyen el Pórtico del Cincuentenario de la Coronación de Santa María de Queralt. ✠ Dicho acto de la Coronación tuvo efecto el día 3 de Septiembre de 1916, asistiendo al mismo el Nuncio de Su Santidad, la Infanta Isabel, el Ministro de Gracia y Justicia, además de todas las Autoridades Eclesiásticas, Civiles, Militares y Judiciales de la Provincia. Fué un hecho que dió gran realce y prestigio al Santuario de Queralt y a la Ciudad de Berga, quedando grabado en la Historia de nuestra Ciudad con un hito de oro. ✠ ✠ ✠ ✠

Segona pàgina del document, amb els actes celebrats, i la signatura dels presnets. Es distingeix la signatura del Governador civil, la seva esposa, el rector de Berga Mn. Rafel Rovira, Mn. Ballarín, .

+ Aquesta és l'acte oficial de la consagració del nou altar de Queralt, l'acte el 8 de maig del 1966. Hom en té les moltes còpies. Aquesta és de què parlo ara - la llegenda de Queralt. Penso que, de primer, no arribava la llegenda de Queralt sinó la llegenda de Queralt i el nom del Reial de Penya sinó el del capellà de Queralt; a més hi ha una menció clara, però no de les autoritats, més aviat civils; a més no està redactada en l'idioma català de la consagració sinó, bàsicament, predominantment a Penya.

Penso que, però, la feina no ho ha fet. Ara queda com un document molt representatiu del fet formal català, de la fe 25 anys.

Hi ha com a que personalment en he vist fins en aquest fet perquè el capellà de Queralt i molt poca cosa; no pot dir-se, però, el sentit català i el fet que volia que tingués la consagració d'un altar.

És d'una banda el document oficial d'un riques de la vila, extret de l'legenda catalana; i catalana, ha comprès que ha dit com a un riques de la vila, en aquest sentit (de la vila i de la vila, però no de la vila de la vila); la altra banda és de la vila de la vila, però no de la vila de la vila; i com a riques de la vila, però no de la vila de la vila.

Queralt 8 de maig del 1966

Josep M. Ballarín
 Capellà de Santa Maria
 de Queralt.

Pàgina final del document, en que Mn. Ballarín dona les seves impressions relacionades amb l'acte i que transcriurà de forma resumida..

El text de Mn. Ballarín diu:

“Aquesta és l’acta oficial de la Consagració del nou altar de Queralt, feta el 8 de maig del 1966. Hom n’ha fet moltes còpies. Aquesta ha de quedar arxivada a Queralt. Pensava, de primeres, no arxivar-la perquè en ella no hi consta tan sols el nom del Rector de Berga ni el del capellà de Queralt, i a més hi ha una remarca excessiva de les autoritats merament civils, i a més no està redactada en l’idioma de la comunitat cristiana predominant a Berga.

Pensava estripar-la però no ho he fet. Ací queda com a document molt representatiu del fer general eclesiàstic des de fa 25 anys.

Faig constar que personalment m’hi he vist ficat en aquest foc perquè el Capellà de Queralt és molt poca cosa i no pot donar, per ara, el sentit eclesiàstic que voldria que tingués la consagració d’un altar.

Si d’una banda el document oficial és un signe de les velles estructures de l’església espanyola i catalana, tan compromesa que ha vist cremar tres vegades els seus temples en cent anys (els ha vist cremar per aquells que són en realitat els seus) i per altra banda aquesta nota explicativa meva és un signe d’esperança. L’Església es retroba a sí mateixa i coses com aquesta no passaran gaire més.

Queralt 8 de maig del 1966.

Josep Mª Ballarín

Capellà de Santa Maria de Queralt.”

Un document molt compromès per l'època en que es va escriure, en plena dictadura del General Franco.

Però Mn. Josep Mª Ballarín en tots els anys que va ser a Queralt va poder donar un sentit prou proper al poble, a l'altar, com es veu en la fotografia següent en que oficia una eucaristia al costat de Mn. Josep Armengou.

Mn. Armengou oficiant amb Mn. Ballarín al nou altar.. *Arxiu Cortina-Farràs.*

2.1.7.2: Remodelació de la façana de Queralt.

Una de les obres que més impacte ha tingut en la imatge i en la pròpia vida del Santuari de Queralt ha estat sens dubte l'obertura de l'arc de la portalada del Santuari.

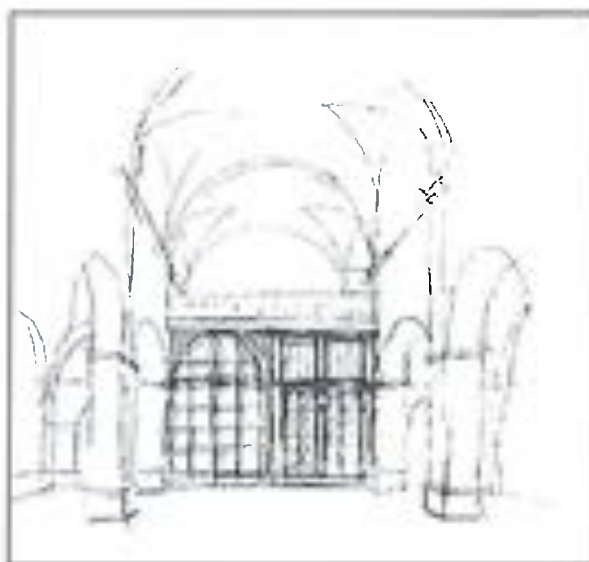
Mossen Ballarín, amb coneixements d'arquitectura de la seva joventut, dissenyà els nous habitatges, i com que formava part de la junta de Queralt i de la Comissió d'Actes del Cinquantenari, proposa a l'arquitecte Josep A.

Coderch de Sentmenat,¹⁶ professional de prestigi internacional, la realització de les obres de reorganització de la façana.

Coderch, amic personal de Mn. Ballarín pujà a Queralt i hi passà una temporada per inspirar-se i entendre com portar a terme la remodelació del Santuari. Proposà per la façana la recuperació de la imatge basilical, que ja insinuaven els carreus de la monteia. La restitució de la gran arcada, parcialment paredada, la creació de l'atri en substitució del cancell, i la conservació de la pedra vista , juntament amb la resta d'obertures.

En Lluís Boixader m'ha proporcionat una còpia de l'esbós fet per l'arquitecte Coderch on hi havia diferents solucions tant per l'atri com la façana.

Esbós a mà alçada de l'atri fet per J.A. Coderch
Arxiu Lluís Boixader

Per portar-ho a terme enderrocà a l'esquerra, el campanar, i a la dreta el primer tram del segon pis, a més, s'adobà la coberta; s'escatà la façana,

¹⁶ Josep A. Coderch de Sentmenat: vegeu glossari.

Treball de recerca. Queralt 360°.

traient-ne tot l'arrebossat, i deixant a la vista la pedra, fet que fins a dia d'avui dura amb tota la seva qualitat.

Coderch va decidir enderrocar la resta de paret que parcialment tapava l'arcada; s'incorpora el primer tram de la nau a l'atri i es construeix la porta vidriera que recolza l'embigat del cor i les dues portes laterals de fusta.

La façana en obres ja sense el campanar i obrint-se l'arcada. . *Fotografia arxiu Cortina-Farràs.*

La façana ja finalitzada, amb l'arcada oberta.. *Fotografia arxiu Cortina-Farràs.*

La porta vidriera , que abasta tota l'amplitud de la nau, li dóna una gran lluminositat , i fa de Queralt un dels Santuaris més clars i alegres del país, a més d'incorporar visualment l'espai exterior de la plaça a l'interior de l'església, la visió, en dies clars, de bona part de la Catalunya Central.

A més a totes hores i tots els dies de l'any la imatge de la Mare de Déu és visible per tothom qui passi per davant del Santuari.

2.1.8: Construcció del nou campanar.

A l'eliminar el campanar d'espadanya situat a l'esquerra de la façana principal del Santuari calia buscar un nou emplaçament per fer que el so de les campanes s'escampés arreu.

Després d'un estudi paisatgístic, Coderch proposà un cilindre de pedra vista com la façana, de 15 metres d'altura i 3,65 de diàmetre, amb dues entalladures diametralment oposades d'un metre d'amplada per 2,5 d'alçada per l'allotjament de les campanes, cobert amb un placa de formigó, pràcticament amagat i incorporada a la base. Per la porta inferior i mitjançant una escala circular s'arribava al replà de servei de les campanes a uns 11,50 metres d'alçada.

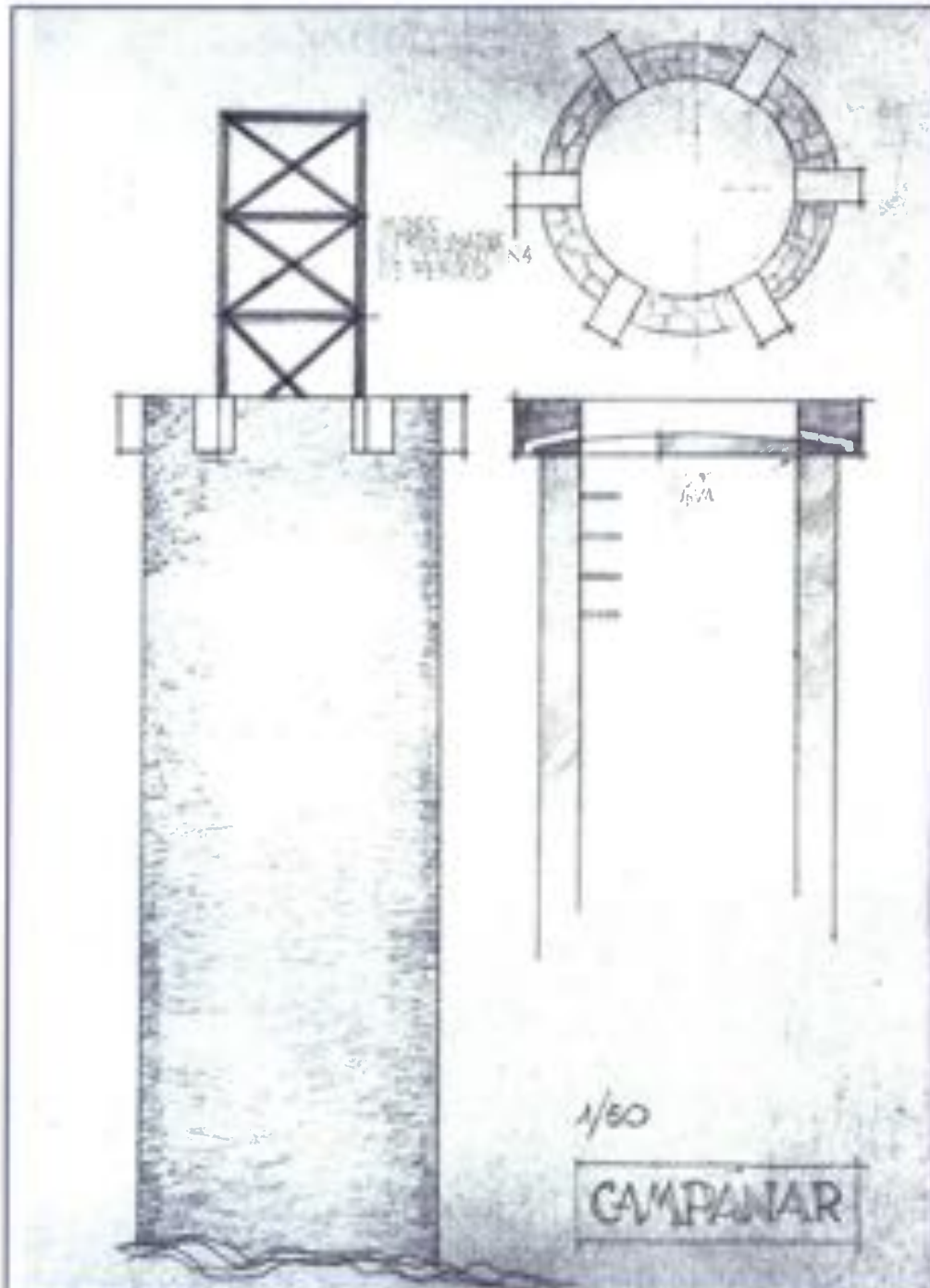
Però a mig construir es va pensar que la torre presentaria una dificultat d'encaix amb el conjunt, i amb un problema de cost, conjuntament amb Mossèn Ballarín es va decidir no perllongar el volum i acabar l'obra amb uns daus de formigó, i l'estructura metàl·lica vista que suporta les campanes.. Aquesta solució lliga perfectament amb el paisatge i evoca temps medievals.

Esbós a mà alçada del campanar fet per J.A. Coderch
Arxiu Lluís Boixader

Vista del campanar des del Pati dels Castanyers.
Fotografia pròpia.

Còpia de l'esbós original del campanar trobat a l'Arxiu Parroquial

A l'arxiu Parroquial hi he trobat diferents esbossos del campanar, que suposadament es van fer mentre s'anava construint , i que van ser la solució definitiva de l'obra.

Vista frontal i pel darrera del campanar. Fotografia pròpia..

Però a tot campanar li fan falta les campanes. A Queralt, fins arribar a les actuals campanes, n' hi han hagut d'altres , que han patit totes un final "tràgic", a la fosa per fer-ne munició.

Mn. Armengou ens explica alguna de les històries d'aquestes campanes predecessores de les actuals:

"... El 26 d'abril de 1812 fou pujada a Queralt una campana. El mes següent va ésser refet el campanar per poder-la-hi col·locar....

... El 8 de desembre del mateix any, mentre tocava a missa, aquesta campana es va trencar. Es van fer rifes per arreglar la campana i el desembre de l'any 1813 es fonia una nova campana, que fou beneïda solemnement el 13 de gener de 1814.....

...Aquesta campana va seguir la mateixa sort que la resta de campanes de Berga i al gener de 1823 va ser esbocinada per fer-ne munició. Uns devots de

Treball de recerca. Queralt 360°.

Berga en van fer una de nova que pesava 6 roves¹ i 8 lliures, i va ser col·locada l'octubre de 1827....

....El 20 de novembre de 1877 són beneïdes a Berga dues campanes, una per la parròquia i l'altre per Queralt. Pesava 22 quintars¹ i va ser instal·lada a Queralt el 1880 .Totes dues campanes van desaparèixer l'any 1936...”.

La primera informació de les actuals campanes, que he trobat a l 'Arxiu Parroquial, és l' oferta que l'empresa A. Guixà de Monistrol de Montserrat feia a la Junta de Queralt, el 14 de gener de 1975, per la compra de 3 campanes i per la motorització del conjunt.

Va presentar dues ofertes, una prenent com a base del conjunt la campana amb la nota "LA" i la segona prenent com a base la nota "SOL" ; cada oferta tenia tres opcions, anomenades "Pater Noster", "Gloria" i "Tedeum"

Pressupost de les campanes per Queralt enviat pe l'empresa A.Guixà. Gener-1975

Treball de recerca. Queralt 360°.

El preu de les campanes era de 380 pessetes/kilogram. En el full original del pressupost enviat s'hi veuen els nombres fet amb llapis a mà on calculen el preu per cada grup de campanes.

El conjunt seleccionat finalment va ser el conjunt Tedeum amb la campana base amb la nota SOL.

Les 3 campanes van ser batejades amb els noms de Queralt, Eulàlia i Helena, i tenen les següents característiques:

nom	pes (kg)	to	mida (mm)
Queralt	435	Sol sostingut	940
Eulalia	310	Si natural	800
Helena	200	Do sostingut	700

La motorització va costar 437.500 pessetes., i el conjunt total va tenir un cost de 889.700 pessetes.

Imatge del conjunt de campanes.
Fotografia pròpia.

El nou campanar es va estrenar el dia de Sant Marc de 1975.

2.1.9: .Milliores a la dècada dels 80.

Per conèixer totes les modificacions i millores portades a terme des de l'any 1982 i quasi fins als nostres dies he parlat amb la persona que ha estat el responsable de la quasi totalitat de les reformes i millores fetes al Santuari de Queralt, en Lluís Boixader.

Boixader, Lluís. Arquitecte. Nascut a Berga l'any 1944. Estudià a l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona. Ha desenvolupat la pràctica totalitat de la seva carrera a la nostra ciutat. Des d'inicis de la dècada dels 80 ha estat l'arquitecte responsable de la majoria de reformes i millores fetes al Santuari. En destaca el disseny de la cornisa barroca que tenca el retaule de l'altar major.

Durant l'any 1983 Mn Ballarín tenia el projecte de construcció d'un alberg al Santuari, amb la col·laboració de la Direcció General de Joventut. La primera idea era col·locar-lo al costat del campanar, però espatllava el conjunt del Santuari. Lluís Boixader va proposar la construcció a la part del darrera del Santuari, sota el campanar.

La primera reforma que es va emprendre va ser amb l'altar major.

Tot i el retaule de l'altar major construït a la dècada dels 50 omplia bona part del frontal de la nau, la part més alta quedava buida i Mossèn Ballarín seguia buscant una solució a aquest problema.

Explica Lluís Boixader:

“Un dia que Mossèn Ballarín marxava de viatge a Grècia va passar pel despatx i em va encarregar que pensés una solució per omplir el buit de la part alta del frontal de l'altar major. Vaig preparar 5 ó 6 dibuixos i al cap d'una setmana quan va tornar, va venir a veure'm i només d'una ullada va triar el dibuix de la cornisa barroca, i em va dir : Ara sí que ho hem trobat, ho hem d'anar a celebrar, i em va portar a dinar....”

“.....Per la construcció de la cornisa de traça barroca que havia d'emmarcar el retaule actual i donar-li amplitud, en primer lloc es va construir un esglaonat i es va portar a un enguixador que amb aquests motlles hi aplicà una capa de guix i anava fabricant les diferents peces, ja que tota la cornisa està formada per un conjunt de mig cercles i quarts de cercles de diferents radis. Les peces quan estaven construïdes eres portades a Queralt on el paleta les collava a la paret amb pastes”

Cornisa de traça barroca. Fotografia pròpia

Reproducció de l'esbós fet per Lluís Boixader de la cornisa barroca que culmina el frontal de l'altar major. Aquesta còpia no s'ha reproduït mai en cap document, l'original la va entregar a Mossèn Ballarín, i la primera còpia que se n'ha fet és la que em va entregar per aquest treball. *Arxiu LL. Boixader*

Una altra millora va consistir en protegir la imatge de la Mare de Déu amb uns vidres fixats al baldaquí ¹⁷, que eviten possibles atacs a la imatge , tot i que l'allunyen una mica de tots els fidels que s'hi acosten.

Baldaquí amb els vidres protectors.
Fotografia pròpia.

Es suprimeixen les baranes de marbre dels anteriors ambons per tal d'incorporar al màxim la visualització del presbiteri des de la nau, en paraules de Mossèn Ballarín :” *Calia acostar els fidels al presbiteri*” .

Es trasllada la ubicació dels llantions a les capelles laterals immediates al presbiteri.

Es van pintar les parets del presbiteri de blanc i es dauren les cornises i motlures, i es col·loquen les pintures a l'oli del s. XVIII que hi havia als altars laterals sobre les portes laterals del presbiteri.

---

¹⁷ Baldaquí: vegeu glossari

Pintures s. XVIII situades sobre les portes laterals del presbiteri.
Fotografia pròpia.

Ens explica també Lluís Boixader que a l'obertura del cambril hi ha col·locat un tros salvat de l'antic retaule i que no es va cremar per la guerra civil.

Fragment del retaule original i que encara avui es conserva.
Fotografia pròpia.

2.1.10: Reformes pel 75^è aniversari de la Coronació.

Amb motiu del 75 aniversari de la Coronació a començaments de l'any 1991 s'inicien tot una sèrie de millores i modificacions en la estructura del santuari.

Aquestes millores van ser dirigides pel mateix arquitecte berguedà que havia portat a terme les darreres reformes al santuari, en Lluís Boixader, que ens explicà també les reformes dutes a terme.

Una reforma que portà certa diferència d'opinions va ser pintar de blanc la nau de l'església. Ens explica Lluís Boixader:

“ Les pintures de Pere Puig estaven en mal estat tot i els treballs efectuats als anys 50 per Miquel dels Sants Costa i pel pintor berguedà Quim Escobet als 80, aquestes pintures havien sofert els estralls de les carlinades, la guerra civil, les inclemències meteorològiques, goteres,... a més del fet que artísticament no tenien gran valor, doncs eren unes pintures fetes pel mètode d'estergir, i que segons un expert del barroc com Santiago Alcolea un cop desaparegut el retaule principal perdien gran part del seu sentit. Igualment es pintà la sagristia i l'atri d'entrada.”

“A l'atri d'entrada també es va col·locar un cel ras per tapar les bigues de fusta que sostenen el cor que no tenien ni un aspecte ni una uniformitat que ressaltés l'entrada al Santuari, al mateix temps que es protegien de les inclemències meteorològiques.”

“...Es va millorar la megafonia i l'enllumenat, tot i que no es va poder portar a terme el projecte d'il·luminació indirecta per la baixa potencia de la instal·lació elèctrica del santuari.”

La reforma més important es va fer al cambril. *“Les pintures recarregades que cobrien les parets es van substituir per una pintura llisa.”*

La lluerneta que hi ha al centre del cambril, i que rep de dret els vents de Nord, feia anys que per diferents danys s'havia tapat completament. *“Es va tornar a destapar, permetent l'entrada de la llum natural a l'interior del cambril i s'hi va col·locar una de les làmpades del segle XIX que hi havia als laterals de l'església.”*

Làmpada del cambril. Finals s.XIX.
Fotografia pròpia.

“Es va retirar la pintura del 50è aniversari de la Coronació donada per l'Agrupació de Berguedans de Barcelona i es va col·locar al final de les escales del cambril pel costat esquerra del presbiteri.”

“En les parets s'hi van col·locar les pintures a l'oli dels segles XVII i XVIII que tenen temes marians, presidint el centre la de l'Anunciació a Maria, pintura molt

Iluminosa. Altres quadres com el de la fugida a Egipte, que es creu que és el més antic, el de l'evangelista sant Marc l'acompanyen.”

Anunciació a la Mare de Déu.
Fotografia pròpia.

Evangelista Sant Marc
Fotografia pròpia.

Fugida a Egipte. *Fotografia pròpia.*

“...Es va restituir la imatge del Sagrat Cor sota el rosetó i totes les figures dels sants es van voler dignificar i uniformitzar pintant-les imitant el color de la fusta, un treball de Quim Escobet, el pintor que ha treballat a Queralt durant els anys 80 i 90 del segle passat....”

Treball de recerca. Queralt 360°.

“...Al costat de la porta d’entrada de la dreta s’hi va col·locar una pintura del Sant Sopar d’estil modern regalada a Mossèn Ballarín. ...”

“... I al costat de la porta de l’esquerra una ceràmica de la Mare de Déu que fins llavors es trobava a l’escala de l’hostatgeria....”

Imatge en ceràmica de la Mare de Déu Fotografia pròpia.

Pintura del Sant Sopar Fotografia pròpia.

“Ja després de les celebracions del 75 aniversari es van col·locar els dos faristols al lloc dels antics ambons, el primer l’Àliga de la Patum amb, obra de Ramon Calonge, i el segon el Pi de les Tres branques obra de Joan Ferrer...”

Faristols amb les figures de l’Àliga i el Pi de les Tres Branques. Fotografia pròpia.

2.1.11: Milllores fins els nostres dies.

L'any 1993 Mn. Ramon Barniol substitueix Mn. Ballarín com a capellà custodi del Santuari, i comença la llarga feina d'anar millorant l'entorn i el Santuari, per fer-lo més acollidor a totes les persones que el visiten, i arreglant allò que s'ha anat espantant, moltes vegades per fenòmens meteorològics extrems, amb la col·laboració de l'arquitecte Lluís Boixader.

Per això vaig pujar a Queralt i vaig parlar amb Mn. Ramon Barniol sobre totes les milllores fetes en aquets més de 20 anys que fa que és a Queralt.

Barniol, Ramon Mn. Nascut a Avià. Estudià al Seminari de Solsona. És durant molts anys professor de l'escola Professional Castellvell. L'any 1993 el bisbe Deig el nomenà capellà custodi del Santuari de Queralt, on encara hi és . Ha ajudat a modernitzar i millorar les instal·lacions del Santuari.

Aquestes són algunes de les seves explicacions:

"La primera millora que es va fer en arribar va ser en un servei pro necessari, els lavabos, arrançant-los i deixant-los nets i en condicions."

El desembre de 1991 s'havia inaugurat l'ascensor inclinat ¹⁸, que en parlo en una altre capítol del treball, però les persones discapacitades només podien arribar fins al restaurant, però encara hi quedaven una dotzena d'esglaons per poder veure la Mare de Déu. *"Es van construir les rampes que permet arribar fins al pati dels Castanyers."*

---

¹⁸ Ascensor inclinat: s'explica en el capítol de l'Àmbit Social.

“Es va arreglar tot el camí de Ronda de Queralt i el camí d'accés a la Cova, construint esglaons amb travesses de fusta “

“Per accedir al campanar es tenia que passar per l'interior de la casa del mossèn, i traient més de 300 m³ de roca, es va fer una passarel·la per la part posterior que arriba al campanar.”

El mes de maig de 1995 amb motiu de la festa Patronal, celebrada a Berga, el col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Catalunya va voler deixar un record de la diada que perdurés a la nostra comarca i van decidir construir un mapa panoràmic de tota la magnífica vista que hi ha des del Santuari. Va ser dissenyat per membres berguedans del col·legi amb l'ajut de fotògrafs i historiadors de casa nostra. Construït a França amb pedra volcànica i les diferents capes de pintura impreses a més de 1500°C, quedà una obra que ha resistit el pas dels anys i encara avui és com el dia de la seva inauguració.

Mapa panoràmic Fotografia pròpia.

Una altre intervenció va ser la que calgué fer a la cova. *“La matinada del dimarts 30 de maig de 1995 un llamp ocasionava greus danys a la cova: a l'interior, a l'exterior i a l'enllumenat i també al Santuari. Va caldre l'ajut de*

particulars i d'entitats com la Caixa de Manresa per pagar els més de 3 milions de pessetes que costaren les obres”.

“Un altre obra important i que ha perdurat, va ser el canvi dels bancs de l'església i l'arranjament del terra amb un nou mosaic a tota la nau.”

Nous bancs i terra de l'església. *Fotografia pròpia.*

S'han millorat els pis del mossèn i el dels guardians .

Queralt, com moltes altres esglésies ha patit el cremar continuat de ciris a les seves naus, amb el fum que ha anat ennegrint progressivament les seves parets i pintures. Queralt.

“El primer pas va ser canviar els ciris per llantions, i el segon i més important la construcció, foradant la roca d'una capella pels llantions a l'esquerra del presbiteri, amb aspiració potent que fa que els fums que van cap al Santuari siguin molts pocs.”

Capella dels llantions. Fotografia pròpia.

“ S’ha millorat la sagristia , incorporant-se un recull de vestits antics de la Mare de Déu.”

Després d’un vessament d’aigua del pis dels guardians es pintà de nou l’església i també s’instal·là un sistema de calefacció.

Després de la Gala de 2010 es va començar una remodelació a fons de la cova, degut al cru hivern, les glaçades i el deteriorament del recobriments extern de la cova. El pressupost pujà prop de 60.000 Euros. I s’inaugurà per part del Bisbe Novell, la diada de Sant Marc de 2011.

Ja en els darrers temps s’han restaurat les pintures de la volta del presbiteri millorant-ne la il·luminació, i resta pendent col·locar uns filtres pels raigs ultraviolats a les vidrieres del Santuari per protegir les pintures.

I pel futur hi ha el projecte de la substitució dels llantions tradicionals per llantions electrònics, que eliminaran el problema dels fums. Igualment hi ha el projecte d’un columbari al Santuari.

Projectes que han de portar el Santuari a la celebració del Centenari de la Coronació de la Mare de Déu de Queralt el proper 2016.

Santuari de Queralt. Estiu 2014. *Fotografia pròpia.*

2.2. Les Capelles

Les capelles de Queralt daten des del segle XVII al segle XX, i són petits punts de devoció a diferents sants i Mare de Déus, escampats per tota la Serra de Queralt

Actualment hi ha 9 capelles distribuïdes per la muntanya de Queralt.

- Al voltant del Castell Berguedà:
  - La Santa Cova de Troballa (antiga Santa Elena)
  - La capella de Sant Ignasi.
  - La capella de Sant Joan.

- A l'obaga de la Serra de Queralt:
  - La capella de Sant Antoni.
  - La capella de la Sagrada Família.

- Al solell de la Serra de Queralt:
  - La capella de Sant Marc.
  - La capella de Sant Jacint.
  - La capella de Sant Jaume.
  - La capella de la Mare de Déu dels Dolors.

Situació de les capelles

		Latitud	Longitud
0	Santuari de Queralt	42° 06' 26,91" N	1° 49' 38,01" E
1	Cova de la Troballa	42° 06' 24,80" N	1° 49' 30,41" E
2	Sant Ignasi	42° 06' 22,14" N	1° 49' 28,65" E
3	Sant Joan	42° 06' 29,26" N	1° 49' 10,47" E
4	Sant Antoni	42° 06' 30,92" N	1° 49' 28,13" E
5	Sagrada Família	42° 06' 39,77" N	1° 49' 57,19" E
6	Sant Marc	42° 06' 24,96" N	1° 50' 20,01" E
7	Sant Jacint	42° 06' 27,54" N	1° 50' 04,20" E
8	Sant Jaume	42° 06' 27,18 N	1° 49' 51,39" E
9	Mare de Deu dels Dolors	42° 06' 28,40 N	1° 49' 49,39 " E

2.2.1: Cova de la Troballa

Antigament en el seu emplaçament hi havia la capella de Santa Elena que era com les altres de la muntanya. Edificada a mitjans S. XVII.

Aquesta capella va ser restaurada el 1704.

Antiga capella de Santa Elena.
(fotografia arxiu Cortina-Farrás)

Per les festes de la coronació va sorgir la idea de construir la cova actual.

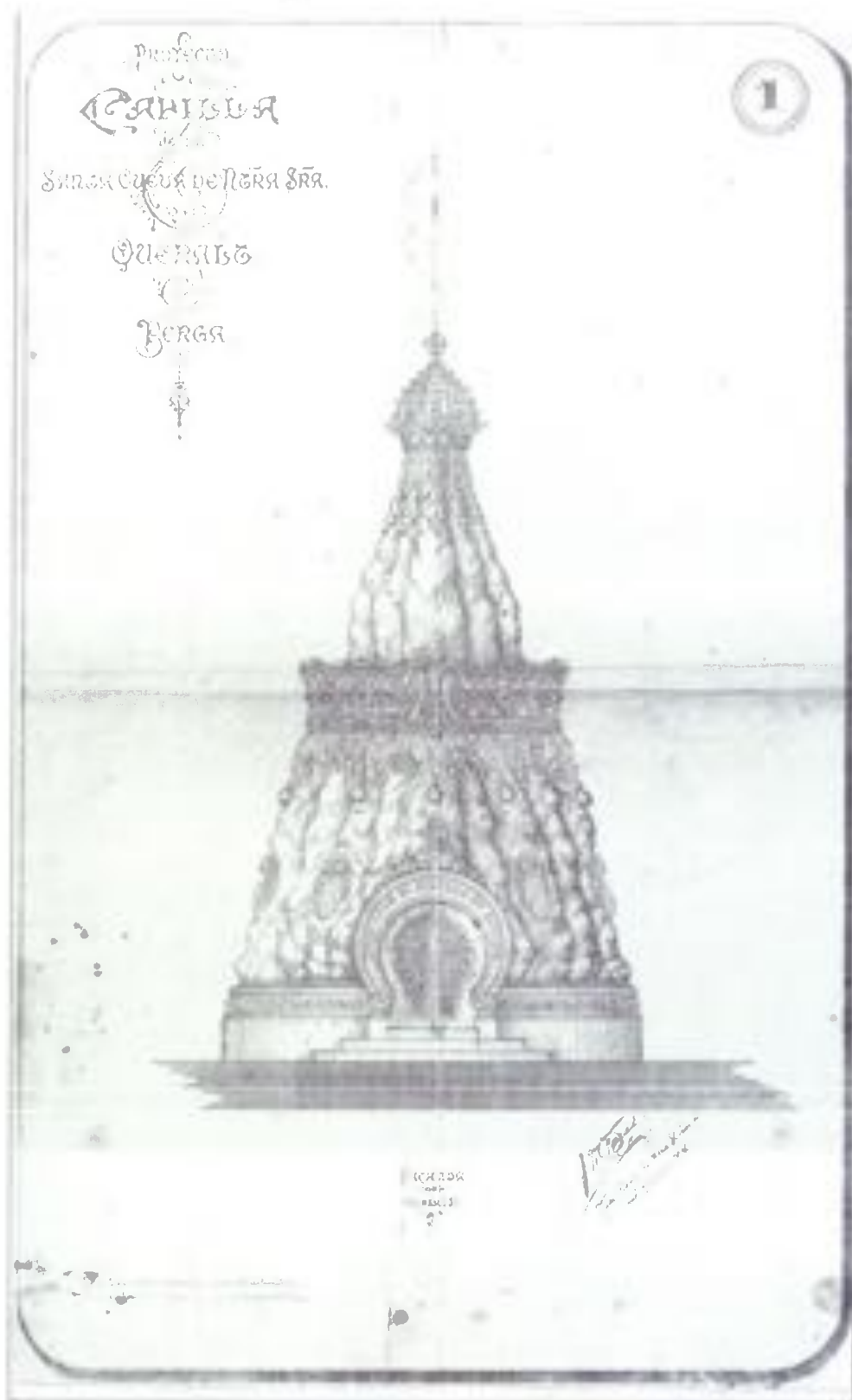
El 4 de setembre d'aquell any (dia en que la Mare de Déu tornava a Queralt) el nunci del Sant Pare col·locà la 1a. pedra beneïda i també la de la façana del Santuari de Queralt (que no s'arribaria a fer mai) .

El disseny de la cova es va encarregar al Pare Forcada.

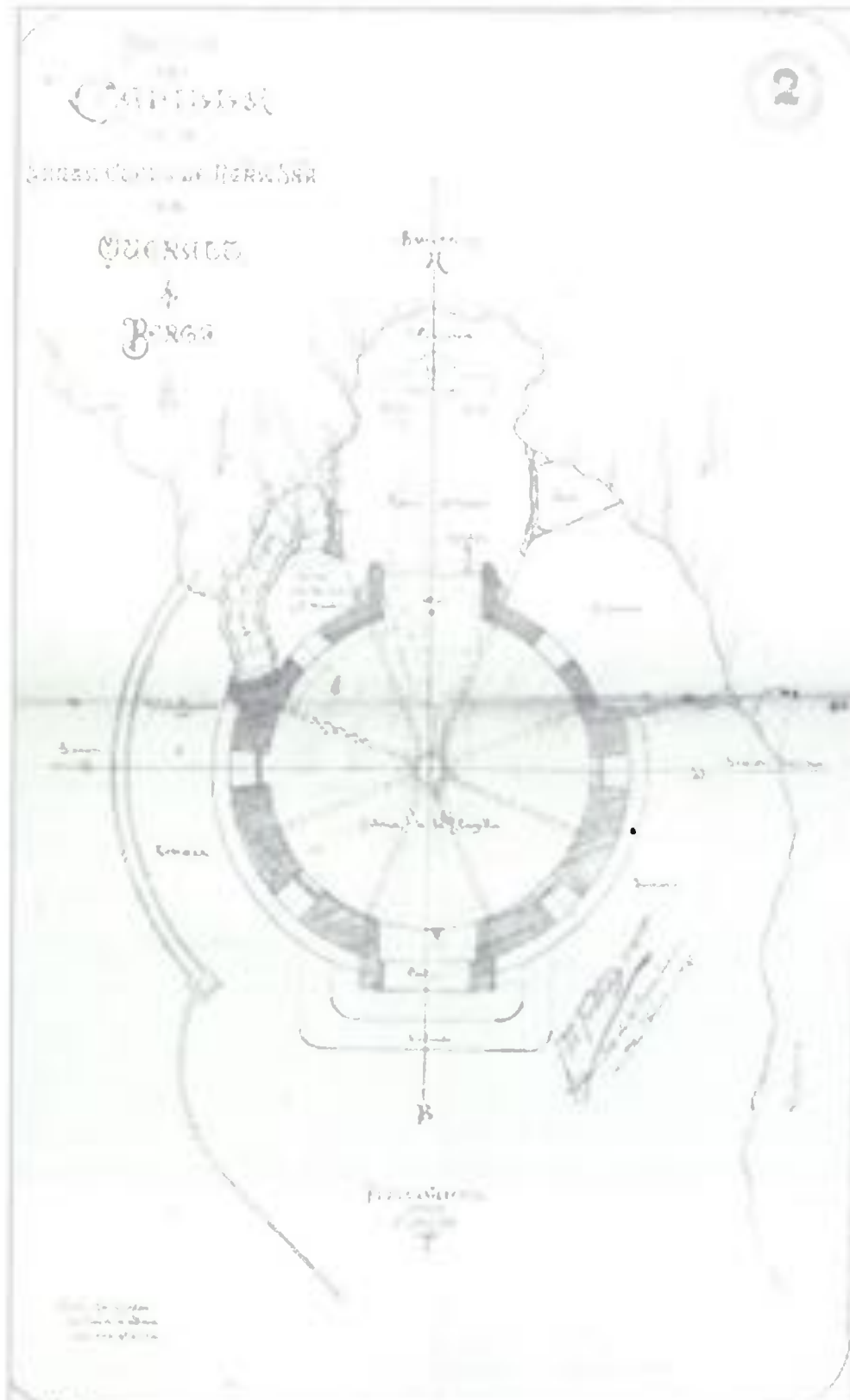
A l'arxiu de la Parròquia de Berga entre el material hi he trobat 4 plànols originals i signats pel Pare Forcada, que no he trobat en cap altre llibre ni document, en que es veu el projecte que va preparar per la construcció de la Cova de la Troballa.

A continuació presento una copia reduïda dels 4 plànols: façana, planta general, tall longitudinal i tall transversal. Malgrat que la qualitat de la copia no és molt bona, els he inclòs pel seu valor històric. En els annexos hi ha la copia a escala 1:1 dels originals.

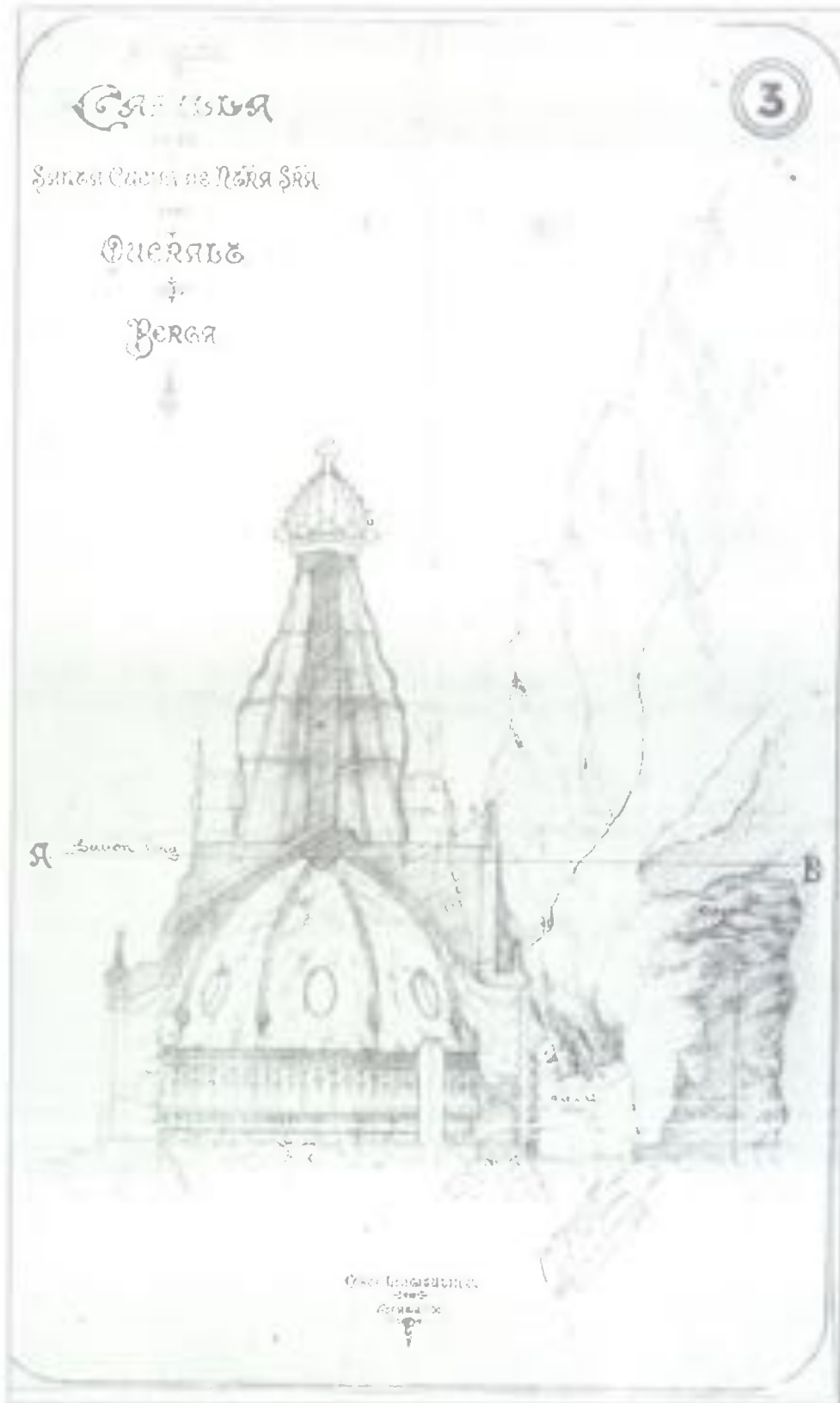

Façana Cova de la Troballa. Copia del plànol original del Pare Forcada. Arxiu parroquial.

Planta general de la Cova de la Troballa. Copia del plànol original del Pare Forcada. Arxiu parroquial.

Tall longitudinal de la Cova de la Troballa. Copia del plànol original del Pare Forcada. *Arxiu parroquial.*

Tall transversal de la Cova de la Troballa. Copia del plànol original del Pare Forcada. *Arxiu parroquial.*

La cova la construí el paleta berguedà Josep Pons, i fou pagada per la Sra. Montserrat Catarineu, vídua d'Antoni Rosal, i el seu cost va ser de 25.000 pessetes.

Imatge de la Cova als anys 30
(fotografia arxiu Huch)

La cova fou inaugurada el 3 de setembre de 1923.

Aquell dia va coincidir amb 2 esdeveniments històrics. Un d'ells va ser la reobertura del Santuari.

Així l'esperit de santa Elena va quedar convertit únicament i exclusivament a la troballa de la Mare de Deu.

En el seu interior trobem una imatge de la Mare de Déu i també el pastor i el bou que segons la tradició van trobar la imatge de la Mare de Déu.

Durant el temps la cova ja patí diverses reformes.

Durant la Guerra civil va quedar pràcticament destruïda i es tornà a restaurar amb la mateixa estructura i forma. La reforma s'inaugura l'any 1949.

Durant les festes de Reconciliació el 30 de juliol de 1950, el Bisbe de Solsona Mn. Vicente Enrique Tarancón la beneí de nou.

La cova fou restaurada de nou pel 75è aniversari de la coronació de la Mare de Déu de Queralt. El dia 30 d'agost s'estrenà la il·luminació artística de tot el conjunt del Santuari, incloent-hi també la de la Cova.

Aquesta reforma no va durar gaire perquè a la matinada del dimarts 30 de maig de 1995 un llamp va impactar contra ella i va provocar esquerdes, forats... deixant-la força malmesa i fent necessària una nova restauració, que s'inaugurà per la Gala de l'any següent.

Per la Gala del 2010 el capellà de Queralt va començar una iniciativa de restauració de la cova que presentava moltes esquerdes i un deteriorament de tota la part externa, deguda als canvis de temperatura.

Les obres van durar fins el febrer de 2011.

La restauració fou beneïda per el bisbe de Solsona Mons. Xavier Novell el dia de Sant Marc del 2011.

La Cova , any 2014 - *(fotografia pròpia)*

Interior de la Cova -
(fotografia pròpia)

2.2.2: Capella de Sant Ignasi.

Va ser l'última capella en afegir-se al conjunt de capelles del Santuari de Queralt.

Situada al balcó de Garreta, seguint el camí que des del Santuari dóna la volta al Castell Berguedà.

Fou construïda l'any 1946 durant els mesos de setembre i octubre.

Fou pagada per el fondista del Santuari, Ignasi Casasayas, i el marbrista Ignasi Montanyà hi posà la imatge de pedra.

Fou restaurada el febrer de 2009 amb els diners sobrants de les capelles de Sant Jacint, Sant Jaume i Sant Marc. Va tenir un cost aproximat de 900 €.

Interior de la Capella de Sant Ignasi -
(fotografia pròpia)

2.2.3. Capella de Sant Joan

Capella de Sant Joan any 1927-
(fotografia arxiu Cortina-Farràs)

Se situa a darrere del castell Berguedà al lloc anomenat el pla de la Rateta, on arriba el camí de l'aigua que ve des del Portet.

Fou construïda l'any 1927 com la de Sant Antoni, per això tenen totes dues el mateix estil i proporcions. Pagada per mossèn Josep Postius i Sala, fill de Berga.

Al igual que les altres capelles va ser destruïda per la guerra civil i aquesta ho va patir el dia que es va cremar el Santuari (23 de juliol de 1936).

Fou restaurada i beneïda al cap de 10 anys (10 de juny de 1946). Mn Josep Serra, va beneir la imatge que va pagar Agustí Matiner i Cunill.

L'any 1998 es van fer neteges adobant-ne la teulada i eliminar l'arrebossat interior de la capella.

Imatge de Sant Joan -
(fotografia pròpia)

El gener de l'any 2003 s'hi va col·locar una nova imatge a causa del deteriorament que presentava la que hi havia del 1946. Fou pagada per el senyor Roger Cortina Farràs.

La capella ha estat restaurada de nou el febrer del 2008 per iniciativa dels Amics del romànic del Berguedà.

Capella de Sant Joan -
(fotografia pròpia)

El 27 d'abril de 2008 el vicari de Berga Mn. Josep Mª Vila la beneí juntament amb les de Sant Antoni i Sagrada Família.

Aquest 2014 s'ha reposat la creu de sobre la capella

2.2.4: Capella de Sant Antoni.

Està situada en un dels revolts de la carretera de Queralt, a punt d'arribar al Santuari.

Fou construïda l'any 1927 com la de Sant Joan, i són totes dues del mateix estil i proporcions i pagades per mossèn Josep Postius i Sala.

Capella de Sant Antoni anys 40 - (fotografia arxiu Cortina-Farràs)

En un primer moment quedava arran del camí que pujava serpentejant per l'obaga. Quan es va fer la carretera l'any 1965 quedar enlairada dalt d'un turonet en la qual s'ha de pujar una vuitena d'esglaons de pedra.

Durant la Guerra civil van destruir la imatge i la capella va patir desperfectes.

La restauració arribà el 12 de maig de 1946, pagada pel taxista de Berga Pere Elias. Es va posar la imatge de sant Antoni de la fàbrica de cal Lluís Ne.

L'any 1946 es va col·locar la imatge de nou, fins que el 1980 va ser robada. Se'n va col·locar una altre que venia de l'església de Sant Joan de Berga.

A principis de la dècada de 1990 arrebossaren l'interior de la capella.

El 1995 la imatge va ser robada de nou i fou substituïda per una que va pagar el meu avi, Juli Gendrau. Fou beneïda a Queralt el 4 de setembre de 1996 en el transcurs de la novena de la Gala. En acabar els assistents van portar la imatge cap a la seva capella.

Quan era petit hi anava amb el meu avi a portar-li ciris a la imatge per la nostre protecció. També quan anava a peu a Queralt ens hi paràvem a reposar.

L'any 2006 any la imatge va ser robada de nou.

El març de 2008 es restaurà novament la capella per iniciativa dels Amics del Romànic del Berguedà.

El 27 d'abril de 2008 el vicari de Berga Mn. Josep Mª Vila la beneí juntament amb les de Sant Joan i la Sagrada Família.

El 1976 es va trobar en un punt de la capella, la corona robada l'any abans de la Mare de Déu de Queralt.

Aquest 2014 s'ha reposat la creu de sobre la capella destrossada per la guerra civil, però de ferro en comptes de pedra (originària) juntament amb la de Sant Joan.

Capella de Sant Antoni -
(fotografia pròpia)

Imatge de Sant Antoni
- (fotografia pròpia)

2.2.5: Capella de la Sagrada Família

Situada als peus de l'obaga de Queralt prop de la bifurcació entre la carretera del Santuari i dels Rasos de Peguera.

La primera notícia de la capella és del 1893 pel Dr. Pla, on escriu

"Al cim de l'obra hi ha una creu recordant el 25é aniversari de la fundació de la Benemèrita Germandat de la Nostra Senyora de Queralt, de Barcelona"

Capella de la Sagrada Família , anys 30 -
(fotografia arxiu Cortina-Farràs)

La seva construcció data de 1898. Pagada per subscripció popular, hi contribuí molt especialment en Ramon Gendrau.

L'any 1927 es va canviar la teulada de teules de 4 vessants per una coberta enguixada amb ciment i amb

pedres grosses al redós del teulat i diferents elevacions amb un centre coronat per una pedra en forma de cor. Aquesta es mantingué fins l'any 2008 en que es recuperà la teulada originària.

Durant la Guerra civil van profanar i malmetre la imatge així com l'altar, i ensorraren en part una paret lateral. També van llençar la creu per un marge i va ser guardada a cal Gendrau del carrer Castellar del Riu. Es va retornar havent passat la guerra civil espanyola.

Durant anys la capella serví de corral fins la seva restauració l'any 1949. El diumenge 4 de setembre de 1949 es va inaugurar la capella amb una funció cantada per l'escolania parroquial. Mn. Manel Cuadrench hi feu un sermó i beneí la imatge i la capella.

Durant les dècades dels anys 1950 i 1960 s'hi feia missa cada diumenge en els mesos d'estiu. Molts dels Berguedans que hi acudien i, un cop finalitzada, es quedaven a esmorzar a la font Negra.

Durant molts anys es celebrava la festa de la capella pel 15 d'agost amb missa, rosari, trisagi i quatre paraules finals del capellà.

L'octubre de 1997 es pintà la capella i es restaurà novament la imatge. Les obres s'inauguraven al final del mateix mes amb una missa oficialitzada pel capellà custodi de Queralt Mn. Ramon Barniol i acabaren amb una ballada de sardanes a l'esplanada a càrrec de la cobla Ciutat de Berga.

El març de 2008 va ser restaurada a iniciativa dels Amics del Romànic del Berguedà. Va costar 7.706,92 €, fou pagada per l'Ajuntament i va consistir en refer novament la teulada, netejar les voltes interiors de guix deixant el totxo al descobert.

El 27 d'abril de 2008 el vicari de Berga Mn. Josep Mª Vila la beneí juntament amb les de Sant Joan i Sant Antoni.

La imatge es reposà novament per la Cereria Sant Roc de Berga i beneïda per el Pare Jordi Grau.

El setembre de 2010 s'enrajolà el terra i es canviaren les frontisses de la reixa.

Imatge de la Sagrada Família -
(fotografia pròpia)

Capella de la Sagrada Família
- (fotografia pròpia)

2.2.6: Capella de Sant Marc.

Aquesta capella fou bastida a l'inici de la drecera de Queralt l'any 1888.

Els principals impulsors d'aquesta obra foren Ramon Gendrau i Vilajosana i Josep Santandreu i Julià. Va ser duta a terme per en Pere Calvet.

Amb la guerra civil, 1936-39, la capella quedà devastada, i no fou restaurada fins el 1946 en què l'Ajuntament n'assumí el cost.

En la diada del sant d'aquell any els berguedans no sols pujaren amb la vera creu de la parròquia i en gonfanons sinó també amb la nova imatge de sant Marc, pagada per l'industrial de Berga Josep Carreras. Un cop a la capella el rector de Berga Mn. Josep Serra va beneir-la conjuntament amb la imatge i el seguici continuà fins a Queralt.

La família Calvés-Venturós propietaris de l'hostal de Sant Marc van ser uns dels que van tenir cura de la capella. També es van cuidar d'arreglar la teulada de la capella i en l'any 2005, en fer el terra nou. Aquell mateix any la imatge fou restaurada per Roger Cortina.

L'any 1994 repintaren el seu interior unes persones que anualment acudien a la celebració del sant.

A principis de 2009 fou restaurada novament pels Amics del Romànic del Berguedà, deixant la pedra exterior al descobert, així com una repassada a la teulada i arreglant la reixa que protegeix la imatge del sant. Va costar 1.500€ aportats per diferents entitats comercials de Berga.

Capella de la Sant Marc
(fotografia pròpia)

Imatge de Sant Marc
(fotografia pròpia)

2.2.7: Capella de Sant Jacint

En plena drecera de Queralt, trobem la capella de Sant Jacint, que junt amb la dels Dolors, són les més antigues de totes. Fou construïda a mitjans del s. XVII pel conseller de Berga Jacint Vilardaga i Buxadé.

En unes notes de Mn. Ribera dels anys 1729-1732 trobem uns apunts sobre aquesta capella amb el següent: *“Atenent que l'edifici està en ruïnes per contenir la imatge i la volta partida que deixa entrar la pluja...”*

La capella quedà malmesa en la darrera guerra carlina l'any 1873. No fou fins al 1919 que es restaurà, gràcies al ja esmentat pare Postius. També col·laborà econòmicament la família Vilardaga.

La Capella fou novament profanada durant els primers anys de la guerra civil. La restauració no va fer-se fins el 15 d'agost de 1952 en que es va beneir la capella i s'hi posà novament la imatge, tot pagat pel Sr Josep M. Vilardaga. L'obra va anar a càrrec del Sr. Rota.

Capella de la Sant Jacint
(fotografia pròpia)

45 anys més tard al mes de maig de 1997 s'hi tornaren a fer obres. Roger Cortina és l'ànima d'aquesta restauració. El material necessari per fer les obres el pujaven de mica en mica des de Fumanya. També es restaurà la imatge del sant. Les despeses van anar a càrrec del Sr. Jacint Vilardaga. Fou beneïda el

24 de juny de 1997 per Mn. Ramon Barniol, capellà custodi de Queralt. Un nombrós públic hi retornà la imatge del sant en processó des de Sant Marc.

El 8 de desembre de 2003 la imatge es canvià per una de nova a causa del deteriorament de l'anterior, que era de guix.

El mes de març de 2009 es va realitzar la total restauració de la capella a iniciativa dels Amics del Romànic del Berguedà. El cost total de 6.500€. L'obra fou beneïda el dia de Sant Marc del 2009 per Mn. Ramon Barniol.

Imatge de Sant Jacint
(fotografia pròpia)

2.2.8: Capella de Sant Jaume

Continuant drecera amunt i camuflada enmig d'una roca trobem la capella de Sant Jaume.

De temps immemorial se n'encarregava la família De Martín.

Construïda molt a les acaballes d'aquest segle XVII, és la més tardana de les tres capelles de la drecera. No se sap si, a part de ser pagada per subscripció popular, va tenir un impulsor o bé un fundador determinat.

L'agost de 1916, a punt de celebrar les festes de la coronació de la Mare de Déu de Queralt, s'hi feu una notable restauració a càrrec de Mn. Josep Postius, Com totes les altres, destruïda per la guerra civil.

El 25 de juliol de 1946, a punta de sol, Mn. Santandreu beneïa la nova imatge de sant Jaume i la capella restaurada. Els impulsors foren: el fotògraf berguedà en Jaume Huch i Guixer, Jaume Sala i Jaume Freixa. Va pagar la imatge la família Julió de Berga, resident a Mataró, i la restauració de la capella van pagar-la un grup de famílies de Berga: Altarriba, Amigó de Bonet, Antich, Calderer, Camprubí, Canal, Capdevila, Cortina. Costa, Farràs, Mn. Felipó, Font, Mn. Freixa, Freixa, vda. De Gabarrós, Gassó, Huch, Juan, De Martin, Molins, Plans, Pons, Riba, Rigat, Roca, Roig, Sala, Santandreu i molts "Jaumes" de Berga

Restauració capella Sant Jaume abril 1987-
(fotografia arxiu Cortina-Farràs)

El 10 d'octubre del mateix any es firmà al Santuari l'acta d'entrega, en què hi van assistir bona part dels promotors i Mn. Santandreu, capellà custodi, els donà a tots les gràcies.

Aquesta imatge ha estat malmesa moltes vegades. El fet és que la capella va restar molts anys

sense imatge, fins que la Bauma dels Encantats (entitat lúdica berguedana), que es refundà l'any 1987, la restaurà de nou i n'hi posà una de nova, que va ser inaugurada la vigília de la festivitat de Sant Marc de 1987.

Concentrats tots a les tres creus, es baixà en processó on Mn. Ballarín va beneir la imatge i es descobrí una placa. Durant uns anys per la festa del sant, patró d'aquesta entitat, s'organitzava una celebració similar i en arribar a la capella s'hi feia una ofrena floral. En diluir-se de nou l'entitat, la cura i el manteniment de la capella tornà a oblidar-se fins passats uns anys que se'n tornà a fer càrrec la persona que fa el de totes les altres.

L'any 2000 van posar-hi una nova imatge perquè l'altra l'havien tornat a fer malbé, pagada de nou per una colla de "Jaumes" de Berga.

El més de març de 2009 es va dur a terme una nova restauració, a iniciativa dels Amics del Romànic del Berguedà, amb un cost total de 3.500€ pagats per l'Ajuntament i per diversos particulars que hi han volgut col·laborar.

L'obra fou beneïda conjuntament amb la de Sant Jacint, el 25 d'abril de 2009 per Mn. Ramon Barniol, Capellà custodi de Queralt.

Capella de Sant Jaume
(fotografia pròpia)

Imatge de Sant Jaume
(fotografia pròpia)

2.2.9: Capella de la Mare de Déu dels Dolors.

A punt d'arribar al Santuari trobem la capella de la Mare de Déu dels Dolors. Una de les més antigues, que es construí conjuntament amb la de Sant Jacint a mitjans segle XVII.

Des dels seus inicis en tingueren cura els senyors de Gironella, coneguts també com ca l'Antich.

Imatge de la Mare de Deu dels Dolors (fotografia pròpia)

Va néixer quasi al mateix temps que la capella dels Dolors de la parròquia, adossada a la parròquia a finals del segle XVII.

Fou devastada per la Guerra Civil. El 31 de març de 1946, després d'una missa cantada al Santuari, una concorreguda processó portà la nova imatge de la Mare de Deu dels Dolors, pagada pel comerciant Joan Valls de ca la Maria Francesa, la restauració de la capella fou pagada per moltes Dolors.

Durant l'any 1997 s'hi realitzà una important restauració i s'inaugura el dia 14 de setembre. Un grup de berguedans portà la imatge en processó i es beneïren les obres. Com en l'anterior restauració fou costejada per moltes berguedanes que porten el nom de Dolors amb l'ajut d'altres famílies de Berga.

Capella de la Mare de Deu Dolors. (fotografia pròpia)

2.3 : La Imatge de la Mare de Déu de Queralt.

La imatge de la Mare de Déu de Queralt és una talla de fusta, no se sap del cert el tipus de fusta, policromada de 53 centímetres d'alt.

La descripció de la imatge és la que en fa Mn. Josep M. Ballarín¹⁹ en el seu llibre "Queralt, Rasos de Peguera.:

"La marededéu de Queralt és una talla de fusta de mig metre d'alçada. No he pogut saber de quina fusta. Potser blada, potser oma.

La marededéu seu en un tamboret i duia corona de fusta fent cos amb la imatge. Fa cara de dona de casa, té els ulls ametllats i el somriure benivolent. Du vel curt, la túnica de coll rodó s'amaga sota el gran mantell que li cobreix espatlles, esquena i falda a bell caient de plecs. El peu esquerra trepitja una feristela; no sols ha vençut la bestia, l'ha amanyagada.

Ert i dret damunt del genoll esquerra de la marededéu, el Nen Jesús té un llibre a una mà i beneeix amb l'altra. L'aguanta la mà esquerra de la marededéu, l'altra mà d'Ella s'avança endavant, fina i afinada de dits.

Tota l'expressió de la imatge és en aquesta mà que vol acollir qui vingui, i crida qui no vingui.

L'oreneta (afegida a la imatge per la Coronació) posada és a punt de volar cap a la plana inquieta.

La nostra marededéu no té res de romànica²⁰; no és una senyora enjoiada vestida de plecs solemnes, estilitzats de corbes, fent canaló genolls avall.

Santa Maria de Queralt és gràcia gòtica²¹. El vel curt fa rinxols entorn de la cara; els plecs de roba tenen el caient gràcil i mogut de les marededéus gòtiques asseguides que hom pot trobar arreu de la vella Europa.

¹⁹ Mn. Josep Mª Ballarín: vegeu glossari

²⁰ Romànic : vegeu glossari.

²¹ Gòtica: vegeu glossari.

Amb el barroc la van vestir. Al 1916 li traqueren els vestits i la volgueren restaurar”.

Els diferents autors no es posen d'acord en la data de la seva construcció.

El Doctor Ramon Huch en la seva obra *“Notes històriques de la ciutat de Berga”* escriu:

“Nosaltres creiem que la Madona de Queralt és de les més antigues de Catalunya, puig la major part de les imatges de Maria, de fusta, mal tallades, assegurades com els reis i desproporcionades en sos detalls pertanyen als segles VI i VII”

No es creu que es pugui admetre tal antiguitat, sinó que Mn. Huch en el seu fervor la volgués fer més antiga del que en realitat era.

Jacint Vilardaga , en les *“Efemérides Bergadanas”* ja la datava del segle XII.

Mn Ventura Ribera en la seva obra *“Memòria històrico-descriptiva del Santuari de Queralt”* s'aventura a situar la construcció de la imatge en una època, si no excessivament llunyana, sí el suficient per a poder sincronitzar la seva ocultació, si més no amb les darreres incursions dels moros, i data la imatge d'un temps anterior.

Posteriorment va rectificar aquesta afirmació, dient que:

“.. la imatge de la Mare de Déu de Queralt era de la mateixa època que la de Corbera i la Quar, santuaris que estan sempre a la vista l'un de l'altre..”.

Creu que les imatges de Queralt i la Quar no són anteriors al segle XII ni més tardanes del segle XII..

Mossèn Joan Santamaria en el llibre *“La Mare de Déu de Queralt”* afirma “ La imatge de Queralt no sembla pas caure de ple dins la classificació de les romàniques..... és per això que la creiem d'un període de transició entre els dos estils, romànic i gòtic; i per tal motiu, judiquem la imatge de Queralt del segle XIII.”

Per tant la versió més fiable és la que data la imatge a finals del segle XIII. Les característiques són d'aquesta època. La testa de l'infant fou canviada l'any 1850 per haver caigut, pollada l'original. Aprofitant aquest fet, es va fer una repassada a la imatge i una petita restauració per evitar els seu deteriorament progressiu.

Amb els gustos barrocs, el segle XVI, la imatge de fusta primitiva va ser vestida amb rics vestits Eren de forma cònica, amb molta pedreria, que amagava la imatge i no permetia fer-la propera al poble. Molts d'aquets vestits han desaparegut, però se'n conserva una mostra a la sagristia del Santuari, com el que es veu en la fotografia inferior.

Vestit de seda natural de la Mare de Déu
Fotografia pròpia.

Imatge de la Mare de Déu segle XIX.
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

L'any 1916, la Junta organitzadora de la Coronació va decidir treure els vestits barrocs que havia portat la Mare de Déu durant dos segles.

La persona que més va influir en aquest decisió, que com totes les que afecten a Queralt, la seva imatge i el seu entorn, va tenir forta polèmica a la ciutat de

Berga, va ser Mn. Bonaventura Ribera ²², que era el secretari de la Junta organitzadora dels actes de la Coronació.

En la restauració del 1916 li fou col·locada la oreneta, a la mà dreta, en actitud d'emprendre el vol. Aquesta oreneta era de guix, fins que Mn. Ramon Barniol la substituï per una de fusta l'any 1993.

Imatge de la Mare de Déu abans i després de la restauració del 1916. *Fotografia L'Erol*

Tot el grup va ser encaixat en una cadireta²³ de bronze que li dona certa majestat, però li lleva bon xic de la gràcia de la seva silueta..

Aquesta cadireta li fou afegida, segurament per suplir la manca dels vestits que portava sobreposats i que li van ser retirats amb motiu de la Coronació.

És molt probable, tal com hem parlat en el capítol corresponent al Santuari, que hi hagués una imatge anterior que es podria haver venerat a l'església de Sant

²² Mn Bonaventura Ribera. Vegeu glossari

²³ Cadireta. Vegeu glossari.

Pere de Madrona²⁴ o a la capella del castell de la família dels Berguedà, i que podria ser la que es venerava a l'oratori de Queralt Petit²⁵, als peus del Castell de Berga.

La imatge actual correspon bàsicament a la restauració feta l'any 1916 per la Coronació. El restaurador va ser Renart sota la direcció de l'arquitecte Martorell. Posteriorment es pot documentar un canvi sofert en la seva cara després de la Guerra Civil, quan la superiora de l'Asil de les Germanetes en un intent per netejar la cara, modificà el color del rostre.

Posteriorment s'han fet restauracions per mantenir la qualitat de la imatge, aprofitant les noves tècniques i tecnologies en el camp de la restauració de peces artístiques

Imatge de la Mare de Déu restaurada any 1994 . Fotografia Juli Gendrau.

²⁴ Sant Pere de Madrona. Vegeu glossari

²⁵ Queralt petit. Vegeu glossari.

Una es va portar a terme l'any 1994. M'explica la meva àvia, que el meu avi, en aquells anys membre de la Junta del Santuari de Queralt va acompanyar Mn.

Esquerda permanent a la part posterior de la imatge de la Mare de Déu
Fotografia pròpia.

Xavier Claramunt, rector de Berga, a Solsona on van restaurar la imatge de la Mare de Déu.

Aquest any 2014 s'ha fet una nova restauració a la imatge de la Mare de Déu de Queralt

Una curiositat és l'esquerda que hi ha a la part posterior de la imatge de la Mare de Déu, entre el vel i l'esquena. Aquesta esquerda malgrat les diferents restauracions sempre torna a sortir.

La imatge que veiem al Santuari la pràctica totalitat de l'any no és la imatge autèntica sinó una còpia, feta també en fusta policromada de menor valor.

Talla original . *Fotografia pròpia*

Talla del Santuari . *Fotografia pròpia*

La cara és més arrodonida i de color més clar.

Podem veure a continuació diferents detalls de la talla original

Diferents detalls de la talla original. *Fotografies pròpies.*

2.4 : Sortides de la imatge de la Mare de Déu de Queralt.

Al llarg de la història han estat nombrosos els cops que per diferents motius la imatge de la Mare de Déu de Queralt ha deixat el seu Santuari i ha baixat, la majoria de cops a la ciutat de Berga.

La Mare de Déu va romandre durant pràcticament tres segles sense moure's del seu Santuari acollint les pregeries dels seus fidels.

2.4.1: Secada del 1680

L'any 1680 assolí la ciutat i la comarca una terrible secada, fonts i rieres s'havien eixugat, i calia anar buscar l'aigua a les goles del Llobregat al seu pas per Pedret.

Els berguedans, després de nombrosos oficis i processons a totes les esglésies de la comarca, ja desesperats van mirar al cel i a la muntanya de Queralt demanant l'ajut de la Mare de Déu, i després de demanar el permís al Sr. Bisbe Illm. Fra Lluís de Pons, posades d'acord les corporacions eclesiàstica i municipal el dissabte 6 d'abril entre les 6 i les 7 del matí sortí la processó de la Parròquia de Santa Eulàlia, amb assistència de totes les autoritats, PP. Mercedaris²⁶, Frares de Sant Francesc, i un gran concurs de poble, pujant a Queralt de forma silenciosa i devota.

Després de la súplica del Rector Mn. Vicenç Tomasa, demanant a la Mare de Déu que no es prengués malament l'atreviment dels berguedans de treure-la del seu setial, el consentiment quedà definit amb l'aixecament de dues actes notarials..

Posada la imatge sobre un tabernacle, precedida de nombroses atxes²⁷ es baixà la imatge i en arribar a l'Estret del Guiu amb la sortida del Sol es va formar un cercle lluminós damunt del cap de la Imatge, que va encendre més encara la fe dels berguedans.

²⁶ PP. Mercedaris. Vegeu glossari

²⁷ Atxes. Vegeu glossari.

En arribar a Berga la imatge es col·locà al sagrari de l'altar major de l'església parroquial i seguidament comença un ofici solemne amb violins i orgue.

Els oficis i processons es seguiren de forma diària amb la participació dels pobles de la comarca fins que el dia 12 a les 9 del vespre mentre els fidels eren a l'interior del temple parroquial començà a sentir-se a la teulada un soroll persistent de calamarsa seguida d'una forta pluja que durà molta estona, per goig de tot el poble..

El diumenge de Pasqua dia 21 d'abril es celebrà un ofici solemne d'acció de gràcies i l'endemà dilluns de Pasqua la imatge de la Mare de Déu sota tàlem¹ i enmig de dues rengleres de llums, retornà a Queralt.

Per motius de sequera tornà a baixar a Berga el 1 d'abril de 1682 i el 8 d'abril de 1683.

2.4.2: Plaga de llagosta²⁸.

Aquest cop la malvestat que amenaçava Berga no era la secada sinó una plaga de llagosta que pujant des de l'Urgell arrasava amb tots els camps.

El dia 1 de juliol de 1687 es va anar a cercar en processó la Mare de Déu de Queralt.

Segons les notes de Mn. Ribera, en el seu "Llibre de Consells", explica que al arribar la imatge de la Mare de Déu sobre els molins darrera el Castell, aparegué al cel una diadema de color de l'arc de sant Martí i el raig de sol en mig de la corona es posà sobre al imatge de la Mare de Déu. Sortiren llavors a rebre-la amb tàlem²⁹, i quan aquest cobrí la imatge s'apartà i s'esvaí. En aquest lloc es decidí fer-hi la capella de l'Oratori o Queralt Xic,

El dia 22 es feu per tota la vila una processó amb la imatge de ,la Mare de Déu de Queralt , i el dia 24 veient que el perill ja havia passat, i que ni el terme de

²⁸ Llagosta: vegeu glossari

²⁹ Tàlem. Vegeu glossari

Berga ni el de la seva comarca s'havia vist afectat per la plaga de llagosta, es retornà la imatge a Queralt.

Com a record d'aquell prodigi i per donar gràcies Berga va fer el vot de poble³⁰ de pujar en processó votiva fins a Queralt per la diada de Sant Marc. Antigament es pujava des de Berga en processó fins a Queralt, a partir de 1970 es puja en processó només des de les Tres Creus, Després de la missa, al Santuari, l'Ajuntament acostuma a donar coca i xocolata a tot el poble que ha pujat a Queralt.

Queralt – Sant Marc – xocolata, van lligats per recordar el vot de poble per la plaga de llagosta del 1687.

L'any següent 1688 la plaga de la llagosta amenaçava novament el Berguedà i la Mare de Déu de Queralt fou de nou baixada a Berga.

---

³⁰ Vot de poble. Vegeu glossari

2.4.3: Malalties contagioses.

L'any 1735 la vila de Berga es trobava afligida per una malaltia contagiosa que afectà a més de dues centes persones. El Magnífic Ajuntament d'acord amb els braços eclesiàstic, militar i reial, decidiren demanar el davallament de la imatge a la ciutat. El Vicari General de Solsona Dr. Joan Lluch contestà afirmativament.

El dia 26 de juliol de 1735 a les quatre de la matinada la processó pujava a Queralt. Formaven la processó totes les autoritats i congregacions religioses de la ciutat. Un cop al Santuari els fou lliurada la imatge que baixà en solemne processó. La imatge restà a la ciutat fins que la malaltia infecciosa remeté i tots els afectats foren curats.

2.4.4: Guerra del Rossó. Epidèmies i malalties.

El 9 d'octubre de 1793, davant del perill que les tropes de la Revolució Francesa que havien envaït Catalunya arribessin a Berga, es va demanar el permís per poder davallar la imatge, que finalment fou baixada el dia 23 amb una solemne processó i fou guardada a la parròquia de Santa Eulalia col·locada a l'altar del Sant Crist.

Aquesta temporada van aparèixer unes febres molt greus, la imatge de la Mare de Déu el dia 1 de desembre fou portada en processó per tota la vila, seguint tots els carrers fins a les afores dels portals de Santa Magdalena i de Barcelona amb mostres d'extraordinari fervor i devoció. Les febres van remetre.

Passades totes les epidèmies, i esvaït el perill d'invasió el dia 11 d'agost de 1795 s'acordà retornar la imatge de la Mare de Déu de Queralt al seu Santuari, i que aquest retorn es produís el dia 8 de setembre, diada en que es celebrava la seva invocació i festa popular.

Es van organitzar tot una sèrie d'actes festius per celebrar-ho. El dia 30 d'agost sortí el Tabal anunciant la Patum que havia de celebrar-se com a cosa extraordinària el dia 6 de setembre. Igualment hi hagueren oficis solemnes i la

parròquia fou engalanada com per Corpus. El 6 de setembre abans i després de l'ofici es féu a la Plaça Cremada³¹ la bulla³² de Corpus amb els Turcs, Cavallets, Gegants, sant Miquel, Diables, Mulassa, Àguila i altres.

Finalment el dia 8 de setembre, dia en que la Mare de Déu tenia que retornar al Santuari no es va poder fer, i va retornar-hi finalment el dia 9 de setembre amb una gran processó.

2.4.5: Guerres Napoleòniques.

A causa de la guerra i de la pesta el 12 de juny de 1809 la imatge de la Mare de Déu de Queralt fou davallada de nou a la vila de Berga. El dia 18 de juny es va fer una processó per tota la vila, en la que es van produir dos miracles, guarint a na Rosa Benet Perarnau veïna del carrer de les Canals i al Pare del convent de la Mercè Pere Armengol i Ferreries, que d'estar moribunds, al pas de la Mare de Déu es guariren.

2.4.6: Era de les Guerres Civils.

És època de pàgines negres en la història de Berga. Poc després de la guerra dels Francesos, Espanya obria l'època dels "pronunciamientos" i de les guerres civils.

El 10 de desembre del 1822 la Mare de Déu de Queralt és baixada, per primera vegada a Berga sense solemnitat ni processó. S'instal·là a la Parròquia i l'endemà a l'església de Sant Joan, on podia estar més segura que al Santuari. El mes d'abril de l'any següent per por dels constitucionals la imatge fou amagada, no se sap per qui, ni ben bé on. No va aparèixer fins el 26 de juliol.

Finalment al imatge fou retornada al Santuari el 28 de maig del 1824.

---

³¹ Plaça Cremada. Vegeu glossari

³² Bulla. Vegeu glossari

El 30 d'octubre de 1834 al matí fou davallada altra vegada la Mare de Déu de Queralt pel flagell del còlera. Va ser restituïda al Santuari el 10 de novembre a les set del matí.

Malgrat els estralls de la Primera Guerra Carlina la imatge de la Mare de Déu de Queralt no va baixar a Berga fins 6 de febrer del 1840, i no consta que retronés al Santuari abans de 1846, sembla ser el dia 30 de maig. Durant aquest temps es van fer processons per Berga amb la imatge de la Mare de Déu.

2.4.7: El Còlera ³³

Totes les generacions o totes les èpoques han conegut una tragèdia que ha marcat un abans i un després.

A mitjans dels segle XIX succeí amb l'epidèmia de còlera. Era el 1854, a primers d'agost apareix a Berga el flagell terrible que va anar prosperant paorosament. A primers de setembre arribà al seu període àlgid. El dia tres moriren dinou persones; el quatre, trenta; el cinc, vint-i-dues...A finals del mes els difunts passaven bon tros dels quatre-cents. A primers d'octubre comença a minvar i cap a finals d'octubre va desaparèixer. Els cossos no cabien als fosos, i per això fou ocupat i beneït el terreny de l'actual cementiri.

Davant d'aquest flagell, la Vila de Berga va tornar a alçar els ulls a Queralt. El dia 7 de setembre, vigília de la Gala, va ser baixada en processó la Santa Imatge i fou col·locada a l'altar major de Sant Pere, al costat del Crist del Roser. Les dues imatges van ser portades en processó per tot el poble, aviat el flagell del còlera començà a disminuir. A primers d'octubre i cantat un Te Deum¹ d'acció de gràcies les dues imatges tornaren al seus propis altars. La de Queralt va ser portada en una processó, que segons expliquen, ha estat la més impressionant de les que mai hagi pujat a Queralt.

---

³³ Còlera. Vegeu glossari

2.4.8: Darrera guerra carlina

Des de primers d'agost de 1873 Berga es trobava assetjada pels carlins, i es temia que en una de les seves sortides poguessin atacar la imatge de la Mare de Déu. Per això es va decidir amagar la imatge.

L'únic capellà que restava a la ciutat era Mossèn Ramon Noguera. Segons narració de Mn. Santamaria els fets vana anar així:

“ ...Sant Pere de Madrona fou llençat muntanya avall, i potser la Imatge de la Mare de Déu de Queralt hauria seguit la mateixa sort, si una persona pietosa no l'hagués tret del Santuari.[...] Fou portada a Vilaformiu i en aquella casa va ésser posada en una caixa. Allà Mn. Noguera la va carregar i de nit la va portar a un amagatall del penyalar prop del Castell de Blancafort, on estigué amagada alguns mesos. Mn. Noguera la retornà a la vila, i una matinada, tres anys més tard, va aparèixer a l'altar dels Dolors. Al cap d'uns dies fou retornada al Santuari”

2.4.9: Segle XX

Durant el segle XX la Mare de Déu de Queralt ha baixat 5 vegades a Berga, amb la diferència que tret de la baixada del 27 de novembre de 1978 amb motiu del foc a Queralt i que explicaré extensament més endavant, les altres quatre tingueren un caràcter festiu: la Coronació del 1916, i la celebració del 25è, 50è i 75è aniversaris als anys 1941, 1956 i 1991, que també explicaré més endavant.

I ara esperem ja la baixada l'any 2016 amb motiu del Centenari de la Coronació.

2.5: Coronació de la Mare de Déu de Queralt.

2.5.1: Preparació Coronació.

L'il·lustre berguedà P. Joan Postius i Sala³⁴, llençà la idea en el sermó que va fer per la Gala el 8 de setembre de 1915. El poble va acollir la idea amb entusiasme i van empènyer a les autoritats a començar a preparar la festivitat.

El 24 de setembre l'Arxipreste Mn. Joan Vilapudua, amb el permís del bisbe, convoca una reunió a la Casa de la Vila en la que el P. Postius va exposar el seu pla, que va ser aprovat per unanimitat i es van crear les juntes per al preparació de les Festes.

Es van constituir les següents juntes:

Junta Permanent: President general : Joan Vilapúdua prevere. Secretari: Bonaventura Ribera, prevere. Vicesecretari : Marc Costa, prevere.

Junta local de senyors President: Manuel Farguell. Vice-president: Lluçia de Vilardaga. Tresorer: Ramon Badia. Vice-tresorer: Jaume Felipó. Secretari: Josep Cardona. Vice-secretari: Ramon Galart. Vocals: Iu Minoves, Josep Piqué, Manuel Pla, Jacinto Vilardaga, Antoni Puig, Ramon Gendrau, Manel Elias.

Junta local de senyores: Presidenta: Neus Pla i Farriols. Vice-presidenta: Paulina Pedrals de Cardona. Tresorera: Celestina Picart de Piqué. Vice-tresorera. Bernarda de Martín i Llobet. Seecretaria: Dolors Pou de Puig. Vice.secretaria: Emilia Boixader. Vocals: Encarnació Torrentó de Serra, Queralt Ballús de Miarons, Lluïsa Claret de Senespleda, Joana Pons de Pujol, Mercé Casals de Felipó.

P. Joan Postius

³⁴ Jaume Postius i Sala. Vegeu glossari.

Es va crear una Junta de Barcelona i una Junta barcelonesa de Senyores, una Junta Comarcal i una Junta Comarcal de senyores.

Igualment es van constituir les Juntes Locals de Festes, més executives, les juntes de: obres, aigua, festes, allotjaments, exposició i beneficència, formades per persones de Berga.

L'Ajuntament de Berga prenia la decisió de recolzar els actes, com es pot veure en la resposta enviada al P. Joan Postius per part de la Corporació Municipal.

“Beatíssim Pare.

Antoni Puig, alcalde constitucional de la ciutat de Berga, postrat als peus de Vostra Santetat, exposa que reunit l'Excm. Ajuntament el dia 29 de novembre de 1915, va adoptar el següent acord:

L'Ajuntament acorda acollir i patrocinar amb entusiasme l'idea de la coronació canònica de la Mare de Déu de Queralt, Patrona de Berga i de la seva comarca, procurant la seva prompta realització; demanar a la Santa Seu la concessió de tal gràcia i que el senyor Alcalde subscrigui, en representació de la Corporació Municipal la petició o peticions oportunes. En quant a al cooperació econòmica de l'Ajuntament en les festes que es celebrin, s'acorda que un cop les Juntes nominades tinguin els projectes oportuns, l'Ajuntament acordarà la subvenció d'acord amb la importància de les festes, resultat de les subscripcions particulars i possibilitats econòmiques del Municipi.”

Es va enviar la sol·licitud a Roma que va contestar afirmativament.

He trobat a l'Arxiu Comarcal una còpia del document, escrit en llatí que responia a la sol·licitud. Es tracta del “*Decreto de Coronación de la Imagen de Nuestra Sra. de Queralt*” Redactat a Roma el 15 de març de 1916, 2n any del pontificat de Benet XV per part de Rafael Merry del Val cardenal presbiteral de la S.R. Església de Santa Pràxedes, Prefecte de la Congregació de la Reverenda fàbrica, i signada per Julius Malvezzi de Santa Candida, Secretari Canònic i Josephus Cascioli, Canceller. Dirigida al Nunci Apostòlic Francesco Ragonesi i al Bisbe de Solsona Francisco de A. Vidal i Barraquer.

Després de la introducció dictamina el següent:

“...Quare Nos, in dicentes uin Illam. SS. Imaginem omnia communiter, quasi pro solemni Coronatione requiritur, ad majorem SS. Trinitates gloriam, ad novum Deipace decus et ornamentus, inanimi sententia decoramus et mandamus ipsam SS. Imaginum Dominas Nostrae, vulgo dictum de Queralt, aurea corona solemni ritu esse decoronandum. Tibi Excme. Et Rvde.....”

La traducció d'aquesta part del text seria

“...Pel que Nos, jutjant que en aquella Santíssima Imatge concorren tots els requisits necessaris per la seva solemne coronació, per major gloria de la Santíssima Trinitat, increment d'honor i veneració de la Mare de Déu, per unanimitat decretem i manem que sigui solemnement coronada amb corona d'or aquesta Santíssima Imatge de Nostra Senyora, comunament dita de Queralt. I a Tú...”

Prèviament a la celebració de la Coronació es va fer una recapta popular de joies per la construcció de les corones de la Mare de Déu i del Nen Jesús.

En total foren recollides a Berga 1799 joiells d'or, 155 d'argent, 19 de platí i unes 150 pedres precioses.

Corona de la Mare de Déu i del Nen Jesús.
Fotografia arxiu Cortina-Farràs.

La corona de la Mare de Déu tingué 712 grams d'or, 184 d'argent, 8 brillants, 3 turmalines, 4 aigües marines, 541 diamants, 2 turqueses, 13 topazis, 16 jacints, 28 mitges perles, 10 granats, 100 robis, 17 ametistes, 4 calcedònies, 2 malaquites, 4 òpals, 90 maragdes i 8 cornalines.

La de l'Infant Jesús tingué 95 grams d'or i 24 d'argent, amb 12 brillants, 90 diamants, 12 jacints, 4 turmalines, 36 robis, 11 topazis, 4 ametistes, 16 maragdes

2.5.2: Festes de la Coronació.

El programa de les Extraordinàries Festes de la Coronació de la Verge de Queralt va començar:

Dia 26 d'agost.

- Al migdia repic de campanes a totes les esglésies de Berga i al Reial Santuari de Queralt, anunciant les festes.

Programa oficial de les festes de la Coronació.
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

- A les 5 de la tarda Descens de la imatge de Nostra Patrona des del Reial Santuari , va ser rebuda a l'església del Roser i portada fins a la parroquial de Berga en
- Solemne Processó prenent part l'Excm. Sr. Bisbe de Solsona i les autoritats locals. Comunitats de preveres i religiosos, associacions, societats, gremis, col·legis i representacions de totes les classes socials berguedanes.
- A les 7 de la tarda a la Parròquia. Solemne Novena predicada pel Rnt. Dr. Ramon Huch Guixé. La part musical a càrrec de la Capella de música de la Parròquia
- Durant els dies de la novena hi va haver torns de vetlla.

Durant els dies 27, 28, 29 i 30 d'agost Tribut de Gloria que cada un dels 4 barris dedicà a la seva patrona.

- Lluïts Oficis a la Parroquial i Concert a la tarda al Passeig de la Indústria a semblança dels festivals de Corpus.
- A les 3 de la tarda Partit de Foot-Ball al camp del Berga, disputant-se la Copa Queralt.

El dia 31 d'agost:

- Distribució de racions de pa, carn i arròs als pobres de la població.
- A les 6 : Arribada del Excel·lentíssim Nunci Apostòlic³⁵, Mons. Ragonesi, representant de S.S. el Papa Benet XV. Rebut pel bisbe Vidal i Barraquer, pel Dr. Antoni López Peláez arquebisbe de Tarragona, els bisbes de Barcelona, La Seu d'Urgell, Lleida, Girona, Vic, el Pare Abat de Montserrat, i per les autoritats civils i militars.
- Acte seguit: Te Deum³⁶ a l'església parroquial i recepció de homenatge al Saló d'Actes del Consistori.

El dia 1 de setembre:

- A les 6 de la tarda arribada del S.A.R. la Sereníssima Infanta D. Maria Isabel³⁷, en representació del seu nebot S.M. el Rei Alfons XIII, acompanyada per les autoritats superiors de la Província.

Arribada a Berga de S.A.R. l'infanta Isabel.
Fotografia arxiu Cortina-Farràs.

³⁵ Nunci Apostòlic. Vegeu glossari.

³⁶ Te Deum. Vegeu glossari.

³⁷ Infanta Id. Maria Isabel. Vegeu glossari.

- Acompanyada de les autoritats es dirigí a l'església parroquial on s'oficià un Te Deum d'acció de gràcies per la seva arribada.
- Al vespre Castell de focs, concerts i funcions teatrals en diferents llocs de la ciutat. Els carrers estaven enramats.

Dia 2 de setembre:

- A les 9 matí, Missa de Pontifical ³⁸.
- Inauguració d'una sucursal de la Caixa d'Estalvis i Pensions per la Vellesa.
- A les 4 i mitja de la tarda Jocs Florals al Casino Berguedà

Jocs florals al Casino Berguedà. Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

- A les 7 de la tarda a la Plaça de la Constitució (antiga Plaça Cremada) Patum d'Honor, evolucionant 8 diables plens de coets, a més de les tradicionals comparses.
- A les 9 del vespre. Serenata a S.A.R. per la societat coral Unió Berguedana.

S'arribà al dia central dels actes, el 3 de setembre de 1916, en que seria coronada la Verge de Queralt.

L'expectació i el ressò que van tenir els actes queda demostrat amb les cròniques que 2 dels més importants diaris de l'època, La Vanguardia de Barcelona³⁹ i l'ABC de Madrid⁴⁰ van oferir dels actes de la Coronació. El diari

³⁸ Missa de Pontifical. Vegeu glossari

³⁹ La Vanguardia de Barcelona. Vegeu glossari

La Vanguardia en la seva edició del dia 4 de setembre hi dedicava una pàgina sencera, i una part d'una altre pàgina.

Dia 3 de setembre:

Traduïm com començava la notícia de l'enviat especial de la Vanguardia a Berga:

“Les festes de Berga han arribat al seu punt culminant. Una gran gentada envaeix els carrers i els voltants de la ciutat, perquè les cases estan totalment plenes. Han arribat delegacions de tots els pobles de la comarca....”

El programa d'actes comença :

- A les 7 del matí. Missa de Comunió General presidida pel bisbe de Barcelona.
- A les 9 del matí. Missa de Campanya⁴¹ al Passeig de la Indústria, a la que assistiran representacions de tota la comarca,

Missa de campanya al Passeig de la Indústria

Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

La crònica del diari la Vanguardia en diu

---

⁴⁰ ABC de Madrid. Vegeu glossari.

⁴¹ Missa de Campanya. Vegeu glossari.

“Des de molt abans de l'hora d'inici de la Missa, el passeig estava ple de gom a gom. El sol lluïa amb resplendor..... S.A. la Infanta lluïa un vestit blanc amb mantellina blanca i portava la banda de Maria Lluïsa entre altres condecoracions... En acabar es van dirigir a la parròquia de Santa Eulàlia on es va celebrar la Missa de Pontifical oficiada per Mn. Ragonesi, al final de la que es va procedir a la coronació de la Verge de Queralt....”

- A les 10 Missa de Pontifical a la parroquial de Santa Eulàlia. Glossarà les glòries de nostra patrona el gran diloqüent orador Arquebisbe de Tarragona, Dr. D. Antolí López Peláez. Es cantarà la Grandiosa Missa del Mestre Romeu.
- A continuació es traslladaran Mons. Ragonesi, S.A.R. D. Isabel, el Ministre de Gracia i Justícia i els Prelats al cancell de l'Església essent col·locada nostra patrona sota un artístic baldaquí. En representació de S.S. Benet XV , l'Exc. Nunci Mons. Ragonesi procedirà al solemne acte de la Coronació canònica de Nostra Regina.

El Nunci Mons. Ragonesi corona la Mare de Déu de Queralt.
Fotografies Arxiu Cortina-Farràs.

Tot seguit s'estrenà l'Himne de la Coronació, música d'Antoni Ribera ⁴² i lletra de Ferran Agulló, interpretat per l'Orfeó Berguedà i el tenor Sr. Vinyes.

La descripció de la plaça i l'església ens fa la crònica de la Vanguardia:

"[...] Una gran multitud, que omple la plaça Cremada, els balcons, carrers i carrerons adjacents, han aclamat la Verge de Queralt quan ha sortit al cancell de l'església per la cerimònia de la coronació [...]."

I podem trobar les paraules pronunciades en llatí per Mn. Ragonesi en el moment central de la coronació:

"Així com per aquestes mans ets coronada a la terra, així podem merèixer per les teves ser coronats al cel."

En mig dels aplaudiments es van llegir 2 telegrams, del Rei Alfons XIII i del Papa Benet XV.

Transcriu un fragment del telegrama: papal:

"Roma – Vaticà. Inmensa alegria del fidels amb motiu de la coronació de la Mare de Déu de Queralt,.....preguem a la Mare de Déu coronada per la pau al món, ... Rebeu Benedicció Apostòlica. "

---

⁴² Antoni Ribera. Veure glossari

La plaça Cremada plena de gom a gom Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

- A les 3 de la tarda. Foot-ball per decidir la Copa Queralt.
- A les 4 de la tarda. Imponent Processó amb la Imatge de Maria Coronada pels carrers i places de Berga.

Processó de la Mare de Déu coronada
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

La crònica de la Vanguardia, traduïda al català, ens relata qui formava part de la processó seguint la imatge de la Mare de Déu:

"[...] La devota comitiva va desfilar portant aquest ordre: batidors de la guàrdia civil, pendons parroquials, Filles de Maria, banda de paisans, Apostolat de l'Oració, cor de Sant Lluís Gonzaga, estàndards i gremis de fusters, serrallers i pagesos, bandera de Sant Eloi, Congregació Mariana, Joventut Autonomista, Junta de senyores, clero regular, Pares del Cor de Maria, Germans de les Escoles Cristianes, Pares Franciscans, clero secular, beneficiats de Berga,

canonges de Queralt, i l'arquebisbe de Tarragona. Seguia la junta de senyors, la imatge de la Mare de Déu de Queralt portada sot pali i custodiada per la guàrdia d'honor de la benemèrita. Presidien la comitiva la Infanta, el Nunci, l'alcalde de Berga, els bisbes de Girona, Solsona, Barcelona, l'abat de Montserrat, el general Hervás, el secretari de la Infanta, el bisbe de Vic, l'Ajuntament de Berga, el de Barcelona i els de la comarca, els diputats provincials Sr. Soler, March i Claret, i el doctor Carulla i l'autoritat judicial. Tancava la marxa una companyia de caçadors de Reus amb esquadra i banda [...].”

Els actes van continuar

- A les 8 del vespre. A la Casa Consistorial banquet ofert per la Infanta a les autoritats i altres convidats.
- A les 9 del vespre. Al Casino Berguedà Funció de Gala en honor de la Infanta. Es representà “la Dolores”
- A les 9 i mitja. Festival de Música amb assistència del Nunci.

Igualment el tenor Sr. Vinyes obsequià la Infanta amb un escollit concert en un saló del Casino Berguedà.

Dia 4 de setembre.

- 8 del matí. Pujada de S.A.R. Infanta Isabel amb les autoritats al Reial Santuari de Queralt.

La imatge de la Mare de Déu és retornada a Queralt.
Fotografies Arxiu Cortina-Farràs.

- A les 8 i mitja. Retorn de la Reina Coronada a sa església en solemne processó per la Clerecia i el poble.
- Col·locada la imatge en son secular tron i lluint sa rica corona d'or, s'entonà una Salve de Comiat.

La imatge de la Mare de Déu entra al Santuari
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

- Retrons de la comitiva a Berga i Solemnia Sortida de la Sereníssima Infanta D. Maria Isabel .

Una Coronació canònica de la Mare de Déu de Queralt que va ser durant més d'una setmana una mostra de la devoció del poble de Berga cap a la seva Patrona, i de la que ens queda la nova imatge, sense els vestits barrocs de la Mare de Déu, i una música que encara avui fa posar pell de gallina, l'Himne de la Coronació, inspirat en la música del ball de l'Àliga de la Patum.

2.6: 25 Aniversari Coronació.

Les festes del 25è aniversari s'han d'entendre dins el context històric en que es van viure, just 2 anys després d'acabar la guerra civil espanyola, i per tant en període franquista, sense cap finestra d'obertura, en mig de l'estrèpit de cornetes i tambors, i trepig de botes militars, desfilades i parades de tota mena d'organitzacions militars i polítiques. Per això el programa està tot redactat en castellà

Programa 25è aniversari Coronació.
Arxiu Parròquia Berga.

Per la preparació de les festes es va crear una junta nomenada pel bisbe de Solsona i l'Ajuntament de Berga, i que estava formada per part de l'església pels capellans: Rdo. Marcos Costa, Rdo. Pedro Soler, capellans del Santuari de Queralt; i per Rdo. José Santandreu prevere que actuà de secretari general; i per part de la societat civil: Andrés Bartrina, Pedro Armengou, José Gendrau, Federico Pujol, José Miró. Degut al precari estat del santuari de Queralt els actes de celebració del 25 aniversari es van celebrar a Berga.

Els actes van començar el dimarts dia 2 de setembre.

- Al migdia: el Tabal de la Patum, els gegants i la Banda Berguedana recorregueren els carrers de la ciutat anunciant les festes.
- A les 5 de la tarda: Tradicional distribució de bons als pobres. Sortida de la imatge de la Mare de Déu del Santuari.

La Mare de Déu baixant de Queralt a Berga
Fotografia arxiu Cortina-Farràs.

- A 2/4 de 8 del vespre: Entrada triomfal de la Verge de Queralt a Berga..

Va fer la seva entrada per la Ronda Queralt, per l'antic portal de Sallagossa, i acompanyada en processó pel carrer Major fins a la Parròquia. Rendiren honors al seu pas el Regiment d'Infanteria nº 64. Va presidir la manifestació el Sr. Bisbe de Solsona, acompanyat de les autoritats militars, provincials, judicials, ajuntament, preveres, sacerdots, comunitats religioses, jerarquies del "Movimiento"⁴³ “.

- En arribar a al parròquia Salve a quatre veus del segle XV. Benvinguda oficial i cant dels Goigs.
- A les 10 del vespre al teatre Patronat representació de l'obra històrica estrenada per la coronació: "La troballa de la Verge de Queralt"

---

⁴³ Movimiento. Vegeu glossari.

La Mare de Déu de Queralt
abans d'entrar a la parròquia
Arxiu Cortina-Farràs.

Dimecres dia 3 de setembre. Festa Principal.

- A les 7 del matí. Dianes i Salves d'honor.
- A les 8 del matí: Missa a l'altar de la Verge oficiada per l'Il·lustríssim bisbe de Solsona. S'interpretà la "Missa del Roser" del mestre Lluís Romeu. Pronunciarà el panegíric de la Mare de Déu el Dr. Ramon Espert.
- En acabar benedicció del banderí que la ciutat de Berga ofereix a la Guardia Civil.
- Tot seguit. Sardanes a la plaça de Sant Pere.
- Al Saló d'Actes de l'Ajuntament. Recepció del Governador Civil i "jefe provincial del Movimiento" als alcaldes i caps locals de la F.E.T. y de las J.O.N.S.⁴⁴
- A les 4 de la tarda . Solemnes Vespres Pontificals a l'església parroquial.

La Mare de Déu tornant a la
parròquia des de l'Ajuntament.
Arxiu Cortina-Farràs.

⁴⁴ F.E.T. y de las JONS. Vegeu glossari.

- Acabades, la imatge de la Mare de Déu de Queralt fou portada al balcó de l'Ajuntament per rebre l'homenatge del poble . El batlle Estanislau Boix va consagrar la Ciutat i Comarca a la Mare de Déu. S'interpretarà l'Himne a la coronació del mestre Antoni Ribera i finalitzà l'acte amb una desfilada militar.
- A les 8 del vespre. Gran Patum d'Honor.

Dijous dia 4 de setembre.

- A les 7 del matí. Davant l'altar de la Mare de Déu, Missa Solemne.
- A les 8 del vespre. Funció Solemníssima.

Durant els dies 4, 5 i 6 es feren torns de vetlla i guàrdia d'honor davant de la Verge.

Els carrers de Berga engalanats . Arxiu Cortina-Farràs.

Divendres dia 5 de setembre.

- A les 7 del matí. Es cantà davant la Mare de Déu "Missa Fons Bonitatis"
- A les 8 del vespre. Funció Solemne.

Dissabte dia 6 de setembre.

- A les 7 del matí. Es cantà davant la Mare de Déu "Missa de Angelis"
- A les 8 del vespre. Funció Solemne.

Diumenge dia 7. Últim dia d'estada de la Verge a Berga

- A les 7 del matí. Diana i Salves.
- A 2/4 de 8 del matí. Solemníssima comunió general.
- A les 10. Ofici Solemne amb assistència de les autoritats
- Acabada la missa. Audició de sardanes a la plaça de Sant Pere.
- A 2/4 de 3 de la tarda. Gran Cursa Ciclista.
- A 2/4 de 4. Després de l'arribada de al cursa ciclista. Partit d futbol
- A les 6 de la tarda. Solemníssima funció d'homenatge a la Verge de Queralt, a càrrec de la Congregació Mariana de Berga, Manresa i altres localitats. Homenatge del jovent a la Mare de Déu de Queralt. Cant dels Goigs.

Dilluns dia 8 de setembre. Tradicional festa de la Gala de Queralt.

- A les 7 del matí. Sortida de la Verge en processó solemne fins el Santuari, acompanyada de les autoritats i tot el poble. Durant el trajecte es resà el rosari i es cantaren cants litúrgics i religiosos.

Processó pujant amb la Mare de Déu cap a Queralt.
Fotografia arxiu Cortina-Farràs.

- Arribats al Santuari Missa

- A 2/4 d'11. Solemne ofici. Cantà les glories de la patrona Mn. Josep Armengou.
- A 2/4 de 4 de la tarda. Solemne novena de comiat de les festes.

La Imatge arribant al Santuari de Queralt.
Axiu Cortina-Farràs.

Els capitans de la Verge van ser:

- José Viñas, prevere.
- Juan Valls Costa
- Ramon Ferrer Casals
- Ramon Bacardit Minoves
- Juan Canudas Casals.

En el programa d'actes de les Festes es demanà la col·laboració del poble en la reconstrucció del Santuari devastat per la Guerra Civil.

2.7: 50 Aniversari Coronació de la Mare de Déu de Queralt.

Les festes del 50 Aniversari de la Coronació de la Mare de Déu de Queralt són ja una celebració que a més de buscar en arxius i llibres, he pogut treure molta informació de gent que les van viure, començant per casa, els meus avis, el meu pare i gent coneguda que m'han explicat com van viure aquells dies.

Els actes es començaren a preparar molt temps abans, amb una primera reunió convocada per Mn. Ballarín capellà custodi de Queralt a l'Ajuntament amb entitats berguedanes i públic en general.

Totes les manifestacions culturals, artístiques i esportives celebrades a la ciutat van tenir un marcat segell del Cinquantenari: exposicions de pintura, concurs teatral, de colles sardanistes, de cors de Clavé, d'escacs....

Es portaren a terme diferents accions, dins del món ciutadà que han tingut gran importància en el futur del Santuari. En primer lloc la construcció de la nova carretera asfaltada que facilitava molt l'accés a Queralt.

Els nens de Berga portant les teules
. Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

El Santuari necessitava millores, la més important la reconstrucció de la teulada molt malmesa i que provocava moltes goteres a l'interior de l'església que encara provocaven més danys.

Per facilitar-ho es va fer una campanya en que cada nen o nena de Berga va pujar simbòlicament una teula a Queralt per la reforma de la teulada.

El dia 1 de maig era inaugurada la gran tómbola benèfica a la plaça de Sant Joan, i m'explica la Queralt que llavors era una nena de 4 anys :

"Estava plena de nines , cada dia hi passava pel davant i quan podia amb els meus pares hi anava amb la il·lusió de poder tenir una d'aquelles nines, la tómbola tenia de tot, moltes ampolles de vi, cava i licors; comestibles, discos,..."

Imatge de la tómbola. Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

El jovent de Berga s'havia mobilitzat per la recapta de diners per pagar els actes de les festes.

Tant per la Coronació com pel 25è aniversari els veïns havien guarnit els carrers, però va ser pel Cinquantenari que tots els carrers de Berga, petits i grans van quedar engalanats amb l'esforç dels veïns que van treballar-hi de valent.

M'explica el meu avi que :

“Un diumenge del mes d'agost els veïns del carrer havíem quedat a les 5 del matí per anar a collir boixos cap a Santa Maria , darrera la Figuerassa. Uns quants homes, encara de fosc, pujarem a un camió d'un dels veïns, el Climent Casas, que portava carbó de les mines de Figols, i esperàvem que es fes clar ja al bosc. Malgrat una tempesta d'estiu que va caure de bon matí, tornarem amb el camió carregat de boixos que la resta de veïns ja esperaven per començar a trenar les guirlandes amb flors de paper que travessaven el carrer de casa a casa en forma de ziga-zaga. “

Per un altre costat es repartiren gran quantitat d'orenetes que cosides en roba blanca es penjaven de les finestres i balcons de la majoria de les cases. Encara he pogut veure la que guarda la meva àvia des de fa prop de 50 anys.

Imatge de l'oreneta sobre fons de roba.
Fotografia pròpia

En les següents fotografies es poden veure alguns dels carrers guarnits.

Carrer Vila de Bagà. (el carrer dels meus avis).
Fotografia pròpia

Plaça Viladomat. Els balcons amb orenetes.
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

Plaça Sant Pere amb una corona amb llum
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

Plaça Santa Eulalia.
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

L'estructura de les festes va consistir fonamentalment la Novena de la Mare de Déu de Queralt , feta a Berga, excepte el dia de la Gala que es va fer a Queralt ja amb la Mare de Déu de nou a casa seva.

Igualment cada dia estava dedicada a un barri diferent de Berga: que van ser per ordre: plaça de Sant Joan, Capdamunt de la Vila, carrer Major, plaça de la Creu, plaça de Sant Pere, Vall dels estudis i carrer del Roser. Cada dia al vespre hi havia una ballada de sardanes. Prèviament a la tarda hi havia la Missa de la Novena.

Dia 31 d'agost. Arribada de la Mare de Déu.

- A les 12 del migdia . Passada del Tabal i Gegants de la Patum, i Tabal i Bandera del Gremi dels Elois, acompanyats per la Principal del Berguedà.

El Tabal i els gegants en la Passada del migdia.
Foto Arxiu Cortina-Farràs.

- A les 6 de la tarda. Concentració de cotxes a l'aparcament de Queralt per participar en la caravana d'acompanyament de la Imatge de la Mare de Déu.
- A les 7 de la tarda. Sortida de la caravana. Al sortir es disparà una salve de coets. La caravana entrà a Berga per la Ronda Moreta , carrer del Roser, carretera de Sant Fruitós i passeig de la Pau, on Mn. Rafel Rovira, rector de Berga li donà la benvinguda, i fou rebuda per les autoritats, clerecia i poble.
- Trasllet de la imatge fins a la Parròquia on hi hagué la Missa de la Novena.

La Mare de Déu pujant el carrer Major.
Foto Arxiu Cortina-Farràs.

La Mare de Déu a l'altar de la parròquia.
Foto Arxiu Cortina-Farràs.

Dia 3 de setembre. Aniversari de la Coronació.

- A les 11 del matí. A l'església parroquial, Missa concelebrada pel Bisbe de Vitória i capellans fills del Berguedà.

Segons el llibre de Mossèn Armengou en total hi van haver 34 sacerdots, i que mai hi havia hagut una celebració amb aquest nombre de preveres.

- A les 12 del migdia i a les 5 de la tarda. Audició de sardanes amb la cobla Principal de Bages.
- A les 10 del vespre. Al passeig de la Pau, engegada d'un castell de focs artificials.
- A 2/4 d'11. Al mateix passeig de la Pau. Concurs de Cors de Clavé⁴⁵

Explica Mn. Armengou que el concurs va ser guanyat per la Societat Coral Unió Berguedana, "El Coro", i que els cors van ser acompanyats per la cobla La Principal del Berguedà.

Concurs de cors de Clavé.
Fotografia arxiu Cortina-
Farràs.

Dia 4 de setembre. Dia de la Comarca.

- A les 11 del matí. Solemne Missa Pontifical a l'església parroquial, presidida pel bisbe de Solsona Dr. Josep Bascuñana.

Al final de la missa es cantà l'Himne de la Coronació per la capella i escolania parroquials i la societat coral Unió Berguedana, reforçats per un grup de noies,

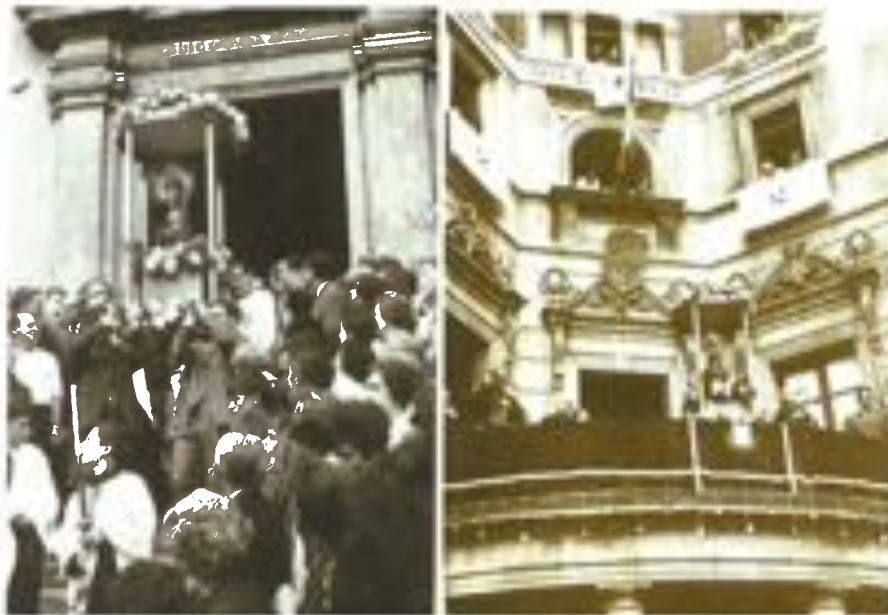
---

⁴⁵ Cors de Clavé. Vegeu glossari

en total més de 100 veus, tots dirigits per Mn. Josep Armengou i amb Mn. Marià Miró a l'orgue.

- A 2/4 d'1. Audició de sardanes amb la cobla Principal del Bages.
- A les 5 de la tarda. La imatge de la Mare de Déu fou traslladada de la parròquia al balcó de l'Ajuntament on l'alcalde de Berga i diputat provincial, Joan Noguera Sala feren l'oferiment i Consagració del Berguedà a la Mare de Déu.

Consagració del Berguedà a la Mare de Déu. Sortida d'ela parròquia, i la imatge al balcó de la casa de la vila.

Fotos Arxiu Cortina-Farràs.

- S'interpretà l'Himne de la Coronació, l'arquebisbe de Tarragona Dr. Arribas Castro impartí la benedicció als fidels i la imatge fou retornada a la parròquia.
- A les 6 de la tarda. Concurs Regional de Colles Sardanistes.
- A les 9 del vespre Tanda completa de Patum amb Plens i Tirabols.
- A 2/4 d'11 del vespre. Al Teatre del Casal Parroquial final del 1r concurs de Teatre Amateur.

8 de setembre. Gala de Queralt.

És el dia final de totes les festes del Cinquantenari.

- A les 9 del matí. Sortida de la processó de l'església parroquial per acompanyar la imatge de la Mare de Déu de Queralt de retorn al seu Santuari.

Del retorn de la Mare de Déu de Queralt al seu Santuari me n'han explicat moltes vivències.

La Mª Mercè Vilajoana explica:

"Per portar el tron amb al Mare de Déu es va repartir tot el recorregut en diferents trams, i les diferents associacions i grups que havien participat en les festes del Cinquantenari eren els encarregats de portar la imatge, com si fos una cursa de relleus. Jo hi vaig participar amb el grup dels escoltes..."

També en té records el meu pare:

"Hi va pujar molta gent, recordo que quan amb els meus pares pujàvem poc més amunt de Cal Nen, el cap de la processó ja pujava a Sant Marc,.... També recordo que segons qui portava la Mare de Déu anava més ràpid, i es va pujar amb poc temps, tot i que es seguia tota la carretera."

La processó amb la Mare de Deu sota el castell i a la Sagrada Família
Foto Arxiu Cortina-Farràs.

- A les 11 al Santuari. Missa Pontifical. Presidida pel bisbe auxiliar de Madrid Dr. Àngel Morta, natural de l'Ametlla de Merola.. S'acabà la celebració amb la interpretació de l'Himne de la Coronació.

Entrada de la Mare de Déu al Santuari
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

- Acabada la missa una comissió de l'Agrupació de Berguedans residents a Barcelona feu entrega de la pintura central del cambrial. Obra de l'artista Guillem Soler.

Avui aquest quadre es troba al capdavaill de les escales que baixen del cambrial, al costat esquerra del Santuari.

Quadre ofert pel 50 aniversari. Fotografia pròpia

- A les 12. Audició de sardanes.
- A les 4 de la tarda. Final de la Novena i comiat pel capellà de Queralt Mn. Josep Mª Ballarín.
- A les 5 de la tarda. Patum infantil al Santuari.

L'Àliga de la Patum Infantil a la plaça del Santuari.
. Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

Les celebracions no es van acabar el dia de la Gala, Un mes més tard, el 8 d'octubre al cinema Berguedà es celebraren els Jocs Florals.

La festa fou precedida per un concert de l'Orfeó Lleidatà que va acabar amb la interpretació de l'Himne de la Coronació cantant conjuntament amb els cors berguedans i la cobla La Principal del Berguedà.

Programa i aspecte del Casino Berguedà durant els jocs florals Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

2.8: 75è Aniversari Coronació Mare de Déu de Queralt.

Tot i que en el moment de celebrar el actes del 75 Aniversari de la Coronació jo encara no havia nascut, si que els he viscut i conegut, tant pel que m'expliquen els meus pares i avis, que van participar activament amb l'organització, el meu avi va ser qui va conduir el cotxe que va portar la Mare de Déu en tots el seus recorreguts, tant de baixada i pujada del Santuari com dintre la ciutat i pobles veïns; com per les imatges enregistrades i que han perdurat en forma de vídeo i que he vist moltes vegades.

Com en el Cinquantenari, i malgrat algunes previsions que no ho creien, tot Berga es mobilitzà per les festes. La democràcia havia arribat als ajuntaments, el poble podia parlar sense por i amb llibertat.

Programa festes 75 Aniversari coronació. Fotografia pròpia

A diferència d'altres aniversaris en que hi havia moltes personalitats eclesiàstiques convidades i arribades de fora de les nostra comarca, en aquesta celebració quasi tots els actes foren presidits pel Bisbe de Solsona Mn.

Antoni Deig⁴⁶, acompanyat del capellà de Queralt Mn. Josep Mª Ballarín, el rector de Berga Mn. Xavier Claramunt i l'alcalde de la ciutat Jaume Farguell.

Si del 50 aniversari en va quedar com a obra la construcció de la carretera, del 75 aniversari en va quedar la il·luminació del Santuari de Queralt, la Cova, Sant Pere de Madrona i el Castell de Berga, que fan que de ben lluny es vegi la resplendor del Santuari il·luminat.

Com en festivitats anteriors els carrers de Berga s'engalanaren, els balcons s'ompliren d'orenetes, ara ja fetes de plàstic, i les guirlandes de boix i de plàstic ompliren els carrers, gràcies al treball i dedicació de molts dels veïns.

Per tal de recaptar fons es van fer moltes activitats: loteria de Nadal, llibrets, mocadors, clauers, ampolles de cava, socis col·laboradors, orenetes, samarretes, el rebost de Queralt, concerts, i una de les activitats que més èxit va tenir Queralt al plat.

Diferents restauradors, pastissers i tots els particulars que van preparar un plat de mínim 4 racions, es van exposar en un bufet el diumenge 25 d'agost a la plaça Viladomat, i tothom qui volia participar en aquest tast comprant un plat amb l'anagrama del 75 aniversari, que costava 600 pessetes, podia menjar el que desitgés. En el servei hi van col·laborar joves de diferents entitats. Fou un èxit de públic i de recaptació.

Plat de Queralt al plat
. Fotografia pròpia.

Bufet de Queralt al plat
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

⁴⁶ Mn Antoni Deig. Vegeu glossari

El divendres 30 d'agost s'inaugurà una exposició de fotografies i objectes antològics al Museu Municipal.

Els actes principals començaren

Dia 31 d'agost. Arribada de la Mare de Déu.

- A les 7 de la tarda, portada pel bisbe de Solsona , el capellà de Queralt i els capitans de la Gala⁴⁷, en un tron fabricat expressament per aquestes festes, sobre un cotxe engalanat arribava la Mare de Déu a la plaça de la Creu.

La Mare de Déu arriba a la plaça de la Creu.
Fotografia pròpia..

La gent que hi havia esperant l'arribada omplia tota la plaça de la Creu, plaça de Sant Joan, el carrer Major i acompanyà la imatge fins a la plaça de Sant Pere que també estava plena a vesar.

Semblava que tot Berga sortís al carrer a rebre la imatge de la seva patrona.

---

⁴⁷ Gala de Queralt. Vegeu glossari.

Arribada a la plaça de Sant Pere, plena de gent. . Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

- Rebuda de la imatge pel clergat de la parròquia a la porta de l'església.

Autoritats civils i religioses reben la Mare de Déu .
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

- A la mateixa plaça de Sant Pere s'estrenà la versió cantada de la sardana L'Oreneta de Queralt, lletra de Neus Ballarà i música de Agustí Cohí i Grau.
- A ¼ de 9. Missa de la Novena.

Aquesta missa es va repetir cada dia fins el dia 7 de setembre.

Diumenge 1 de setembre. Diada Sacerdotal.

- A les 5 de la tarda 17è Aplec de la Sardana, organitzat per la Colla Sardanista Cim d'Estela, a la plaça Viladomat, amb els cobles Selvatana, Ciutat de Berga i Pirineu.

- A les 6 de la tarda. Ordenació sacerdotal de mossèn Joan Casals, a la parròquia de Santa Eulàlia, a mans de Mn. Antoni Deig, bisbe de Solsona . La novena fou inclosa dins de la missa.

Mn. Antoni Deig ordena sacerdot a Joan Casals.
Fotografia Arxiu Farràs-Cortina.

- A les 10 del vespre al Teatre Municipal. Concert a càrrec de la cobla-orquestra Selvatana.

Dilluns dia 2. Dia del malalt.

- A els 3 de la tarda i fins l'hora de la novena, convivència festiva dels malalts.
- A les 7 del vespre. Missa de la Novena, al parròquia de Santa Eulalia.

- A les 10 del vespre, al Teatre Municipal. Jocs Florals i concert del Cor Artesenc, que va estrenar l'obra "L'esclat del Berguedà" de Valentí Miserachs.⁴⁸

Dimarts dia 3. 75 anys justos de la coronació.

Aquest dia va ser festa local a tot Berga, i el dia central de totes les celebracions.

- A les 11 del matí. Missa de la Novena, cantada per l'Orfeó Berguedà que interpretà l'Himne de la Coronació.
- A continuació . Patum de lluïment en honor de la Mare de Déu de Queralt.

La Mare de Déu a la parròquia de Santa Eulalia . *Fotografia pròpia.*

El gegant Nou amb fons d'orenetes. *Fotografia axiu Farràs-Cortina*

- A les 6 de la tarda , a l'església parroquial, Concert de l'Escolania de Montserrat.

---

⁴⁸ Mn. Valentí Miserachs. Vegeu glossari.

Concert de l'Escolania de Montserrat . Arxiu Farràs-Cortina.

- A 2/4 de 10 del vespre . Dos salts de Patum amb Plens i Tirabols a la plaça de Sant Pere.

Dimecres 4 de setembre .Dia de la gent gran.

- A ¼ de 9 . Missa de la Novena. En acabar al missa, el bisbe, el capellà de Queralt i els capitans van portar la Imatge de la Mare de Déu a La Valldan. Tornà a Berga l'endemà.
- A els 10 del vespre. Al Teatre Patronat projecció de pel·lícules antològiques.

Dijous 5 de setembre. Dia de tothom qui vingui.

- A ¼ de 9 . Missa de la Novena. En acabar al missa, el bisbe, el capellà de Queralt i els capitans van portar la Imatge de la Mare de Déu a Avià. Tornà l'endemà.
- A els 10 del vespre. Al Parc del Lladó, espectacle de Dansa Lliure.

Divendres 6 de setembre. Dia de les famílies

- A ¼ de 9 . Missa de la Novena. Dedicada als matrimonis i les famílies

- A els 10 del vespre. Al Teatre Municipal, presentació del llibre “Antologia queraltina”, de Mn. Climent Forner⁴⁹. Tot seguit projecció de l'audiovisual “Queralt” de l'Àmbit de Recerques del Berguedà.

Dissabte dia 7. Dia dels infants i els joves.

- A les 10 del matí. Xocolatada i jocs infantils a la placeta de Pinsania.
- A les 4 de la tarda, Placeta de Pinsania, concentració de mainada amb comparses de la Patum Infantil que van anar fins a la Parròquia de Santa Eulàlia per fer l'ofrena floral de tots els infants a la patrona de Berrga

Nens i petits patumaires a punt de fer l'ofrena floral . Arxiu Farràs-Cortina.

- A les 6 de la tarda. Patum Infantil a la plaça de Sant Pere.
- A ¼ de 9 del vespre. Missa de la Novena.
- A les 11 del vespre. Vetlla de la Mare de Déu a l'església parroquial

---

⁴⁹ Mn. Climent Forner. Vegeu glossari

Diuenenge 8 de setembre. Gala de Queralt.

Les festes del 75 aniversari de la coronació van acabar el dia de la Gala amb el retorn de la Mare de Déu al seu Santuari.

A diferència de la Coronació i els posteriors aniversaris la Mare de Déu, va retornar al Santuari en el mateix cotxe que l'havia portat pel seu periple per Berga i els pobles veïns, mentre el poble l'esperava ja a Queralt.

La Mare de Déu surt de Berga pel portal de Santa Magdalena. *Arxiu Cortina-Farràs*

- A les 10 del matí la Mare de Déu surt de Berga, acompanyada pel Bisbe de Solsona, el capellà de Queralt i els capitans.
- A les 11 del matí arribada al peu de les escales de Queralt, des d'on el poble acompanyà Santa Maria fins el temple, que estava amb les portes tancades. Obertura de les portes del temple restaurat.
- A les 12 Missa de cloenda de la novena, amb el cant de l'Himne de la Coronació.

Mn. Antoni Deig al cambri de Queralt
Fotografia Arxiu Farràs-Cortina.

- A continuació i com a fi de les festes. Patum Infantil de lluïment.

La Patum Infantil davant del Santuari *Arxiu Cortina-Farràs*

2.9: L'incendi 27-11-1978.

27 de novembre de 1978 el foc a Queralt.

“El vent havia manxat tota la nit. Feia escruixir els faigs i s'emportava les darreres fulles seques. Després va venir el foc i ràpidament s'escampà per tota la muntanya. Les campanes de Queralt van repicar i anunciar als berguedans la trista nova i al mateix temps demanen ajut.

El foc era a tocar de la serra, es va embolicar la Mare de Déu i la van baixar per les places del Santuari fins a arribar a la plaça de Sant Pere de Berga.

Berga va estar molt preocupada pensant que es podia quedar sense Santuari. Que si es cremava en farien un altre.”

Mn. Josep Ballarín

Per documentar aquest episodi he buscat en la premsa escrita de l'època, al Cos de Bombers de Berga, i he parlat amb les persones que ho van viure aquell vespre al Santuari i des de Berga.

Ho he dividit en els següents apartats:

- Informació de la premsa escrita de l'època.
- Informe Regió Emergències Centre - Conversa amb Vicenç Vegas .
- Record del foc viscut des de Berga.
- Vivències i records de Josep Vila, guardià de Queralt en el moment de l'incendi.
- Entrevista amb Josep Casellas, berguedà que passà la nit de l'incendi a Queralt.
- Conclusions.

2.9.1: Informació de la premsa escrita de l'època.

La menció més clara que he trobat del incendi de Queralt en la premsa escrita es una breu nota que va aparèixer en el diari "La Vanguardia"

Cercs

Incendio forestal en el bosque de Musolera

Berga, 27. — A primeras horas de la tarde de hoy se inició, por causas desconocidas, un incendio forestal en el bosque de «Musolera», dentro del término municipal de Cercs, cerca de Berga.

El fuego, ayudado por el fuerte viento reinante, se encontraba sobre **los siete** de la tarde en el monte de **Queralt**, junto a Berga.

Por el momento resultaron quemadas unas 100 hectáreas. En los trabajos de extinción colaboran efectivos de varios parques de bomberos de la zona, así como fuerzas de la Guardia Civil. — Efe.

És una breu notícia d'agència, indica el lloc en que es va iniciar el foc, "La Mussolera" i que es dirigia cap a la muntanya de Queralt. Al tractar-se d'una notícia d'agència es va enviar a mitja tarda quan el foc encara no havia arribat a Queralt.

La quantitat d'hectàrees cremades finalment va augmentar, com s'explica en l'informe dels bombers.

2.9.2 Informe Regió Emergències Centre - Conversa amb Vicenç Vegas.

He buscat en els arxius dels bombers i parlat amb Vicenç Vegas, cap de la dotació de Berga.

Vegas Crespo, Vicenç. Cap del parc de bombers de Generalitat de Catalunya a Berga, especialista en temes de protecció civil. Ha elaborat un treball sobre l'incendi de Queralt de l'any 1978. En l'època de l'incendi la seva família regentava el restaurant del Santuari de Queralt.

El 27 de novembre de 1978 es va declarar un incendi forestal que es va iniciar al bosc del La Mussolera (Cercs), i que va afectar la solana que es visualitza des de la ciutat de Berga mirant en direcció a Queralt amb un total de 140 hectàrees cremades.

Vista aèria de la zona afectada per l'incendi. *Bombers de Berga*

2.9.2.1 Situació prèvia.

El 27 de novembre de 1978 era el segon dia d'una situació que es mantingué durant quatre dies, generada per la presència d'altres pressions a l'Atlàntic Nord. La presència de les altres pressions canalitzà la massa d'aire polar⁵⁰ pel centre d'Europa i comportà un flux constant de vents de Nord intensos, i que generaren forts contravents⁵¹ a les serres interiors.

2.9.2.2: Desenvolupament de l'incendi.

L'incendi s'inicià cap a les 3 de la tarda del dia 27, al cap de munt del turó de Vilaformiu, al bosc de la Mussolera. on rep el vent de nord canalitzat pel Llobregat, i va cremar durant tota la tarda i tota la nit.

Imatges inicials del foc. *Fotografies Bombers GRAF*

En el seu inici el foc va fer una obertura de la cua⁵² amb un angle de 30°, característics de focs de vent. Va fer una primera carrera⁵³ vessant avall amb el vent general a favor (1). Al sortir al canvi de vessant, el flanc⁵⁴ dret va entrar dins la influència dels contravents que el van estirar vessant amunt fins a morir dalt la carena on el vent general l'aguantà.

⁵⁰ Aire polar. Vegeu glossari.

⁵¹ Contravents. Vegeu glossari.

⁵² Cua d'un incendi, Vegeu glossari.

⁵³ Carrera d'un incendi. Vegeu glossari.

⁵⁴ Flanc d'un incendi. Vegeu glossari.

Quan el cap de l'incendi arriba a l'estret de la Riera de Metge, ★ tornà a fer una carrera a favor del vent general ⁵⁵ (2), travessà amb facilitat la riera passant per sobre l'Hostal del Guiu, degut a l'entrada de vent directe a través de l'estret del Guiu.

Aquesta carrera portà l'incendi al potencial de la vessant sud de la Serra de Queralt, on el seu flanc dret quedà dins la influència dels contravents que li feren fer successives carreres vessant amunt (3), aquestes carreres, o focs secundaris, són les que portaren el foc fins als peus del Santuari de Queralt.

El flanc esquerre estirat pel vent general va fer que el foc morís als camps i la carretera controlat pels mitjans d'extinció.

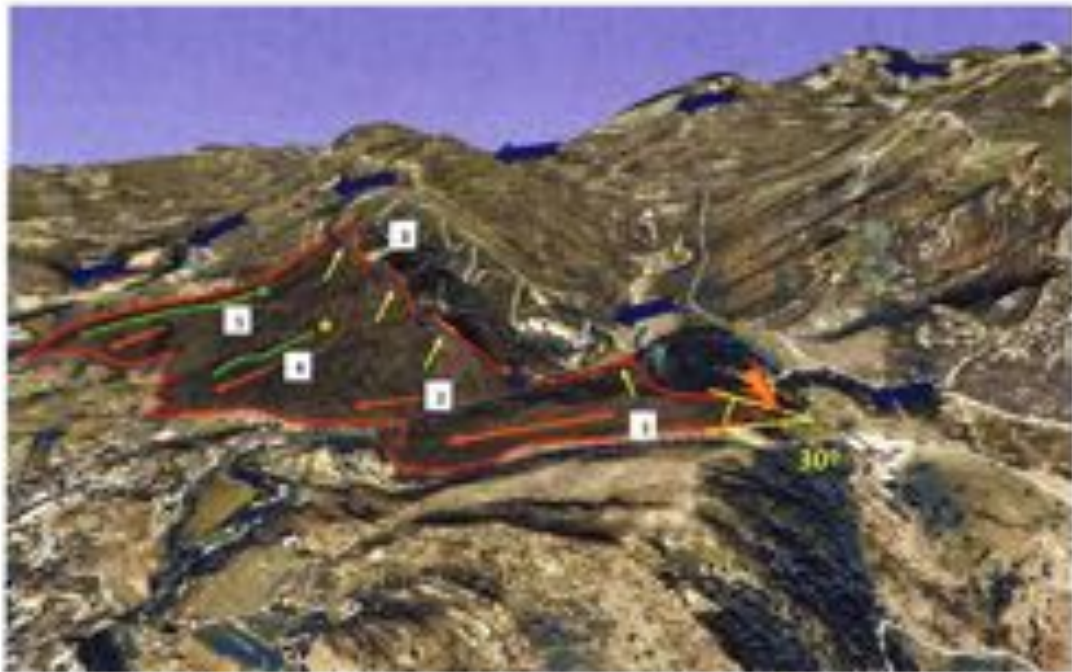
Focus secundaris provocats per contravents.
Fotografia Bombers GRAF

Les carreres que s'enfilaren muntanya de Queralt amunt no van superar la carena (3) i per tant no van afectar la part de l'obaga, doncs en arribar a la part més alta van tornar a estar sota la influència del vent general de nord que impedia que el foc superés la carena.

El contrafort de la Serra de Queralt (4) ★ marcà el punt a partir del que el vent general canvià la seva direcció i es transformà en un contravent, que és el que va fer pujar el foc muntanya amunt.

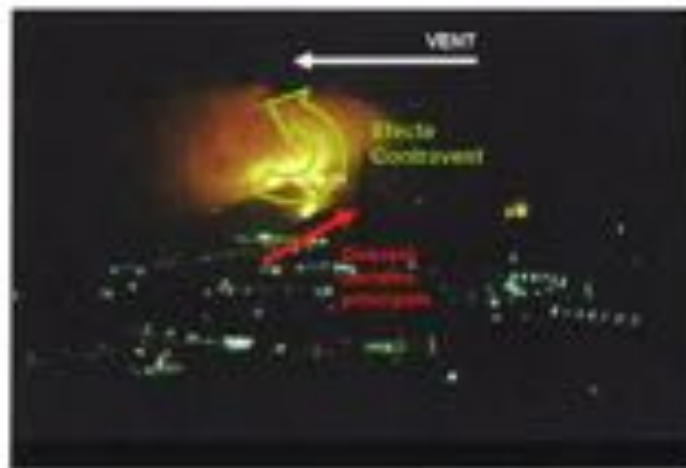
---

⁵⁵ Vent general. Vegeu glossari

	Vent general		Carreres a favor vent general		Carreres a favor vent general
	Contravent		Carreres a favor contravent		Punt Inici
	Estret del Guiu		Contrafort de la Serra Queralt		Carena Serrat de Fullaracs.

Quan el cap de l'incendi arriba dalt la carena del Serrat de Fullaracs (5) perdé la influència dels contravents, i es va veure empès pel vent general del nord provocant una estirada cap al sud que va a morir a la carretera i als camps.

Efecte vent general / contravent. Fotografia Bombers GRAF

2.9.3: Vivències i records de Josep Vila, guardià de Queralt en el moment de l'incendi.

La persona que va viure més intensament des del primer moment i fins a la definitiva extinció del incendi del 27 de novembre de 1978 va ser Josep Vila, guardià de Queralt, i que no abandonà en cap moment el Santuari.

Vila, Josep. Nascut a Capolat fa 92 anys. De jove estudià a l'escola La Salle de Berga. Treballà a les mines de carbó fins a la seva jubilació. Juntament amb la seva esposa Conxita Santamaria van ser guardians del Santuari de Queralt durant 20 anys, 1974-1994 .

Actualment segueixen vivint a Berga.

Transcripció de la conversa mantinguda amb ell, i en la que a més de relatar-nos tots els fets de la tarda i nit del 27 de novembre, amb la baixada de la imatge de la Mare de Déu cap a Berga, també em va explicar una dada poc coneguda, l'incendi del 27 de novembre sembla que va ser provocat. Igualment em va explicar sobre una altre foc que hi va haver a la muntanya de Queralt l'any 1934.

Què recordeu del 27 de novembre de 1978?

Tot el dia que feia un vent molt fort, crec recordar que deien 110 km/h, o potser més, era tant fort que jo tenia una cotxe, un Dyane a la plaça i el va tombar, va arrencar la porta del darrera i no l'he vist mai més. A l'obaga el vent havia tombat molts arbres, i la carretera només es pujava donant la volta per la font de l'Alou. Jo tenia una motoserra i vaig tallar alguns arbres que obstaculitzaven la carretera.

Véiem el foc que venia del costat de Vilaformiu, llavors Mossèn Ballarín i una família que era amb ell, juntament amb la Conxita, la meua dona,

van decidir baixar cap a Berga amb la Mare de Deu, i jo em vaig quedar a la plaça de l'aparcament.

Just un moment després que haguessin marxat, va pujar una gran manxada de vent amb foc, venia del Mercadal, va travessar la carretera per l'estret del Guiu i va pujar amb un moment; ja va ser al balcó del pis en que ens estàvem, jo hi tenia uns sacs de llenya, perquè fèiem foc a terra, i va estar encesa la llenya, els balcons i la teulada, amb un moment, com un llampec, Si el Mossèn, els seus amics i nosaltres haguéssim baixat 10 minuts més tard hauríem quedat cremats a l'escala. El foc va seguir avançant cap al costat de la cova, pel solell, però llavors el vent va canviar de direcció, va venir un vent fort del costat de Garreta i de Llinars, i va parar el foc. Si no hagués estat així el foc podria haver continuat fins a passar la Mina cap a Llinars.

El vent tant aviat venia d'un costat com de l'altre, em van explicar que la gent que havia anat al Polígon de la Valldan van haver de marxar perquè el vent els tirava trossos de branques enceses.

- I la Mare de Déu, com va viure aquells moments?

La Mare de Déu se la va emportar el capellà quan va marxar, la va embolicar i se la va emportar a Berga, a la rectoria, on hi va ser uns quants dies, fins que el llavors rector de Berga, mossèn Mateu la va tornar a pujar al Santuari.

- I vostè estava sol a dalt al Santuari a l'hora del foc?

Va pujar la Guàrdia Civil i em va trobar a mi a la plaça tot sol, i em va dir que no em podia quedar allà, jo els vaig dir que tenia les claus per si venien els bombers, però em van dir que tenia que marxar. Vaig marxar amb ells i quan érem a un dels primers revolts després de l'estació del funicular vell ja pujaven els bombers i me'n vaig tornar amb ells cap a Queralt. Era un cotxe de bombers de Vic, i després en van venir 3 ó 4. Hi

havia un home gran que si no hagués estat per ell, que tenia molta idea, estava tranquil i tots el creien, s'hauria cremat tot.

Vam pujar sobre el nostre pis, les bigues del sostre, que eren de fusta cremaven, i les vam apagar amb una mànega i el dipòsit d'aigua que hi havia.

Sortia molt fum de l'hotel, hi vam anar, ell amb una palanca va obrir la porta, abans que ho fes jo que portava les claus, hi havia uns matalassos de borra que cremaven i feien molt fum, el bomber va dir que no el feia pas patir, estava molt tranquil i jo estava molt esverat.

El bomber va fer estendre una mànega fins a la plaça de l'aparcament i connectar-la a les motobombes dels cotxes de bombers, però passava que feia tant fred que quan s'acabava l'aigua d'una cisterna i paraven de pujar aigua la mànega quedava glaçada al moment, i tenien que estendre una nova mànega.

Això ja era nit fosca, i a mi em va venir a fer molta companyia el Josep Casellas i un altre noi, es van quedar fins al matí que tenia que anar a treballar a la fàbrica a Cal Rosal. I en hi va haver sort perquè quan va marxar va avisar als bombers que eren al encreuament de la carretera, que el vent havia tornat a revifar el foc.

Va ser una nit molt llarga. L'endemà al matí es va cremar el parterre que hi havia al costat de l'estació del funicular vell i els bombers no el podien apagar perquè se'ls glaçava l'aigua, i llavors hi havia l'aparellador de l'ajuntament el Jordi Colell que ho va solucionar afegint-hi anticongelant i van poder apagar-ho.

En recordeu alguna cosa més?

Hi ha una cosa que no sé si es pot explicar, però us ho dic. El Cèsar, que era el jefe d' ICONA ⁵⁶ (Instituto Conservación de la Naturaleza, l'equivalent al Medi Natural actual) va fer anar els treballadors de la forestal a veure si podien trobar algun indici del foc, van vigilar on s'havia

---

⁵⁶ ICONA. Vegeu glossari.

iniciat el foc, i com que el vent venia del costat de Cercs, de llevant, i hi van trobar, que això és molt gros!, hi van trobar unes metxes que es feien servir quan no hi havia encenedors de benzina, unes metxes pels fumadors que anaven amb una pedra i s'encenien, doncs van trobar un pilot d'aquestes metxes que les havien ficat dintre una caixa de mistos i tot de fenàs a sobre, i en hi van posar moltes, tantes, que com que el vent bufava tant fort d'un costat, va encendre l'herba i va quedar una part sense cremar, i per això ho van saber. Va ser fet amb molta mala intenció. Que Déu faci que no ho haguem de tornar a veure mai!

Tot i que jo de canalla ja ho havia vist una altre vegada.

- Voleu dir que ja hi havia hagut un altre foc a Queralt?

Sí, això devia ser abans de la Guerra, cap a l'any 34 ó 33, es va cremar el solell però el Santuari no es va cremar. Hi van treballar per apagar-lo els frares de Sant Francesc, els novicis i estudiants que hi havia al convent, potser eren més de 40, que van anar a apagar-lo, i recordo que hi havia un espardenyer a cal Boiro, que era al revolt que hi ha després del carrer Major abans d'arribar a cal Huch, on hi havia hagut una botiga d'un pintor, que els va donar un sac ple d'espardenyes pels frares que anaven a apagar foc , doncs els frares anaven amb sandàlies.

El resplendor de les flames arriba al Santuari.
(fotografia Climent Vilella)

2.9.4: Entrevista amb Josep Casellas. berguedà que passà la nit de l'incendi a Queralt.

Una altre persona que va viure la nit del foc a Queralt va se Josep Casellas,

Casellas Casas, Josep. conegut berguedà , actualment regenta el bar El Pi de la nostra ciutat, també conegut pels molts anys que formà part de la comparsa del Nans Vells de la Patum de Berga. Un personatge que va tenir un paper clau en evitar que el foc del 27 de novembre de 1978 no afectés el Santuari de Queralt.

També li vaig demanar que m'expliqués com va anar aquell dia.

- On era el 27 de novembre de 1978 ?

A la tarda era a Berga, veient, com molts berguedans, el foc que cremava sobre la ciutat, i ja tard, a les vuit vaig pujar a Queralt, i m'hi vaig quedar acompanyant a en Josep Vila, guardià del Santuari.

- Què recorda de l'incendi de Queralt?

El foc era per baix a la Vinya, quan en va fer pensament, en pocs minuts va pujar, molt ràpid per la costa i arribà al Santuari, encenent alguns dels arbres que hi ha al costat dels edificis.

- Qui hi havia a Queralt per lluitar contra el foc?

En aquells moments érem dues persones, en Josep Vila, el guardià de Queralt i jo. Llavors va pujar un bomber, només un bomber, quan es va encendre la teulada de sobre els records, es va cremar l'arbre que hi havia al davant i el foc va passar cap a l'edifici de l'hostatgeria.

- Com vau apagar el foc?

Amb una mànega, el bomber no veia clar pujar a la teulada i hi vaig pujar jo i el vaig poder apagar abans que s'estengués per la resta de la teulada. Un cop apagat em vaig quedar tota la nit fins a les 5 del matí per assegurar que el foc no revifés, i acompanyar al guardià de Queralt.

- Va perillar el Santuari?

Si no s'hagués pogut aturar el foc a l'hostatgeria potser sí.

2.9.5: Record del foc viscut des de Berga.

Tal com explico en apartats anteriors, els de casa, que van viure aquell incident m'expliquen que el vent havia manxat tota la nit i ja de dia va seguir bufant amb força, fent caure les poques fulles que quedaven als arbres i aixecant teules i claraboies dels edificis de la ciutat.

Columna de fum sobre Berga.
(fotografia Climent Vilella)

A inicis de la tarda es veié una columna de fum que sortia de la zona de Vilaformiu i que empès per la força del vent es desplaçava ràpidament.

El foc va travessar la riera de Metge per l'estret del Guiu, i començà a cremar la part del solell de la muntanya de Queralt, provocant una espessa columna de fum que s'escampava sobre la ciutat de Berga.

Al començar a fer-se fosc el color rogenc de les flames va començar a sobresortir enmig de la columna de fum, deixant un espectacle que feia encongir els cors dels berguedans que veien com perillava el Santuari de la Mare de Déu de Queralt.

Ja de nit el foc crema tot el solell de Queralt.
(fotografia Climent Vilella)

Al Santuari es van cremar alguns dels arbres que hi havia a les places de davant del Santuari i es va encendre una part de la teulada de l'hostatgeria i del pis dels guardians, però es va poder apagar, com han explicat les persones que hi havia aquell vespre a Queralt, i evitar que es desplomés sobre l'església i l'hostatgeria.

La disminució de la força del vent i la feina de les persones voluntàries i bombers va aturar el foc a la carena del Serrat de Fullaracs. Tot i que es tornà a revifar, i no fou fins l'endemà al matí que pogué extingir totalment.

L'endemà ,ja amb el foc extingit, es va veure la cara del sol ell ben negra. L'estació de l'antic ascensor inclinat va quedar calcinada i destrossada. I van quedar cremats alguns arbres del Santuari.

Però el més important va ser que el Santuari, la Cova i l'obaga van quedar salvats del foc.

Imatges dels voltants del Santuari i del sol ell el dia després del foc. (fotografies Climent Vilella)

Amb l'arribada de la primavera va tornar a brotar el color verd que poc a poc va tornar a la muntanya de Queralt.

2.9.6: Conclusions.

- Superfície cremada = 140 hectàrees.
- Condicions climatològiques extremes i molt contràries. Vent de més de 100 Km/h, humitat baixa i temperatura freda, provocada pels vents de Centre Europa.
- Inici del foc provocat. Es van trobar restes de metxes d'encenedor i caixes de mistos, i fenàs sec. No s'ha fet mai públic.
- Canvis de direcció del foc provocats per contravents, degut a l'orografia del terreny.
- Afectació pràcticament nul·la al Santuari i a les estances contigües.
- Amb els mitjans actuals el foc s'hauria pogut controlar i extingir amb molta més facilitat.

3 ÀMBIT SOCIAL

Tancaré el recorregut de 360° al voltant de Queralt amb el tercer aspecte, l'àmbit Social.

Per raons de temps i d'extensió del treball, la part dedicada a l'àmbit social no l'he pogut desenvolupar com tenia previst en l'inici del meu treball, he deixat per un altre treball els capitans de la Gala, la literatura i la música dedicada a Queralt i Queralt com a destinació turística.

Els punts que presento en aquest treball són els dedicats a les Festes de Queralt, en especial a la Gala i també una referència a Sant Marc, que ja s'havia parlat en el capítol 2.4 d'aquest mateix treball, dues celebracions especials, com van ser el Centenari dels Gegants Nous i el 250 aniversari de l'Àliga.

Un tema que si he fet recerca perquè des de petit és un camp que m'ha agradat molt ha estat el dels funiculars que hi ha , hi ha hagut o s'han projectat i mai s'han arribat a construir, un tema entre l'àmbit històric i el social, i que m'ha permès descobrir fets tant interessant com que per construir el funicular del Franco en un temps rècord de 2 mesos es va donar carta blanca per requisar qualsevol bé de tot el país.

També presento una pinzellada de la vida dels guardians de Queralt, a partir de les coses que em van explicar el Josep Vila i la Conxita Santamaria quan els vaig anar a veure perquè em parlessin de l'incendi del 1978.

Per últim 2 temes puntuals però curiosos, el nombre de casaments que hi ha hagut a Queralt en els darrers anys i el nombre de persones al nostre país que porten el nom de Queralt.

3-1 Gala de Queralt

La festa gran del Santuari té lloc cada 8 de setembre. Festa de la Nativitat de la Mare de Déu i alhora la festa de totes aquelles imatges de Maria que han estat trobades.

3-1.1 Dies previs

Els dies previs a la Gala, concretament del 31 d'agost al 8 de setembre. Cada dia a les 6 de la tarda, es fa una missa i novena ¹.

La del 31 es fa presidida pels religiosos i religioses.

La del 1r. diumenge de setembre se'n fan també a les misses de 11 i de 12.

Una de les novenes és presidida pel bisbe de Solsona.

El dia 7 (dia abans de la gala) es fa una vetlla de pregària pel jovent.

Façana de l'església el dia de la Gala. Fotografia pròpia.

---

¹ Novena. Veure glossari.

3-1.2 Dia de la Gala (8 de setembre)

A Berga és festa local aquest dia.

Es comença a les 9 del matí amb una missa a la cova de la troballa de la Mare de Déu.

Hores més tard a 2/4 de 12 es fa mitja audició de sardanes amb la Cobla Pirineu. La ballada es reparteix amb la meitat de sardanes abans i després de la missa.

A les 12 del Migdia es celebra la missa solemne presidida pels capitans, les autoritats de Berga, el Capellà Custodi de Queralt i mossens de la comarca, i cantada per l'Orfeó Berguedà.

Missa el dia de la Gala. Fotografia Arxiu Cortina-Farrès.

La homilia la fa sempre algun mossèn berguedà de naixement i que es troba fora de Berga, o algun dels que són a l'arxiprestat. Fa uns anys que s'ha instaurat que al final es fa el lliurament d'orenetes de Queralt als capitans de l'edició anterior i l'autor del cartell, i també es dona una oreneta d'honor a algun berguedà il·lustre relacionat amb Queralt.

Acabat aquest lliurament d'orenetes es canta l'himne de la Coronació compost pel mestre Antoni Ribera, estrenat per la Coronació, l'any 1916, és un moment de emoció i pell de gallina, que fa venir alguna llàgrima als ulls del qui l'escolta, especialment el moment del "solo" del Cant del Berguedà, amb la música del ball de l'Àliga..

Al final acaba amb l'estimació de la Mare de Déu al cambril per tots els assistents a la missa mentre s'entona el Virolai.

Ballada de sardanes . Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

Ja a l'exterior comença la 2ª part de l'audició de sardanes.

En la 2ª meitat d'audició la cobla interpreta sardanes de temàtica berguedana i queraltina començant per les Aromes de Queralt de Nicanor Perez, una sardana de

Queralt que fa referència al licor del mateix nom, molt coneguda, perquè és interpretada per molts grups d'havaneres.

I des de la Gala de 2006 acaba l'audició amb una sardana molt popular a Berga: Cim d'estela 50 anys de Josep Farràs, obra que comença els llargs amb la melodia de la tornada de l'himne de la Coronació, i que també té músiques dels Pastorets i de la Patum.

Ha esdevingut ja tradició que quan hi ha la cobla Pirineu la part dels pastorets és cantada per la majoria de components de la cobla i el públic.

Durant el dia es veuen volar pel santuari parapents.

La jornada acaba amb la cloenda de la novena de Queralt en que no es fa missa.

També durant tot el dia de la gala hi ha la imatge de la Mare de Déu original.

Imatge original el dia de la Gala 2014.
Fotografia pròpia.

3-2 Festa de Sant Marc

Com ja he exposat en l'apartat 2.4.2 d'aquest treball a inicis d'estiu de l'any 1687 una plaga de llagosta assolava tota la Catalunya Central.

Com en altres ocasions l'1 de juliol d'aquell any la imatge de la Mare de Déu de Queralt va ser baixada solemnement a Berga per tal que protegís a la ciutat i a la comarca de la plaga destructora.

Un cop passat el perill sense que afectés a la nostra comarca el dia 22 de juliol es va fer una processó per tota la ciutat i el dia 24 es retornava la imatge al Santuari.

Berga agraïda va fer el vot de poble de pujar cada any el 25 d'abril, diada de Sant Marc, a peu a Queralt en processó per donar gràcies dels favors rebuts de la Mare de Déu.

La processó sortia des de Berga i seguia el camí que passa pel costat de la Riera de Metge i a partir del Guiu la carretera fins al Santuari.

A partir del 1970, degut al tràfic, la processó es fa només des de les Tres Creus, a l'aparcament, fins al Santuari.

Processó de pujada al Santuari
Fotografia: Arxiu Cortina-Farràs.

Un cop al Santuari s'oficia un Missa d'acció de gràcies

Treball de recerca. Queralt 360°.

L'ajuntament per agrair als berguedans que pujaven a complir amb el vot de poble va instaurar la tradició de donar xocolata desfeta i coca a tots els assistents un cop acabada la missa.

Aquesta tradició ha perdurat al llarg dels anys i avui és un festa esperada per la quitxalla, i també per molta gent gran que gaudeixen d'una tassa de xocolata i un tall de coca.

Repartiment de xocolata i coca. Sant Marc 2014
Fotografia: Arxiu Cortina-Farràs.

3-3 Festes Ocasionals

A Queralt hi tenen lloc moltes celebracions de diferents entitats culturals i esportives de la comarca, i ha estat el destí de la celebració de dos aniversaris de comparses de la Patum, el Centenari dels Gegants Nous i el 250 Aniversari de l'Àliga.

3-3.1 Centenari dels Gegants Nous (26 de maig de 1991)

Per 1r. cop en la història de Queralt i de la Patum una comparsa pujava al santuari.

Va ser un dia molt atapeït a la ciutat perquè eren els 4 fuets i les eleccions municipals.

Puntualment quan el rellotge l'església parroquial de Berga tocava les 6 del matí, els Gegants Nous van sortir de la plaça de Sant Pere, cap al Santuari a peu i portats pels geganters dels 4 gegants, en relleus, acompanyats de la banda de música i una gentada que s'hi va anar afegint pel camí.

El recorregut va passar pel carrer de la Pietat, per la pujada del Castell de Berga, la carretera de Sant Llorenç de Morunys, per cal Diumenge i el camí vell fins a l'hostal de Cal Nen on hi havia un avituallament i va seguir amunt amb aturades pels hostals de Sant Marc i del Guiu. Des d'aquest lloc van pujar per la carretera que va cap al Santuari fins al pla dels enginyers. Allà es va fer un esmorzar amb entrepans calents, coca i barreja. També van aparèixer per sorpresa les mones dels gegants nous que va fer la pastisseria Pujol per l'ocasió.

Després els gegants van tirar fins al santuari juntament amb l'escola de Musica de Berga tocant la Marxa de la Patum i el tirabol Pas Doble (o el Patumaire).

Un cop arribats a la plaça de l'aparcament superior van deixar els gegants al costat de la barana de cara a Berga.

Els Gegant Nou arribant a Queralt . Fotografia Juli Gendrau.

Van pujar les escales d'accés al Santuari i en arribar a les 2 places van esclatar aplaudiments de les persones en que estaven en aquell moment en aquests punts.

L'església va ser decorada amb la inscripció "100 anys".

Van entrar a l'interior del temple amb les notes de l'himne de Berga. Ja a l'interior, amb l'església totalment plena es va fer una missa concelebrada per Mossèn Ballarin i Mossèn Joan García.

I acabada la missa, el moment culminant, els Gegants al mig de l'església, on s'havien retirat els bancs, van fer 3 balls. Les peces que es van tocar van ser la Dansa de Falgars, les Nenes Maques i la Gaita Gallega.

I a l'exterior es va fer una tongada sencera de tirabols.

Els Gegants Nous a l'interior del Santuari. Fotografia Juli Gendrau.

3-3.2 250è aniversari de l'Àliga (4 de juny de 2006)

El dia 4 de juny del 2006 l'Àliga es va convertir en la 2a. comparsa de la Patum que pujava a Queralt.

Aquesta pujada la va compartir juntament amb l'Àliga de la Patum infantil ja que aquell any la Patum infantil celebrava 50 anys.

El 2006 hi van haver 3 aniversaris d'or a Berga, El de l'associació sardanista Cim d'Estela, la Patum infantil i la penya boletaire

Al igual que pel centenari dels gegants nous, va coincidir amb el dia dels 4 fuets.

Puntualment a les 7 en punt les 2 àligues van sortir de la Plaça de Sant Pere fins al Santuari a peu tal i com van fer els Gegants Nous, i portades pels aliguers i altres persones en relleus.

Es va seguir el mateix recorregut i amb les mateixes parades que el Centenari dels Gegants Nous.

En el pla dels enginyers es van menjar entrepans calents però no va aparèixer cap mona ni es va donar ni coca ni barreja.

Després les àligues van tirar fins al santuari juntament amb l'escola de Musica de Berga tocant la Marxa de la Patum i el tirabol Pas Doble (o el Patumaire).

Poc abans d'arribar a la plaça de les tres creus els músics van tocar el patumaire amb aquella versió que comença a poc a poc i acaba molt de pressa.

Les Àligues camí de Queralt.
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

Van pujar les escales d'accés al Santuari i en arribar a les 2 places van esclatar els aplaudiments de les persones que esperaven la seva arribada. Els músics van començar a interpretar la Marxa de la Patum . A diferència del centenari dels Gegants Nous les àligues van arribar a la plaça de l'església no només

Treball de recerca. Queralt 360°.

amb les músiques sinó també amb una repicada de les campanes de Queralt per anunciar a Berga i a la comarca l'arribada de les 2 àligues de la Patum al Santuari.

A l'interior Mossèn Ramon Barniol va dir unes paraules de benvinguda i en acabat van entrar amb aplaudiments les 2 àligues a l'interior del temple. A dins l'Àliga va saludar a la Mare de Déu amb una de les seves salutacions típiques que fa abans i després del ball.

Es va llegir un escrit que va fer l'Agustí Ferrer Gasol en referència a l'Àliga.

Després va arribar el moment culminant l'Àliga va fer el seu ball a l'interior de l'església i a continuació ho va fer l'Àliga de la Patum Infantil.

Al acabar els balls a l'interior de l'església l'escola de música va interpretar l'himne de Berga.

A l'exterior les 2 Àligues van fer 2 cops més el ball pels que no havien pogut estar a dins de l'església.

I va acabar amb una foto de record.

Les Àligues a l'interior del Santuari.
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs.

3-4 Els funiculars de Queralt.

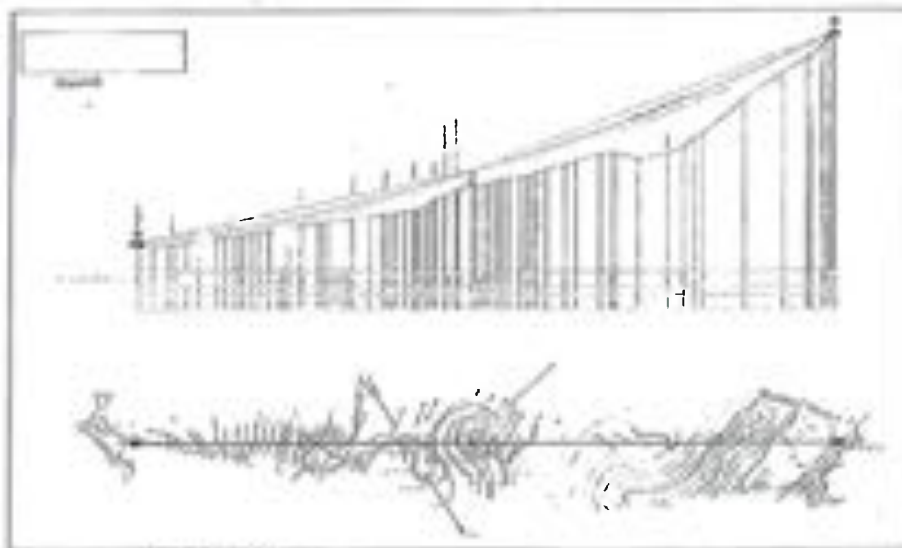
Berga, des de temps molt llunyans, ha tingut molts projectes de diferents tipus de funiculars per cable, aeris i terrestres, degut en bona part a un sentiment de frustració pel fet que el tren mai hagi arribat a la capital del Berguedà sinó que s'hagués quedat a Olvan.

3-4.1 Primers projectes

A finals de la dècada dels any 20 del segle passat, l'Ajuntament de Berga encarregà l'enginyer Santiago Rubió i Tudurí ² la confecció d'un estudi que contemplés la possibilitat d'accedir al Santuari per mitjans mecànics.

El projecte presentat al consistori l'any 1929 proposava muntar un funicular aeri. El poc tràfic que tindria no va justificar la seva inversió. El projecte tenia un recorregut de 1466 metres, salvant un desnivell de 450 metres. Tenia una sola torre, situada aproximadament a meitat de recorregut.

L'estació inferior es situaria a la part alta de la ciutat i la superior a l'explanada del Santuari, parcialment soterrada per no agredir l'entorn.

Plànol topogràfic i perfil longitudinal del projecte funicular aeri Berga- Queralt
Fons Arxiu Històric de Berga

² Salvador Rubió i Tudurí. Vegeu glossari.

L'enginyer Rubió i Tudurí va fer un segon projecte per comunicar Berga i Queralt amb un funicular semblant al que ja funcionava a la muntanya de Montserrat o a la de Montjuic a Barcelona.

El projecte feia el seu recorregut amb les vies recolzades als vessants de la muntanya de Queralt. En la seva part més alta tenia un viaducte de 250 metres en forma corba, per salvar les dificultats orogràfiques del terreny i arribar al final del trajecte.

El traçat de 1366 metres de llargada, salvava un desnivell de 443 metres amb una pendent mitja del 35%

L'any 1932 l'enginyer Rubió i Tudurí consta que sol·licitava a l'alcalde de Berga que es decidís per un dels projectes, però la caiguda de la Monarquia i l'arribada de noves persones al capdavant de l'ajuntament van fer caure en l'oblit aquest projectes.

Plànol i perfil longitudinal del projecte funicular Berga- Queralt
Fons Arxiu Històric de Berga

Ja passada la Guerra Civil en Mario Massaggi va comprar les restes del castell de Berga, i aconsellat per l'enginyer alemany Federico Grundel projectà un telefèric que comunicés el centre de Berga amb el projecte d'hotel del castell. No va passar d'idea.

3-4.2 El Gran Funicular de Berga

Després de la Guerra Civil Berga seguí amb greus problemes de comunicació, el tren només arribava a Olvan.

El moviment reivindicatiu per aquest problema va culminar el 24 de novembre de 1946. L'emprenedor berguedà Manuel Sistach crea la societat Transportes y Urbanizaciones Pirenaics S.A. (TUPSA). El seu objectiu bàsic era enllaçar Olvan amb Berga directament amb un telecabina.

Aquesta idea es va ajuntar amb la que havia sorgit anys enrere de comunicar Berga amb Queralt, i aprofitant que s'havia obert una estació d'esquí als Rasos de Peguera, es va creure convenient continuar fins als Rasos de Peguera, formant una línia de prop de 10 kilòmetres.

L'abril de 1947 es va presentar el projecte elaborat per l'enginyer Federic Grundel.

La línia estava estructurada en tres trams: A: Olvan – Berga; B: Berga – Queralt; C: Queralt – Rasos de Peguera. Els trams A i C es subdividien en dos sub-trams.

La concessió es va sol·licitar el 13 de juny de 1949 i va ser atorgada el 14 d'agost de 1950.

Es va començar a buscar socis accionistes, però el capital no va voler invertir en el projecte, sols es van poder reunir 700000 pessetes , i es va dissoldre la societat.

Els tres trams estaven dissenyats de la següent forma:

Tram A. Olvan – Berga

Sortia de l'estació d'Olvan a 540 metres d'alçada i acabava a les afores de Berga, a la zona de la Rassa del Canyet. Discorria a poca alçada sobre els camps amb 19 pilones, superava 208 metres de desnivell amb una llargada de 3946 metres de recorregut, amb una pendent mitja de 5,2% Degut a la seva llargada , tenia una estació intermèdia per tensar els cables de suport i de pas

Treball de recerca. Queralt 360°.

pel tractors. Els cables estaven moguts per un únic accionament situat a l'estació de Berga, i propulsat per un motor de 45 CV. Tenia 12 cabines.

Tram B: Berga – Queralt.

Era un gran catenària de 1420 metres de llargada, sense pilona intermèdia, que superava 456 metres de desnivell. Les tracció de les 4 cabines la feia un motor de 80 CV situat a l'estació de Queralt.

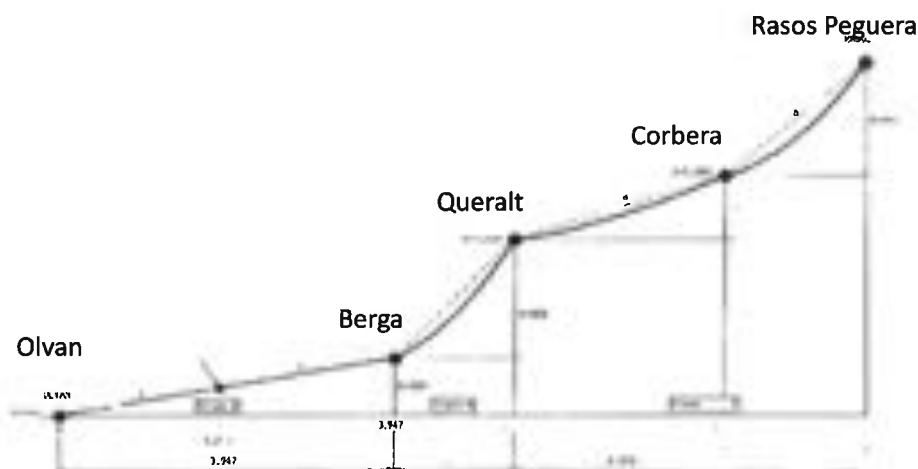
Tram C: Queralt – Rasos de Peguera.

Degut a la seva longitud es va dividir en dos sub-trams amb una estació al Santuari de Corbera.

El primer tram amb una longitud de 2471 metres amb 7 pilones salvava un desnivell de 237 metres. Propulsat per un motor de 70 CV podia arrossegar un màxim de 8 cabines.

El segon tram enllaçava Corbera amb els Rasos de Peguera a 1860 metres d'alçada, amb una línia de 1632 metres suportada per 2 pilones i salvant un desnivell de 451 metres.

Els cables tenien un diàmetres de 18,5 mm.

Perfil longitudinal del sistema de telecabines Olvan – Berga – Queralt – Rasos de Peguera

3-4.3 L'ascensor de Franco

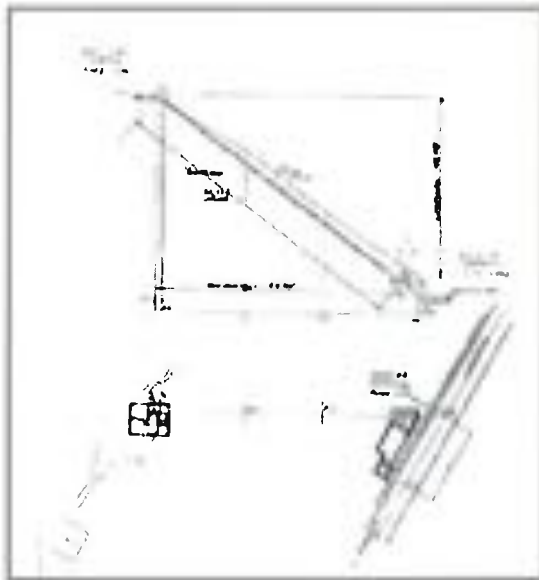
Així és com es coneix la curiosa instal·lació que es va construir per accedir al Santuari de Queralt i que pràcticament no ha funcionat.

L'any 1965 el General Franco ³ tenia prevista una visita a la comarca del Berguedà, i amb motiu del proper Cinquantenari de la Coronació, l'any següent, anar al Santuari de Queralt.

La pujada, com ara, es feia amb les escales que superen el desnivell de 30 metres entre l'aparcament i el Santuari.

Els funcionaris que el mes de maig es van presentar a Queralt per organitzar els actes sobre el terreny van considerar molt poc protocol·lari fer pujar "Su Excelencia el Jefe del Estado" a peu per les escales, i van decidir muntar a corre cuita alguna cosa que estalvies aquest esforç al General Franco.

El Director d'Obrers Públiques de Barcelona Sr. Barbero va encarregar la construcció d'un ascensor inclinat a l'empresa EPMIC amb la condició que s'havia de construir en 2 mesos màxim. En contrapartida els autoritzaven a requisar el material que fes falta de qualsevol empresa nacional, i els hi donava carta blanca en quant a despeses..

Croquis del projecte de l'ascensor inclinat

Treballs de construcció.
Fotografia R. De Bobes.

³ Francisco Franco. Vegeu glossari.

Treball de recerca. Queralt 360°.

L'enginyer Ramon de Bobes va ser l'encarregat del projecte. Com no hi havia temps no es va fer cap projecte i els treballs s'anaven dirigint sobre la marxa. El traçat es va escollir llençant rocs costa avall i veient quin era el recorregut que prenien. L'empresa Miró i Trepal que va realitzar les obres va treballar 24 hores al dia 7 dies a la setmana.

Quan la instal·lació estava quasi acabada dins el terminis fixats, es va anunciar que... la visita del general es posposava per un any !!!!!

I efectivament un any més tard, el 26 de juliol de 1966, el general Franco va utilitzar el funicular-ascensor per pujar al Santuari de Queralt, seguit del seu nombrós sequi. Però a l'hora de baixar va preferir fer-ho per les escales i contemplar el bonic paisatge del Berguedà.

Franco sortint de l'ascensor.
Fotografia R. De Bobes.

El traçat , en línia recte, tenia 70 metres i salvava un desnivell de 42 metres amb un pendent constant del 65%. Les vies es construïren amb perfil "U" de 14 x 6 centímetres, amb un ample de via d'un metre.

Treball de recerca. Queralt 360°.

Al costat esquerra s'hi van construir unes escales de formigó i al dret hi anaven les línies elèctriques conductores.

A l'estació inferior s'hi va construir un ample camí que permetés l'arribada del cotxe blindat del general fins a la porta.

Per la construcció de l'ascensor es va requisar un torn Macosa destinat a una grua del port de València. El primer motor instal·lat, era d'arrencada tan brusca que els passatgers s'estampaven contra el vidre.

El cotxe estava format per una robusta estructura de perfils laminats de 3,25 metres de llargada per 1,05 metres d'ample. Sobre aquesta estructura s'hi van col·locar dues cabines de grua que en aquell moment s'estaven construint pel port de València. La seva capacitat era de 8 persones, 4 per cabina.

L'únic fre de l'ascensor es va treure d'un dels muntacàrregues de RENFE a l'estació de França.

L'ascensor després de la visita del General Franco no va tornar a funcionar més, i només en resten les 2 estacions i les vies.

L'ascensor en funcionament.
Fotografia Arxiu Cortina-Farràs

3-4.4 L'ascensor inclinat de Queralt

Després de molts projectes, que no van passar del paper, i de la construcció del funicular del Franco, que només va funcionar unes setmanes, el problema d'accedir al Santuari per les persones grans o discapacitades seguia viu.

Mn. Ballarín en una visita privada del president de la Generalitat Jordi Pujol a la tardor del 1988 li va plantejar el problema. Es va passar la petició a la Direcció General de Transports que va començar a treballar en el projecte.

El primer projecte va quedar molt curt de pressupost i ningú va presentar cap oferta per la seva realització. Llavors es va recorre a Von Roll que va preparar un projecte ajustat, tot i que de major import, que finalment fou aprovat.

Per la seva construcció es va recorre a materials totalment d'importació. Les parts elèctriques de Ekundig AG de Luzern, i l'obra civil a càrrec de Fomento de Obras y Construcciones.

La instal·lació va ser inaugurada pel president Jordi Pujol ⁴ el dia 1 de desembre de 1991, i des de llavors està en servei.

Ascensor vist des de l'estació inferior.
Fotografia pròpia.

---

⁴ Jordi Pujol. Vegeu glossari.

Treball de recerca. Queralt 360°.

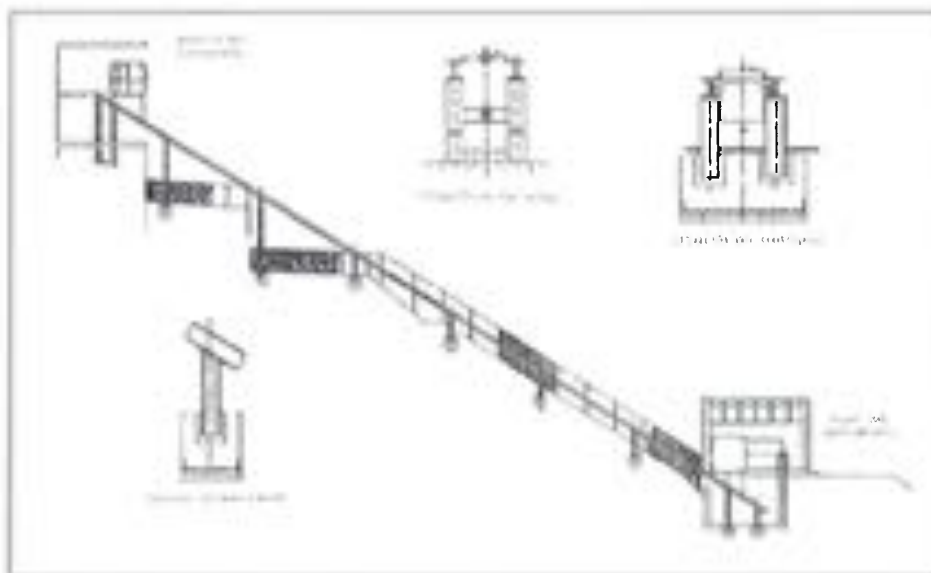
Els seu recorregut és totalment recte amb una longitud total de 54,4 metres, i salva un desnivell de 25,78 metres, amb una pendent uniforme del 55,7%.

L'estació inferior està situada a la plaça superior de l'aparcament, just on comencen les escales, i la superior a l'interior del restaurant.

La via construïda amb una estructura metàl·lica amb perfils H de 23 x 29 centímetres, separats entre sí per 90 centímetres que serveixen de superfície de rodatge o via. Aquesta estructura està suportada per columnes metàl·liques separades 9,47 metres entre si.

Pel costat dret i a un nivell inferior hi ha 5 línies elèctriques aïllades i físicament protegides.

L'estació inferior és una petita construcció oberta i coberta per una teulada inclinada. L'estació superior es troba a l'interior de l'edifici de l'hostatgeria.

Perfil de l'ascensor inclinat. Arxiu Direcció General de Transports

L'accionament situat sota l'estació superior és molt senzill, molt semblant al d'un ascensor vertical. Té un motor Siemens de 7 CV a 1500 rpm. La cabina és lleugera i porta un contrapès de 1870 kg. La seva velocitat de servei és d' 1 metre per segon.

Treball de recerca. Queralt 360°.

El cable de composició 6 x 19, té un diàmetre de 18 mil·límetres i treballa amb un coeficient de seguretat de 12. Va guiat per unes politges de 15 centímetres muntades aparellades a les columnes de la línia.

La cabina d'aliatge lleuger mesura 2,1 metres de llargada per 1,7 metres d'ampla i 2,4 metres d'alçada, amb una porta accionada elèctricament de 85 centímetres. Té capacitat per 15 persones.

El seu funcionament és automàtic. Quan algú vol utilitzar-lo prem el botó de l'exterior de l'estació, si la cabina es troba en la mateixa estació s'obre la porta d'accés i si no porta automàticament la cabina a l'estació demanada.

La durada del viatge és de 50 segons, i el cicle sencer comptant els temps d'obertura i tancament de portes és de 75 segons.

Ascensor a meitat del recorregut.

Fotografia pròpia.

3-5 Els Guardians. del Santuari

Quan vaig anar a veure el Josep Vila en la conversa posterior a les preguntes que li vaig fer sobre l'incendi del 1978, em va seguir explicant, conjuntament amb la seva dona la Conxita Santamaria, la seva vida com a guardians del Santuari de la Mare de Déu de Queralt.

Els guardians és el nom que es dóna a les persones que viuen al Santuari i que cuiden de l'església, l'entorn i de la botiga de records.

Són les persones que més viuen el dia a dia del Santuari, doncs, hi passen tot el dia.

Josep Vila i Conxita Santamaria. Van ser durant 20 anys entre 1974 i 1994 els guardians del Santuari de Queralt. Van viure el 75 aniversari i també el moment angoixant de l'incendi de 1978.

Parlem amb Josep Vila i Conxita Santamaria, ex guardians del Santuari de Queralt, de la seva estada a Queralt.

- Quants anys van estar com a guardians del Santuari de Queralt?

Vam estar 20 anys com a guardians del Santuari de Queralt, entre els anys 1974 i el 1994, concretament el dia 20 de novembre de 1994 vam deixar aquesta feina.

- Quins són els millors records que en teniu?

De records bons n' hi ha molts, sobretot veure gent agraïda que venia a donar gràcies per algun favor rebut. Per exemple puc recordar una vegada al matí, encara quasi era fosc, i vaig baixar a obrir l'església i em vaig trobar amb un home que pujava amb un ciri quasi tant alt com ell, havia pujat des de Berga a peu i descalç, i malgrat el patiment estava feliç de poder portar el ciri a la Mare de Deu, després que es curés un familiar seu. Hi havia moltes persones que portaven ciris i altres exvots per complir amb promeses fetes a la Mare de Déu.

També hi venien entitats per celebrar festes, triomfs esportius,... Uns dies sempre especials eren les festes, la Gala, Sant Marc,... Queralt pels berguedans, siguin creients o no creients, té una força especial, que ens uneix, com es veu en les celebracions, com la del 75è aniversari de la Coronació, tota la gent que va col·laborar-hi, o el dia que van pujar els Gegants a Queralt,...

- Però també n' hi deu haver de dolents?

I tant, el pitjor el dia del foc, que mai més ningú hagi de veure una cosa semblant! Ens veiem impotents davant la seva força agreujada per l'empenta del vent.

També veus molta gent que pateix, i puja a Queralt a demanar ajuda a la Mare de Déu.

- Quines feines fan els guardians?

En primer lloc cuidar de l'església i el santuari, netejar-lo, canviar els ciris, les flors. Cuidar els voltants del santuari, les places, les escales,... Una altre feina important és la botiga dels records, atendre les persones que arriben al santuari, i ajudar al mossèn. També cada setmana recollíem els diners que es feien a la botiga dels records, nosaltres en

dèiem el “medallometro”, les caixetes de l'església, les safates de missa, l'escolanet,... i ho portàvem al responsable de la Junta, que són els que vetllaven per la conservació del Santuari i els seus voltants.

I ajudar al mossèn a l'hora de la missa, i en tot allò que ens demanés.

Els guardians van portar durant 20 anys la comptabilitat dels ingressos que es feien a Queralt setmanalment.

Aquets ingressos eren entregats al Sr. Santandreu, de la Junta de Queralt, separant els conceptes en 4 grans grups:

- “Medallometro” (ingressos per vendes a la botiga records).
- Casaments (ingressos per casaments celebrats al Santuari)
- Ciris (venda de ciris i llums de cera).
- Almoines :
  - Safates de les misses.
  - Caixeta de l'escolanet.
  - Caixetes d'almoines de l'església i la cova.
  - Donacions particulars.

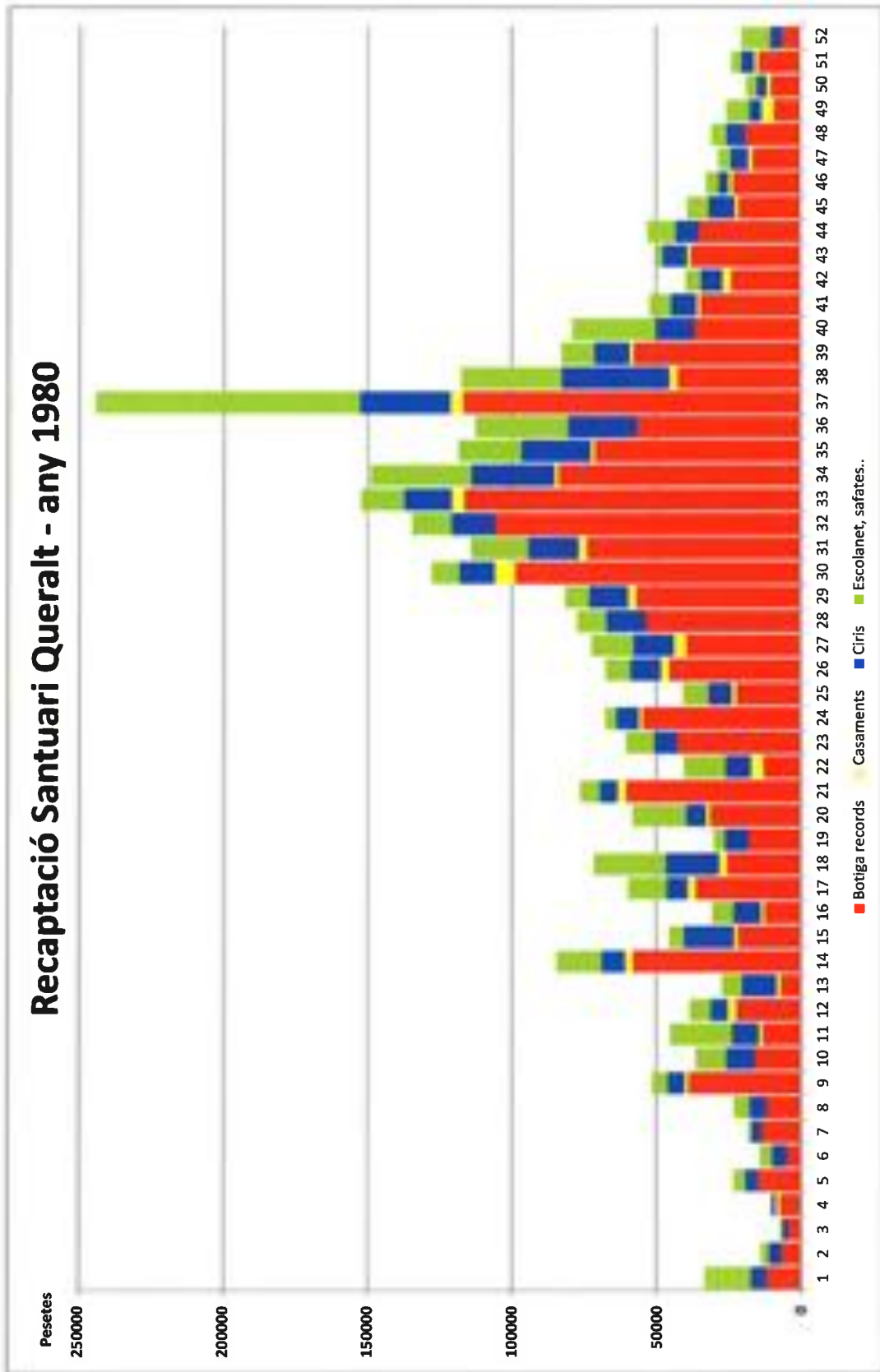
Els ingressos presenten una clara estacionalitat, lligada la flux de gent que visitava el Santuari, essent més alts a l'estiu, arribant al seu màxim la setmana de la Gala amb prop de 250.000 pessetes.

Tota aquesta comptabilitat setmanal quedava registrada en una llibreta que es renovava al final de l'any.

El Josep Vila em va ensenyar les llibretes mida A4 que guarda encara .

En vam mirar una a l'atzar, la de l'any 1980.

El total d'ingressos de l'any va ser de 3.133.413 pessetes. L'evolució es pot veure en el següent gràfic:

Aquest és el full corresponent a la setmana de la Gala de Queralt, la de més ingressos.

Semana del 8 de setembre al 14 setembre 1980			
Medellanero			
Setembre dia 8		32.700	Pts
" " 9		1.100	"
" " 10		2.600	"
" " 11		37.200	"
" " 12		18.900	"
" " 13		3.800	"
" " 14		<u>20.500</u>	"
		116.800	
Exposicions			
Exposicions dia 9	un =	1.500	Pts
" " 14	dos =	<u>3.000</u>	
		4.500	
Entrades			
Entrades del 1 al 7 de setembre		312.575,00	Pts
Entrades colomet del 1 al 7 de setembre 980		21.129,50	Pts
Entrades del dia 7 de setembre 980		4.359	Pts
Entrades a l'Òpera del 1 al 7 de set.		18.450	Pts
Donatius a Nra. Sra. del Mn		1.000	"
Entrades de la Novena		18.565,50	"
Entrades del dia 8 de setembre Ofici Gala		<u>91.725,00</u>	"
		91.725,00	
Cobrat			
Medellanero		116.800	Pts
Exposicions		4.500	"
Entrades		312.575,00	"
Entrades Hospital Leona i Donatius a Nra		<u>91.725</u>	"
		244.282,50	"
Pagats			
Pagament a la família de Juan 12-9-80		625	Pts
a la família de Juan un excoament 14-9-80		<u>500</u>	"
		1.125	Pts
Total Cobrat			
		244.282,50	Pts
Total Pagat			
		<u>1.125</u>	"
Diferència			
Total a ingressos		243.157,50	Pts

Copia llibreta original seguint comptes Queralt, propietat de Josep Vila.

3-6 Casaments a Queralt

Dins l'àmbit social, Queralt, durant molts anys, ha tingut un paper destacat en una cerimònia, els casaments.

Qui no ha anat mai a un casament a Queralt?. Potser d'un familiar, d'un amic, o bé a casa hi ha l'àlbum o el vídeo del casament dels pares, els avis o els tiets.

Per això he volgut veure l'evolució d'aquestes cerimònies celebrades al Santuari de Queralt.

Mètode:

- Les dades dels casaments religiosos celebrats als diferents temples de la parròquia de Berga consten en llibres de registre numerats i correlatius, amb un apartat per cada casament.

Llibre registre casaments – fotografia pròpia

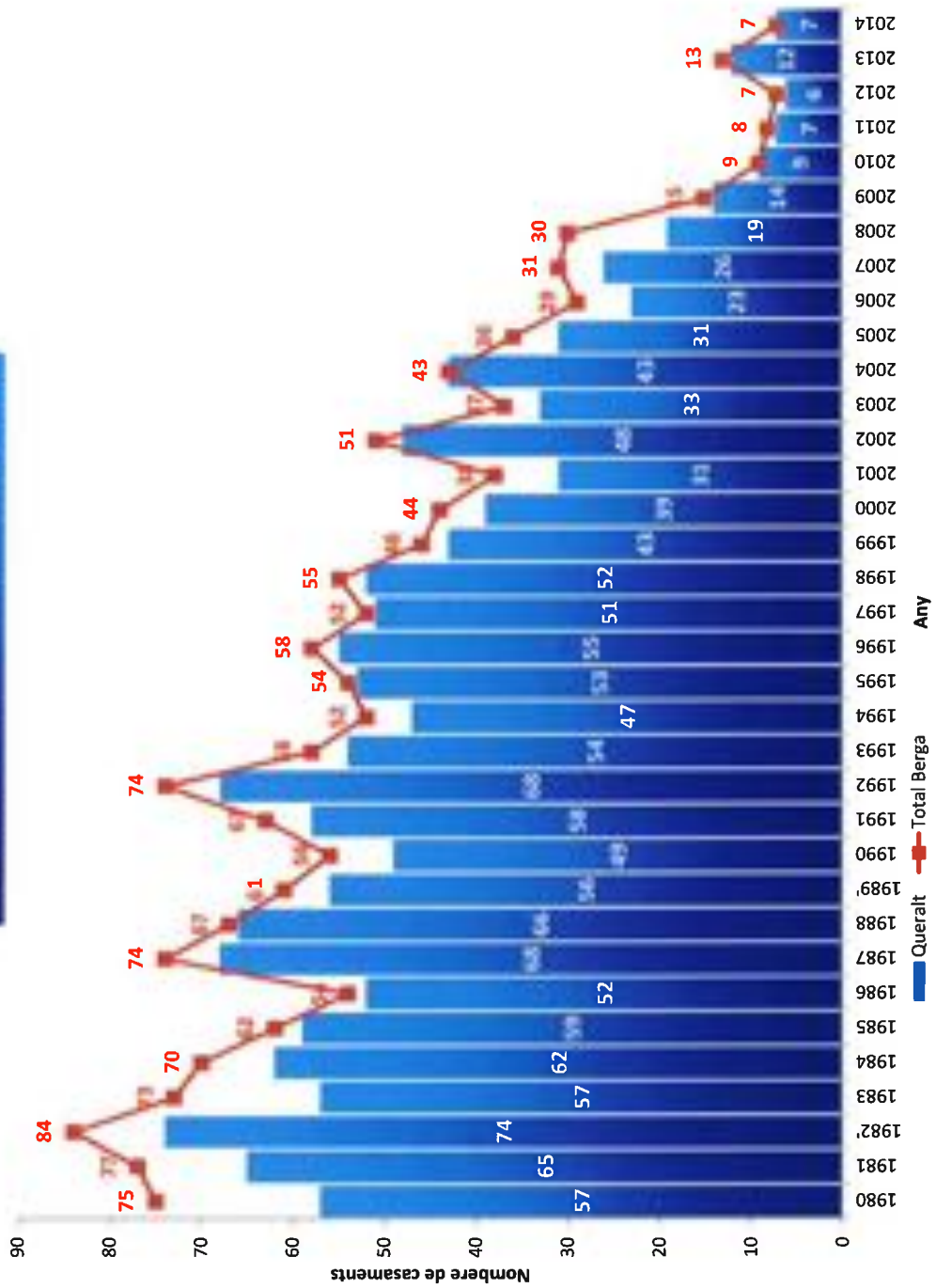
- Cada casament queda registrat amb la data, el nom dels nuvis, la seva data naixement, el nom dels pares, dels padrins i del oficiant.

Anotació del casament dels meus pares. (fotografia pròpia)

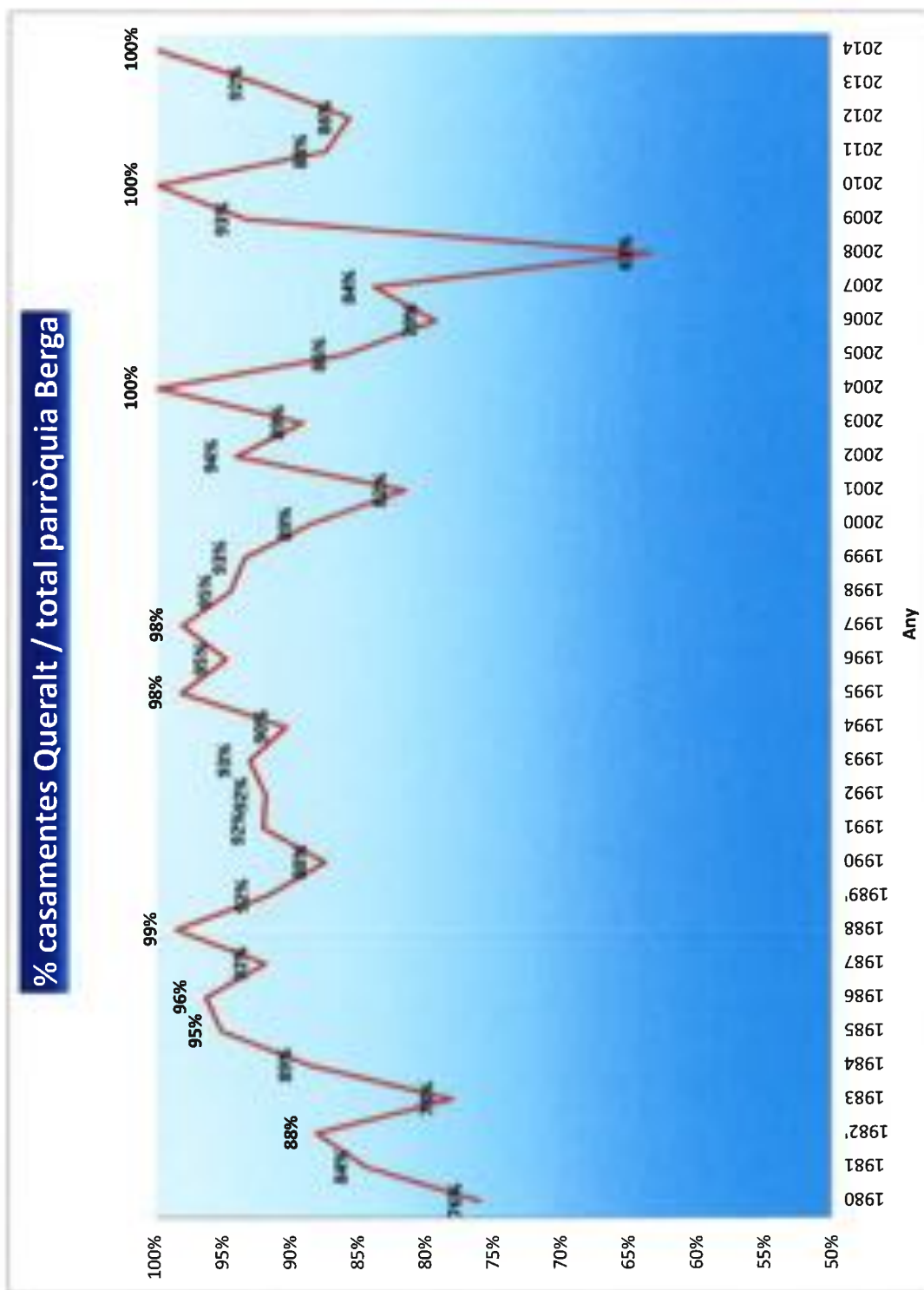
- He recomptat el nombre de casaments per any celebrats a Queralt i el total a tota la parròquia des de l'any 1980 fins a data de 9 d'agost de 2014, col·locant en una taula Excel, fent dos gràfics. El primer comparant nombre de casaments celebrats a Queralt i nombre total, i en la segona el % de casaments celebrats al Santuari de Queralt.

Nombre casaments Santuari Queralt.

Gràfic que representa l'evolució del nombre de casaments celebrats a Queralt des de l'any 1980 fins a l'actualitat. Font Arxiu Parroquial.

Gràfic que indica el % de casaments celebrats a Queralt respecte al total de celebrats a la parròquia de Berga. Font Arxiu Parroquial.

Conclusions:

- ✓ La primera dada que veiem és que el nombre de casaments per l'església han disminuït a partir del canvi de segle, i en especial a partir del 2010, celebrant-se en l'actualitat aproximadament només un 10 % dels que es feien en els anys 80 i 90 dels segle passat.

- ✓ El Santuari de Queralt és el temple en que s'hi celebren més casaments en tots els anys que he fet l'estudi, des de l'any 1980 fins al 2014. Durant aquest període s'han celebrat un total de 1663 casaments a la parròquia de Berga, dels que 1494 han tingut lloc a Queralt, el que representa un 90 % del total.

- ✓ Hi ha hagut 3 anys en que la totalitat dels casaments celebrats a la parròquia de Berga es van fer a Queralt. (2004, 2010 i 2014).

- ✓ L'any amb major nombre de casaments va se el 1982 amb un total de 74, seguit dels anys 1987 i 1992 amb 68 casaments.

Annex. Taula nombre casaments per any

Nombre casaments

Any	Queralt	Total Berg	%
1980	57	75	76%
1981	65	77	84%
1982'	74	84	88%
1983	57	73	78%
1984	62	70	89%
1985	59	62	95%
1986	52	54	96%
1987	68	74	92%
1988	66	67	99%
1989'	56	61	92%
1990	49	56	88%
1991	58	63	92%
1992	68	74	92%
1993	54	58	93%
1994	47	52	90%
1995	53	54	98%
1996	55	58	95%
1997	51	52	98%
1998	52	55	95%
1999	43	46	93%
2000	39	44	89%
2001	31	38	82%
2002	48	51	94%
2003	33	37	89%
2004	43	43	100%
2005	31	36	86%
2006	23	29	79%
2007	26	31	84%
2008	19	30	63%
2009	14	15	93%
2010	9	9	100%
2011	7	8	88%
2012	6	7	86%
2013	12	13	92%
2014	7	7	100%
TOTAL	1494	1663	90%

Dades extretes de l'Arxiu Parroquial Berga.

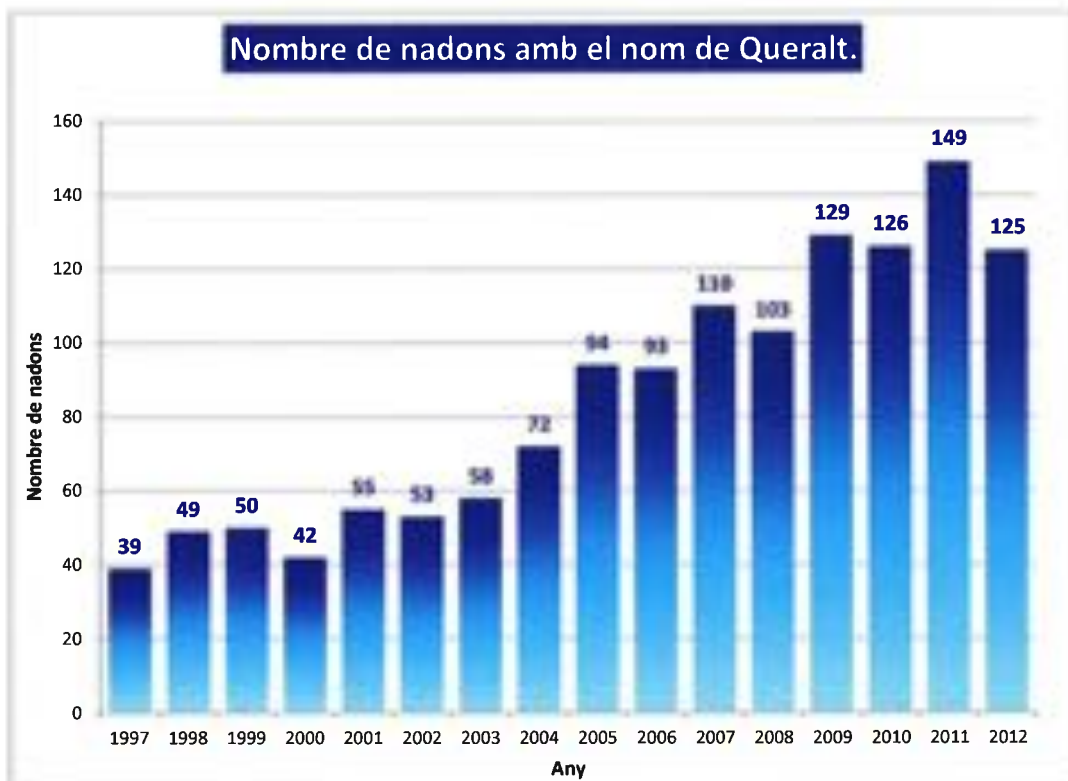
3-7 Queralt com a nom femení

Normalment quan sents algú amb el nom de Queralt, l'associes amb la nostra terra del Berguedà, tot i que des de fa uns anys també persones fora de la nostra comarca porten el nom de la nostra Patrona.

Tenia curiositat, i anant a la font de l'Institut Català d'Estadística vaig trobar unes dades que em van permetre construir un gràfic.

Si veiem el gràfic adjunt podem observar l'evolució en els darrers 16 anys del nombre de nenes a les que s'ha posat el nom de Queralt.

Observem en primer lloc un període bastant uniforme en que hi havia entre 40 i 50 noms nous a l'any, i a partir de l'any 2003 comença un creixement sostingut que pràcticament dobla el nombre en un període de 5 anys (2002 a 2007) deixant la mitjana al voltant del centenar, i encara un nou augment a partir del 2009 en que s'ha estabilitzat al voltant dels 125, amb un màxim de 149 l'any 2011.

Dades Institut Català d'Estadística.

CONCLUSIONS

Vaig escollir el tema de Queralt perquè volia fer el treball de recerca relacionat amb la meva ciutat o comarca.

Quan el vaig plantejar, tenia la idea de fer un recorregut per tots els aspectes relacionats amb el Santuari pensant que amb la suma de tots tres àmbits tindria prou material per fer el meu treball.

Realment la quantitat d'informació que he anat trobant, a mida que anava avançant el treball, ha fet que no hagi pogut tocar tots els temes que tenia pensats en un principi, i alguns només ho hagi fet de forma molt puntual.

La primera part del treball, la que fa referència a l'àmbit natural, m'ha permès de conèixer encara més el medi físic de la muntanya que envolta el Santuari, he caminat per senders que, des de petit havia recorregut, però també altres que no havia fet mai, com el camí de l'aigua o el dels cingles de Garreta, i veure la gran diversitat de flora i fauna que amaga la muntanya de Queralt.

L'àmbit social és el que menys he aprofundit, per manca de temps, i han quedat molts temes i informació sense ser tractats. Em va agradar molt poder anar a recercar en els llibres de Registre de Matrimonis de la Parròquia, el nombre de casaments que han tingut lloc al Santuari en els últims anys. Veure l'anotació al registre de matrimonis coneguts com els meus pares, tiets, algun ex professor, pares d'amics o coneguts,... Un tema que després d'haver vist moltes vegades el vídeo del casament dels meus pares i dels meus tiets m'havia interessat.

Però en l'àmbit que més he pogut aprofundir, i més sorpreses he tingut ha estat en l'històric. Primer de tot cercant informació al voltant de l'incendi de 1978, la detallada informació i estudi del desenvolupament tècnic del foc aconseguida gràcies als bombers del parc de Berga; i un fet del que no havia sentit parlar mai, i que em va revelar en Josep Vila, sobre l'inici de l'incendi, ho reproduïxo amb les seves paraules:

“...hi van trobar unes metxes que es feien servir quan no hi havia encenedors de benzina, unes metxes pels fumadors que anaven amb una pedra i s’encenien, doncs van trobar un pilot d’aquestes metxes que les havien ficat dintre una caixa de mistos i tot de fenàs a sobre...”

L’incendi de Queralt sembla que va ser provocat.

Buscat a l’Arxiu Parroquial vaig torbar alguns documents originals que crec no han vist la llum ni en cap llibre ni en cap altre treball, com:

- l’esbós del retaule de l’altar major actual, original de Ramon Masferrer, junt amb altres esbossos del cambril remodelat als anys 40,
- Plànols originals de la Cova de la Troballa signats pel Pare Forcada amb data del 1916.
- L’acta original de la Consagració del Nou Altar de Queralt de l’any 1966 amb la signatura de totes les autoritats presents, i l’escrit reivindicatiu de Mossèn Ballarín .
- Els pressupostos originals del campanar, amb els dibuixos corregits a mà per Mossèn Ballarín i l’arquitecte Coderch, de la modificació feta sobre la marxa del projecte original.

De la conversa amb Lluís Boixader, a més de moltes explicacions de les millores i obres fetes al Santuari els últims 30 anys, alguns documents també inèdits com:

- Esbós de l’arc barroc que tenca el retaule de Queralt, obra del mateix Lluís Boixader
- Dibuixos i esbossos fets per l’arquitecte Coderch de Sentmenat de com acabaria sent la façana del Santuari i el campanar.

I finalment els documents que fan referència al dipòsit de les Corones de la Mare de Déu i el Nen Jesús a l’oficina de la Caixa d’Estalvis i Pensions per la Vellesa i el document d’entrega de les corones, al representant de la República, trobat el primer a l’Arxiu Parroquial i el segon, inèdit en cap treball sobre Queralt, cedit per la Mª Dolors Soler i Casals, gràcies a l’ajuda de la Dolors Santandreu, la seva filla.

Queralt té una interessant i rica història en la que es pot anar afegint encara molts documents que esperen que algú els estudiï.

Aquest treball m'ha servit per valorar el nostre patrimoni i poder conèixer la història de Queralt, ara que ens acostem a la festa gran del Centenari de la Coronació el proper 2016.

Vull acabar agraint la col·laboració que he tingut en l'elaboració d'aquest treball de recerca, i sense la que no hauria estat possible:

En primer lloc a les persones i institucions que m'han cedit part de la documentació que tenen i que m'ha ajudat en la realització del treball: l'Arxiu Parroquial, l'Arxiu Comarcal del Berguedà, el cos de bombers de Berga amb el seu cap Vicenç Vegas, la Dolors Santandreu i la seva mare la Mª Dolors Soler, el Roger Cortina, el Lluís Boixader, el Josep Vila, mossèn Ramon Barniol, el Ramon Martí,...

A tots aquells que també m'han explicat petits fets o històries que han completat el meu treball de recerca, i a la Magda, la tutora del treball, per la seva ajuda, els seus consells i la seva paciència.

Gràcies a tots!

BIBLIOGRAFIA

En suport paper:

- ARMENGOU, Josep Mn: *El Santuari de la Mare de Déu de Queralt*. Granollers: Editorial Montblanc 1971. Pàg. 32 - 145
- *Queralt – 75 aniversari de la Coronació de la Mare de Déu – Articles de El vilatà* - Editorial Sirius. 1991 Pàg. 6 - 111
- HUCH i GUIXER, Ramon Dr.: *Notes històriques de la ciutat de Berga*. Barcelona Editorial Impremta RF. Duran Pàg. 256-258
- BALLARIN, Josep M^a: *Homenatge a Queralt*. Berga – Barcelona. Editorial Columna l'Albí 1994 . Pàg. 89
- CORTINA, Roger: *Capelletes berguedanes*. Berga. Editorial Columna l'Albí 1999. Pàg. 19
- CORTINA, Roger: *Capelles de Queralt*. Manresa Editorial Zenobita 2011 . Pàg. 33-133
- PUJOL, Tomàs: *Berga records del passat*. Berga – Editorial Columna l'Albí .1994. Pàg. 51
- BALLARÍN, Josep M^a: *Queralt, Rasos de Peguera*. Berga. Edicions de l'Albí. 1994.
- BUSQUETS, Josep M^a: *Flora i vegetació*. Revista Erol n° 34. Pàg. 91-94 Any 1991.
- AYMERICH , Pere – SANTANDREU, Joan. *La Fauna de vertebrats de Queralt*. Revista Erol n° 34 Pàg. 100-102. Any 1991
- VILARDAGA, Jacint: *Efemèrides berguedanes*.
- *Mapa Rasos de Peguera Serra d'Encija*. Editorial Alpina
- *Llibre registre casaments*. Arxiu parroquial
- CAMÓS, Narcís Pare: *Jardín de Maria* .– 1657. Pàg. 459-462
- *Enciclopedia Catalana*.
- FELIPÓ, Ramon: *Queralt. El santuari de la Mare de Déu*. Tarragona. Editorial El Mèdol. 2004. Pàg.15-21

- NOGUERA i CANAL, Josep. *Queralt una dualitat històrica* : Revista Erol nº 34. Pàg.12-15. Any 1991
- BOIXADER, Lluís: *.El Patrimoni Arquitectònic* .Revista Erol nº 34. Pàg. 46-56. Any 1991
- ROSINYOL, Josep M^a: *Les Mare de Déus del Berguedà*. Berga . Edició: Amics del Romànic del Berguedà. 1996. Pàg. 38
- RIBERA, Bonaventura Mn.: *Memòria historicodescriptiva del Santuari de Queralt*. Berga-1904
- COS DE BOMBERS: *Informe tècnic Incendi forestal Queralt 1978*. Direcció General d'Extinció d'incendis i Salvaments. Àrea GRAF.
- *30 aniversari Incendi Queralt*. Presentació Direcció General d'Extinció d'Incendis i Salvaments. Berga novembre-2008
- GALLARDO, Juan Maria: *Los funiculares y teleféricos españoles..* Barcelona. Monografias del Ferrocarril.1997.

En suport electrònic:

- <https://www.facebook.com/pages/Mare-de-D%C3%A9u-de-Queralt-Centenari-de-la-Coronaci%C3%B3-Can%C3%B2nica-1916-2016/550556241644476?fref=ts> (14/06/2014)
- <http://www.turismeberga.cat/que-fer/turisme-cultural/esglésies/tem/364-santuari-de-santa-maria-de-queralt> (14/06/2014)
- <https://www.facebook.com/pages/Centenari-mare-de-d%C3%A9u-de-Queralt-2016/869784276368821?fref=ts> (14/06/2014)
- http://ca.wikipedia.org/wiki/Santuari_de_la_Mare_de_D%C3%A9u_de_Queralt (01/07/2014)
- <http://www.icc.es/> (01/07/2014)

- <http://www.turismeberga.cat/que-fem/turisme-cultural/espisies/sem/364-santuari-de-santa-maria-de-queralt> (01/07/2014)
- <http://www.idescat.cat/nadons/?q=QUERALT> (01/07/2014)
- <https://www.facebook.com/pages/Mare-de-D%C3%A9u-de-Queralt-Centenari-de-la-Coronaci%C3%B3-Can%C3%B2nica-1916-2016/550558241644476?fref=ts> (03/07/2014) (07/07/2014)
- <https://www.facebook.com/pages/Mare-de-D%C3%A9u-de-Queralt-Centenari-de-la-Coronaci%C3%B3-Can%C3%B2nica-1916-2016/550558241644476?fref=ts> (04/08/2014) (05/08/2014)
- <http://www.camidelsbonshomes.com/pl24/etapes/id13/berga-aosol.htm> (06/08/2014)
- <http://www.editorialalpina.com> (08/08/2014)
- <http://hemeroteca.lavanguardia.com/> (25/08/14)
- <http://www.dominicosaragon.org/donde-estamos/girona> (25/08/14)
- <http://www.regio7.cat/bergueda/2011/12/07/> (03/09/14)
- <http://ca.wikipedia.org/wiki/> (diferents dates)

Arxius documentals:

- Arxiu comarcal del Berguedà
- Arxiu parroquial de Berga.
- Arxiu Roger Cortina Farràs.
- Arxiu Cos de Bombers.
- Arxiu família Santandreu –Soler.

Recerca en arxius:

- Dolors Santandreu, Doctora en Història i professora Institut Guillem de Berguedà.
- Xavier Pedrals. Cap Arxiu Comarcal del Berguedà.

Entrevistes:

- Josep Vila i Conxita Santamaria (ex-guardians de Queralt).
- Josep Casellas.
- Ramon Martí (Guia de muntanya i creador de la idea Camins de Queralt)
- Mn. Ramon Barniol, capellà custodi de Queralt.
- Lluís Boixader. Arquitecte.
- Vicenç Vegas, Cap dotació Bombers de Berga.

Converses:

- Mª Mercè Vilajoana. Ex cap escoltes Berga.
- Queralt Cortina. Monitora Esplai Grup Colònies a Borredà.
- Carme Farguell, Lluís Artigas i Ramona Sanmartí. Els meus avis.

GLOSSARI.

ABC, diari. Diari de tendència conservadora i monàrquica fundat a Madrid l'1 de gener de 1906 per Torcuato Luca de Tena. Encara s'edita en l' actualitat.

Aire polar. Massa d'aire fred provinent del Pol Nord, impulsada per un anticicló a l'Atlàntic Nord, i que en passar pel centre del continent, es resseca i refreda més.

Ambó. En els temples catòlics, el lloc des del qual es fa la lectura de la Bíblia a la missa i en altres cerimònies de la litúrgia. Pot tenir forma de faristol, però també de podi i de púlpit.

Armengou i Feliu, Josep. Mn. Escriptor, músic i eclesiàstic berguedà, neix a Berga l'any 1910 i mor a la mateixa ciutat el gener de 1976. Després dels ensenyaments bàsics es dedicà a la música combinant-ho amb la feina a la sastreria que la família tenia al carrer Major. Deixeble de Mn. Marià Miró el 1931 entra al seminari. Durant la Guerra Civil passa la frontera a França. L'any 1942 guanya les oposicions d'organista del claustre de Solsona. L'any 1949 torna a Berga com a vicari i mestre de capella. Va escriure textos de caire polític en contra de la dictadura com Justificació de Catalunya, Escrits en temps incerts, Nacionalisme català; i obres històriques com El Santuari de la Mare de Déu de Queralt, L'escut de Berga, i La Patum de Berga. Autor també d'una extensa obra musical.

Atxes. Ciris grans i gruixuts amb formes cilíndriques o de prisma amb 4 blens, i que es portaven en processons.

Baldaquí. Dosser que es situa sobre els reis, una imatge religiosa o un altar.

Ballarín Monset. Josep M^a. Mn. Capellà i escriptor català nascut el 8-25-1920 a Barcelona. Acabat el batxillerat esclata la Guerra Civil i forma part de la Lleva del Biberó. Acabada la guerra en camps de concentració emmalalteix amb tos de tísic. Després de 6 anys de malaltia, als 25 entra al seminari de Solsona. El 4 de juliol de 1958 es destinat al Santuari de Queralt, on hi resta fins l'any

1993, en que es retira a Gósol; sent el conductor de les reformes al Santuari i els seus voltants. Durant la seva vida ha escrit nombroses obres literàries, i ha col·laborat amb mitjans de comunicació: Avui, Serra d'Or, TV3, Catalunya Radio, Radio Estel,.

Bons Homes. També anomenats càtars. Van viure a l'Occitània entre els segles X i XIV. Eren homes i dones de rígida moral, que rebutjaven tota riquesa, que no creien en l'Antic Testament i que repudiaven l'església catòlica i el sistema feudal dels nobles del moment. Per tot això foren considerats heretges per part de l'església catòlica, la qual, amb l'ajuda del rei de França i de la noblesa francesa els va perseguir i exterminar.

Bulla. Nom que antigament es donava a la Patum, sembla ser pel bullici que hi havia en celebrar-se..

Cadireta. Petit tron on s'hi encaixa la imatge de la Mare de Déu, per augmentar la seva majestuositat.

Camins de Queralt. Conjunt de camins al voltant del Santuari de Queralt. El consell Comarcal del Berguedà els va senyalitzar i ajudar a que , alguns no es perdessin i altres es conservessin.

Camós, Narcís. Frare de l'ordre dels Predicadors. Va néixer a Girona l'any 1621. Va viure al convent de l'Anunciació de Girona i posteriorment al convent de Santa Catalina de Barcelona, del que va ser Sagrista Major. Entre els anys 1651 i 1653 va recórrer a peu totes les ermites i santuaris marians de Catalunya, i fruit d'aquest viatge va escriure el llibre "El Jardín de María" . Va morir a Barcelona l'any 1664.

Capitans de la Gala. Són els organitzadors dels actes de la Gala de Queralt. En un principi eren 4 homes, dos casats i dos solters, més un capellà que acostuma a ser el custodi de Queralt. Als anys 80 s'hi van incorporar també les dones, i en l'actualitat són 2 nois i 2 noies solters i 2 matrimonis, més un capellà.

Carrera d'un incendi. Avanç ràpid i sovint incontrolat d'un front de l'incendi empès per la força del vent, normalment en un canvi de direcció del mateix.

Castell Berguedà. Cim de la serra de Queralt situat sobre el Santuari, i on es creu que antigament hi va haver el castell dels Berguedà.

Coderch i De Sentmenat. Josep A. Arquitecte. Nascut a Barcelona 1913, mort a Espolla 1984. Estudià a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona. Començà la carrera d'arquitecte a Madrid i es trasllada a Barcelona on projecta edificis emblemàtics com la Casa Ugalde. Projectà el Pabelló d'Espanya a la Trienal de Milà. Membre del Team 10. Es considerat com un protagonista del renaixement de l'arquitectura espanyola de la postguerra. Degut a la seva amistat amb Mossén Ballarín projectà la reforma de la façana del Santuari de Queralt, obrint la gran arcada a l'interior del temple i del nou campanar.

Còlera. És una malaltia infecciosa intestinal aguda causada per la ingestió d'aliments o aigua contaminats pel bacteri *Vibrio cholerae*. Sovint es presenta com una epidèmia, i té un període d'incubació curt, entre menys d'un dia i cinc dies. El bacteri produeix una enterotoxina que causa una diarrea copiosa, indolora i aquosa que pot conduir a una greu deshidratació i a la mort si no es tracta amb rapidesa

Concili Vaticà II. Fou un concili ecumènic de l'Església Catòlica i un dels esdeveniments històrics que van marcar el segle XX. Va ser convocat pel Papa Joan XXIII, que el va anunciar el de gener de 1959. El Concili es desenvolupà en quatre períodes de sessions. El primer fou presidit pel mateix papa en la tardor de 1962, però no va poder concloure aquest concili, ja que va morir un any després, (el 3 de juny de 1963). Els altres tres períodes de sessions van ser convocats i presidits pel seu successor, el papa Pau VI, fins a la clausura. La llengua oficial del concili va ser el llatí. El concili es va convocar amb les finalitats principals de: promoure el desenvolupament de la fe catòlica; assolir una renovació moral de la vida cristiana dels fidels; adaptar la disciplina eclesiàstica a les necessitats i mètodes del nostre temps. Va ser un "aggiornamento" o posada al dia de l'Església, renovant els elements que més necessitat en tinguessin, revisant el fons i la forma de totes les seves activitats.

Contrafort. Punt d'un canvi de tendència en la pendent d'una muntanya

Contravents. Vents de direcció oposada al vent principal en un incendi. Són provocats per contraforts que aturen el vent predominant creant un remolí que canvia la direcció del vent.

Cors de Clavé. Societats corals creades al segle XIX per tla d'elevar la cultura dels obrers mitjançant la música i el cant.

Costa i Cases, Pere. Nascut a Vic l'any 1693 i mort a Berga l'any 1761, fou un dels escultors i arquitectes més importants del barroc català. Treballà en nombrosos retaules de tot Catalunya com el de Sant Agustí Nou de Barcelona, el del convent de Sant Ramon de la Segarra, Els últims anys de la seva vida es va instal·lar a Berga, i fou l'autor del retaule del Santuari de la Mare de Déu de Queralt.

Cua d'un incendi. Part posterior d'un incendi després de la seva creació.

Deig i Clotet, Antoni Mn. Neix a Navàs l'any 1926 i mor a Manresa l'any 2003. Eclesiàstic, bisbe i poeta català. Estudia al seminari de Solsona i es llicencia en Dret Canònic per al Universitat de Salamanca. Ordenat capellà l'any 1949. Va ser vicari de Berga i més tard secretari del Dr. Pont i Gol. El 1977 és ordenat bisbe de Menorca i el 1990 bisbe de Solsona. Conegut per la defensa de Catalunya davant les autoritats polítiques i religioses, i per la creació d'una Conferència Episcopal Catalana. Rep la Creu de Sant Jordi l'any 2002.

El Jardín de María . Llibre editat a Barcelona l'any 1657, amb el títol complet de "*El Jardín de María plantado en el Principado de Cataluña*" i posteriorment l'any 1766 a Girona; descriu tots els santuaris i ermites marianes de Catalunya, fruit de la peregrinació mariana que va fer per tot el Principat, En el capítol XI hi trobem "*De la Imagen de Nuestra Señora de Queralt*".

Enrique i Tarancón, Vicent Mn. Neix a Borriana el 14 de maig de 1907 i morí a València el 28 de novembre de 1994. Estudia al seminari de Tortosa. Ordenat sacerdot el 1929. Acabada la guerra civil amb només 38 anys es nomenat bisbe de Solsona, diòcesis en la que hi roman fins l'any 1964. Després va ser bisbe d'Oviedo i el 1969 és nomenat "Arzobispo Primado de Toledo". El 1971 el nomenen cardenal de Madrid-Alcalà i President de la Conferencia Episcopal Espanyola. Va ser peça clau en la transició democràtica i en la modernització

de l'església catòlica. A l'abril de 1983 renuncia als seus càrrecs i es retira a la seva terra.

F.E.T. i de las J.O.N.S. "Falange Española Tradicionalista y de las JONS", va ser el partit polític únic en la dictadura franquista. Creat el 1937 per la unió dels partits i agrupacions que havien donat suport al aixecament feixista. El seu líder va ser Francisco Franco.

Flanc d'un incendi. Part lateral d'un incendi, normalment avança amb major rapidesa que la part central del front de l'incendi, podent canviar de direcció.

Forner Escobet, Climent Mn. Neix l'any 1927. Sacerdot i poeta molt arrelat a Berga i al bisbat de Solsona. Estudia al seminari de Solsona. Funda diferents revistes literàries i infantils. És rector de diferents parròquies. Ha traduït de l'occità a Guillem de Berguedà. Redactor i col·laborador del Full Diocesà. Creu de Sant Jordi 1999. Guanyador de molts certàmens literaris, és autor del text de la Novena de la Mare de Déu de Queralt.

Franco Bahamonde, Francisco. Militar i dictador espanyol. Neix a El Ferrol el 4 de desembre de 1892 i mor a Madrid el 20 de novembre de 1975. Es gradua a la Acadèmia de Toledo. Ascendeix ràpidament a capità i comandant. El 1923 comandant de la Legió. El 1926 es ascendit a general amb diferents actuacions a les Guerres de l'Àfrica. El 1929 el nomenen Cap de la Acadèmia militar de Saragossa. S'enfronta al govern de la Segona República. A inicis de 1936 es nomenat Comandant General de Canàries. El 18 de juliol de 1936 s'uneix als generals insurgents en l'aixecament nacional. L'1 d'octubre de 1936 el nomenen Cap de l'Estat del bàndol nacional, i en acabar la Guerra Civil Cap de l'Estat Espanyol. Governava com a dictador suprimint tots els partits polítics i les llibertats del poble. Fins al 1973 ostenta els càrrecs de Cap de l'Estat i Cap del Govern. Va provocar una forta repressió contra Catalunya, la seva llengua i cultura.

Gòtic. Estil artístic predominant a la Baixa Edat Mitjana, segles XIII-XV. Molt més lluminós i esvelt que el romànic.

Guillem de Berguedà. Nascut l'any 1138 i mort l'any 1193. Cavaller i trobador medieval, del qual ens ha arribat una major producció als nostres dies. La seva

infantessa i joventut la passà amb un temps de formació tant en l'aspecte físic com en el cultural com altres joves nobles de l'època. En un temps amb el país en formació, lluites amb els sarraïns i lluites internes amb altres nobles s'anaven alternant. Va tenir una vida agitada, estant empresonat diverses vegades i acusat de la mort no honorable de Ramon Folc II de Cardona. Lluità contra els seus enemics amb l'espasa i també amb la ploma escrivint sirventesos contra altres nobles i bisbes. Va morir assassinat per un soldat que sembla complia ordres d'algun dels molts enemics seus.

Huch Guixer, Ramon. Prevere beneficiari-arxiver de la Comunitat de Preveres de la parròquia de Santa Eulàlia de Berga. Nascut el 12 de desembre de 1864 a Berga i morí el 4 de desembre de 1927 a Caldes d'Estrac. Autor del llibre Notes Històriques de la Ciutat de Berga

ICONA. (Instituto para la Conservación de la Naturaleza) era l'equivalent a l'actual medi natural i forestal. Cuidava dels boscos, rius, fauna i flora, en temps que les lleis medi ambientals no existien.

Infanta Maria Isabel, S.A.R. Neix a Madrid el 1851 i morí a París l'any 1931. Filla de la reina Isabel II . Es casà amb Gaietà de Borbó Dues Sicília, però enviudà al poc temps. Visqué a Madrid i en moltes ocasions representà al monarca, com en el cas de la coronació de la Mare de Déu de Queralt. Era coneguda com "la Xata".

Latitud. És la distància angular, mesurada sobre un meridià, entre una localització terrestre (o de qualsevol altre planeta) i l'equador. Es mesura en graus.

Llagosta. Nom científic "celifer" és un insecte ortòpter caracteritzat per les antenes curtes, i tenir el tercer parell de potes més desenvolupades per poder saltar millor. Quan s'ajunten en grans quantitats poden arrasar collites, boscos,...

Longitud. Descriu la localització d'un punt determinat de la Terra respecte a una línia nord-sud anomenada Meridià de Greenwich, els punts poden ser a l'est o a l'oest d'aquesta línia. La longitud es dona com una mesura angular que

va de 0°, per als punts que són sobre la línia del Meridià de Greenwich, fins als +180° per als punts situats a l'est i fins als -180° per als punts situats a l'oest

Masferrer, Ramon. Arquitecte neix a Gironella l'any 1926 i mor a Barcelona l'any 2011. Arquitecte autor de la majoria de les construccions de Berga i comarca a la dècada dels 60 i 70 del segle passat. És l'autor del projecte de l'altar major del Santuari de Queralt, i també de l'escola La Salle de Berga i de la Seu d'Urgell, l'església de Cal Bassacs, i l'edifici de pisos de la Caixa a Berga.

Massa d'aire polar. Flux d'aire a molt baixa temperatura provinent del Centre d'Europa que cau sobre el sud del continent degut al Anticicló situat a l'Atlàntic Nord.

Mercedaris. Ordre religiosa creada a Barcelona de la mà de Sant Pere Nolasc, un jove mercader de teles, amb el suport de Jaume I el Conqueridor i el bisbe Berenguer II de Palou, amb l'objectiu de redimir els cristians captius dels musulmans. Avui es dedica a l'assistència dels més necessitats. En temps passats estaven establerts a la ciutat de Berga.

Missa de Campanya. Celebració eucarística oficiada a l'aire lliure.

Missa Pontifical. Missa oficiada per un bisbe o per un prelat que té el privilegi de mitra i bàcul.

Miserachs Grau, Valentí Mn. Neix a Sant Martí de Sesgueioles, prevere organista, director de cor i compositor. Estudia als seminaris de Vic i Bilbao, i a la Universitat Gregoriana de Roma. Ordenat sacerdot al 1966. El 1967 ingressa al Pontifici Institut de Música Sacra de Roma. Es llicencia en cant gregorià, i es diploma en orgue i composició sacra. És director i mestre de la capella de Santa Maria la Major de Roma. Creu de Sant Jordi l'any 2002. Autor entre altres moltes obres de : Esclat berguedà, Noces de Sang, els Pastorets...

Movimiento Nacional. Conjunt de forces polítiques que es van adherir a l'aixecament.

Novena. Celebració religiosa, dedicada normalment a la Mare de Déu, que es fa durant 9 dies. En la de Queralt es celebra una missa i es llegeix un text dedicat a la Mare de Déu de Queralt escrit per Mn. Climent Forner.

Nunci apostòlic. Representant diplomàtic de la Santa Seu en un país.

Paret de pedra seca. Mur o paret feta amb pedres que encaixen les unes amb les altres de forma que no es necessita morter per fer que s'aguantin. Aquest tipus de paret es feia servir per fer els marges de feixes i camps de conreu.

Plaça Cremada. Nom que en diferents èpoques s'ha donat a la actual plaça de Sant Pere. També ha portat el nom de plaça de la República o plaça de la Constitució.

Porta Galobart, Emili. Arquitecte berguedà, des de 1924 i durant molts anys arquitecte municipal, va fer el projecte de l'actual Casa Consistorial, inaugurada l'any 1930, així com diferents edificis públics del Berguedà i del Bages. Seus són el disseny de la zona de les Estaselles, el jardí central del Passeig de la Pau, i la remodelació del cambril de la Mare de Déu de Queralt, passant de 3 estances a una de sola.

Postius Sala, Joan, P. Neix a Berga el 8 d'agost de 1876 i mor a Solsona el 23 d'agost de 1952, Va pertànyer als Missioners fills del Sagrat Cor de Maria. Escriptor i director de diferents publicacions, censor diocesà, professor de la facultat jurídica, promotor de diferents congressos internacionals Marians i Eucarístics d'Espanya. Va ser amic personal de cardenals i del Rei Alfons XIII. Fou qui proposà la idea de la coronació de la Mare de Déu de Queralt i al qual la seva constància i dedicació envers aquest fet, és deu el brillant resultat obtingut

PR C-173. Camí de petit recorregut circular que dona una volta a la muntanya de Queralt.

Puig, Pere. Polifacètic personatge, comerciant i mestre de cases, també era pintor, i fou l'autor de les pintures del Santuari de Queralt. Avui només es conserven les que hi ha sobre l'altar major. Deixeble de l'escola d'Antoni Viladomat. També és l'artífex de l'altar major de l'església de Sant Salvador de

la Vedella i de pintures del monestir de Serrateix. Creà una escola de pintura, escultura i música a la ciutat de Berga.

Pujol i Solei, Jordi. Polític. Neix a Barcelona 9 de juny de 1930. Estudia al col·legi alemany i posteriorment medicina a La Universitat de Barcelona, formant part de la resistència a la dictadura, en defensa de la democràcia i la cultura catalana. Treballa en uns laboratoris farmacèutics. El 19 de maig pren part en els fets del Palau , és detingut, torturat i empresonat. En sortir de la presó funda Banca Catalana i comença l'activitat política. Fundador i president de Convergència Democràtica de Catalunya. El 20 de març de 1980 guanya les primeres eleccions al Parlament i el 8 de maig és nomenat president de la Generalitat. Reelegit al càrrec a les eleccions de 1984, 1988, 1992, 1995 i 1999. L'any 2003 s'aparta de la primera línia de la política. Aquest any 2014 s'ha vist involucrat en un cas d'evasió d'impostos.

Queralt petit. Antiga capella construïda en record del fet meravellós succeït en aquest indret en passar-hi la Mare de Déu camí de Berga l'any 1687. Estava situada als peus del Castell de Berga, al costat del dipòsit d'aigua antic. Aquesta capella va deixar de tenir culte a mitjans segle XX, i ara és un garatge.

Quintar. Unitat de massa que conté quatre roves. Segons les zones equivalia entre 41,500 i 42,000 quilograms.

Ribera i Maneja, Antoni. Músic. Nascut a Barcelona l'any 1873 i mort a Madrid 1956. Músic i director d'orquestra molt reconegut. Passà moltes temporades a Berga i entre altres moltes obres va compondre l'Himne a la Coronació de la Mare de Déu de Queralt

Ribera i Ribó, Bonaventura Mn. Neix a Berga el 23 de maig de 1879. Va ser escriptor, corrector i poeta. Autor de l'obra "Història de Queralt" en el seu temps l'obra més completa sobre aquest tema. Va tenir un paper molt rellevant en les festes de la Coronació de la Mare de Déu de Queralt.

Romànic. Corrent artístic que aparegué entre els segles X-XIII a la Llombardia i es propaga per tota l'Europa Occidental. Inspirat en l'art romà, té formes sòbries i robustes.

Rova o arrova. Unitat de massa equivalent a 10,400 quilograms

Rubió i Tudurí, Santiago. Enginyer. Nascut a Maó el 1892 i mort a Barcelona el 1980. Fou un dels pioners del transport metropolità a Catalunya: realitzà, entre altres, la primera línia de metro de Barcelona (Lesseps - Liceu), el funicular de Montserrat i el túnel de Balmes per on passa actualment la línia dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. Projectà també un funicular aeri de Berga al Santuari de Queralt.

Sant Pere de Madrona. Església romànica del s. XII, al lloc on hi havia hagut el Castell de Madrona. Durant molts anys va ser la parròquia de Berga fins el 1897. Per la guerra civil va sofrir una quasi total destrucció, de la que es va salvar la campana en al que hi ha una inscripció que fa referència a Sant Pere i a la Madona..

Tàlem. Dosser de roba guarnit i normalment suportat per 4 columnes , que serveix per cobrir alguna personalitat o imatge.

Te Deum. Del llatí A tu, Déu, primeres paraules del càntic, és un dels primers himnes cristians tradicional d'acció de gràcies.

Vanguardia, La. Diari fundat l'1 de febrer de 1881 per 2 empresaris igualadins, Carles i Bartomeu Godó, com a mitjà d'expressió del partit Lliberal. Sota la direcció de Miquel dels Sants Oliver i l'empenta empresarial de Ramon de Godó es converteix en el primer diari del país. De tendència centre-dreta, després d'alguns episodis anticatalanistes als anys 60, s'ha fet més proper a la burgesia catalana i espanyola, sota la tutela del grup Godó. Els darrers anys s'ha catalanitzat, i a l'any 2011 va sortir la primera edició en català.

Vent general. Vent amb la direcció predominant a la zona d'un incendi

Vilardaga i Cañellas, Jacint. Jurisconsult i historiador nascut a Berga l'any 1856 i mort a Barcelona el 1936. Estudia dret i notaria a Barcelona i es dedica als estudis històrics. Entre altres publica : "Efemérides Bergadanas", "Historia de Berga". Empren carrera política i arriba a diputat provincial.

Vot de poble. Promesa feta per un poble i que es compleix de forma periòdica, en acció de gràcies per algun favor rebut.

ANNEX 1. PLÀNOLS DE LA COVA DE QUERALT

ANNEX 2. PLÀNOL CAMBRIL SANTUARI QUERALT

ANNEX 3. PLÀNOL RETAULE FRONTAL ALTAR MAJOR

ANNEX 4. PLÀNOL - ESQUEMA DEL SANTUARI

ANNEX 5. PLÀNOL CAMPANAR

ANNEX 6. DOCUMENT DIPÒSIT DE CORONES A LA CAIXA DE PENSIONS

El sotscrit, Pau Santandreu i Sempous, Delegat de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi de la Sucursal d'aquesta ciutat, per la present acordit haver rebut del Sr. Joan Illa i Planas, Alcalde President de l'Ajuntament d'aquesta ciutat, per tal de tenir-ho en qualitat de dipòsit i que el compro: de tornar-ho a l'Alcaldia tan bon punt per la mateixa se'm requereixi a tal efecte, el que segueix:

dues corones i el percentant d'oro i plata de la imatge de Queralt.

Descripció	Valornominal	Quantitat	Unitats
1 Ajuntament de Mblaga 6% 1929, de valornominal	500 ptes.		
1 " Barça 4 1/2% 1912 Serie E.	"	500	"
2 Amortitzable 5% brut 1927 " A.	"	500	" cada un
2 Ajuntament València 5%	"	500	" " "
1 Oblig. An. Manresana Electricitat 6%	"	500	" " "
1 Bono Energia Electrica de C. 6%	"	500	" " "
2 Municipal Barcelona 4 1/2% 1920 B.	"	500	" "
1 " " 6% 1925	"	500	" "
1 Obligacions Provincials 6%	"	500	" "
1 " Astora " 6% 1916	"	500	" "
1 " Z. Alicante 5% Serie H.	"	500	" "
1 Municipals Barcelona 6% 1921	"	500	" "
1 Deute Interior 4% Serie A	"	500	" "
1 " " " 4% " B	"	2.500	" "
1 " " " 4% " C	"	5.000	" "
1 " Amortitzable 3% 1928. Serie A	"	500	" "
1 " Deute Exterior 4% Serie A.	"	1.000	" "
1 " " " 4% " B.	"	2.000	" "
1 " " " 4% " C.	"	4.000	" "
1 oblig. Cooperativa Fluid Electric 3/4	"	500	" "
1 acció " " 1/4	"	125	" "
4 titols Amortitzable 5% serie A	"	500	" "
1 " Deute Exterior 4% " A	"	1.000	" "
1 " " Interior 4% " B	"	2.500	" "
6 " " " 4% " A	"	500	" "
1 " " " 4% " H	"	200	" "
1 " " " 4% " G	"	100	" "
2 Municipal Barcelona 1925	"	500	" "
2 " " 1928 Serie E	"	500	" "
1 " " 4 1/2% 1918 Serie B	"	500	" "
1 " " 5% 1928 " A	"	500	" "
4 " " 6% 1921	"	500	" "
1 Bono Exposició Universal 6%	"	500	" "
12 Còdula de Credit Local 6%	"	500	" "
1 Ajuntament Sabadell 6%	"	500	" "
3 Municipal Cadiz 5 1/2%	"	500	" "
1 Caminos Hierro del Norte 4%	"	500	" "
3 Ferrocarril Tangor a Fez 6%	"	500	" "
2 oblig. Energia Electrica 6%	"	500	" "
4 " Anonima Manresana Electr. 6%	"	500	" "
2 Bonos Catalana Gas i Electr. 6%	"	500	" "

També he rebut un cregut nombre de cupons sense els titols corresponents, trobats a l'església parroquial d'aquesta ciutat. El valor nominal dels títols presentats per aquesta cupons és d'UN MILIO TRES CENTES-SEIXANTA MIL NOU- TRESCENTES (1.360.900 ptes.)

Dorga a 8 d'...

ANNEX 7. DOCUMENT DE RECOLLIDA DE LES CORONES

El sotscriu, President del Consell municipal d'aquesta ciutat, per la present acredito haver rebut en data d'avui de Pau Santandreu Sanpons, Delegat d'aquesta Sucursal de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, les dues corones i el penjant, d'or i pedreria, de les imatges de Queralt, que aquest havia rebut en concepte de custodia en 8 d'octubre del 1936 del allavors Alcalde President de l'Ajuntament d'aquesta ciutat, Joan Illa Planas.

Berga, 25 de març del 1937.

Llibre indicat. Asiento número 750.-

YO, JOSE MIÑANA MORA, NOTARIO DEL ILUSTRE COLEGIO DE BARCELONA, CON RESIDENCIA EN BERGA. _____

DOY FE: De que la presente xerocopia, reproduce bien y fielmente el documento original, que me ha sido exhibido para su compulsión e identificación. _____

BERGA, a quince de Setiembre de mil novecientos ochenta y cuatro. =

Профессор

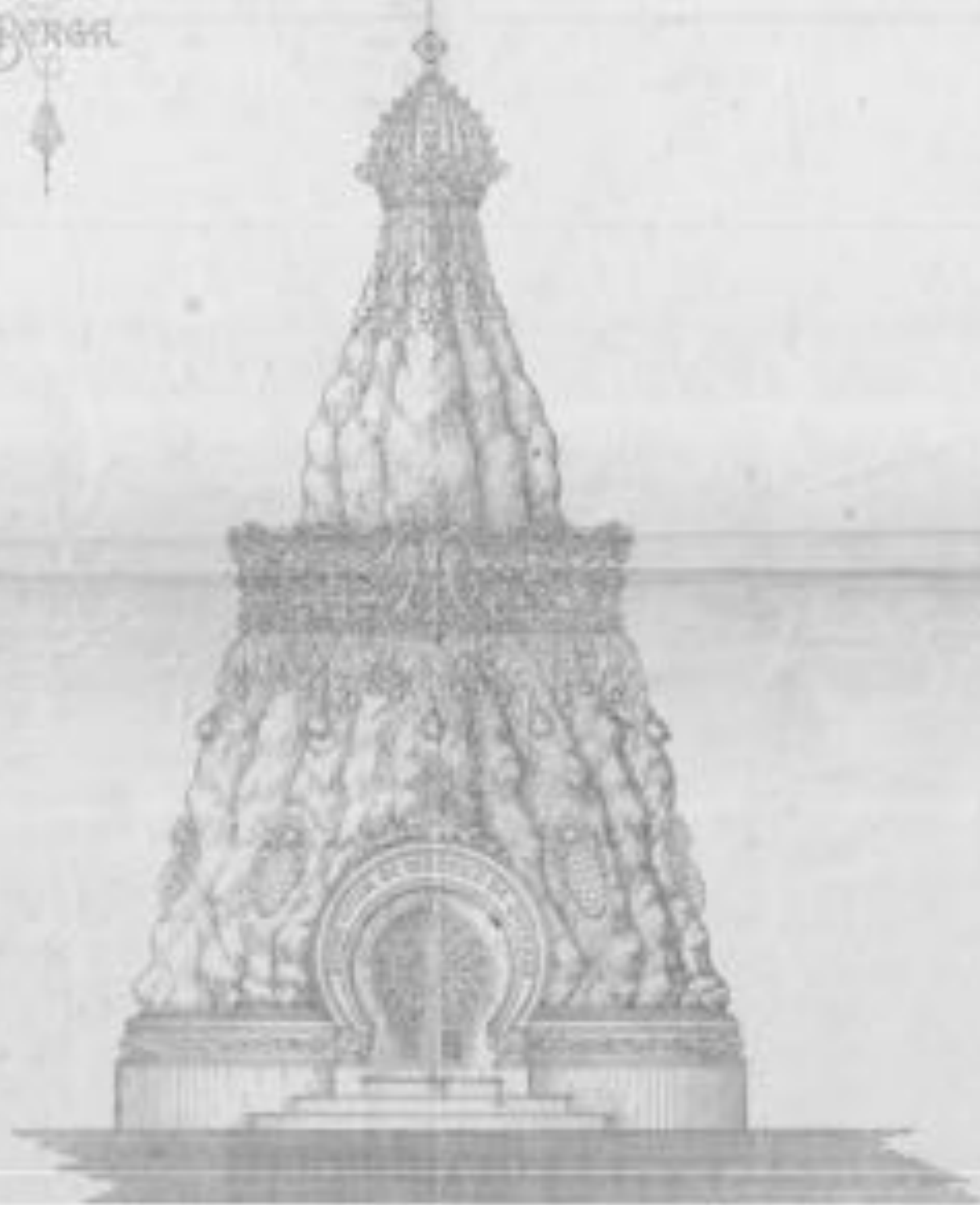
САНИЦЬЯ

Бюро сестер милосердия.

ОУЧЕНЬЕ.

ВЕРНА

1

Печатно
в
С.-Петербурге

1875

Музей
и
САНКТ-ПЕТЕРБУРГ
1910

Литая Стела из Пяти Дел

Фигуры

Бронза

1910

சென்னை

சென்னை

சென்னை

சென்னை

Small building and cross

ПРОТЕСО.

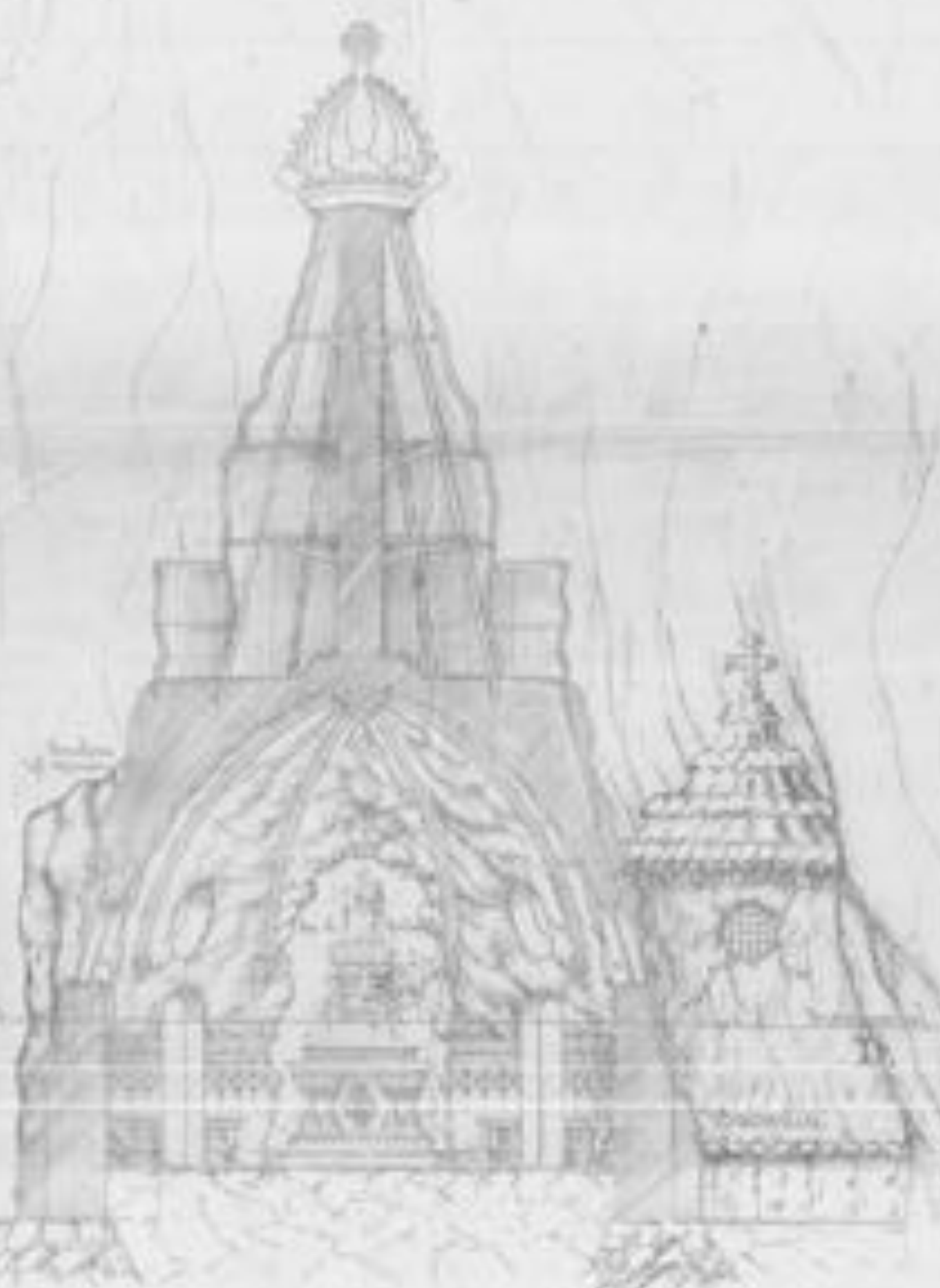
СЯРІЦА

Бялая Саека дэ Перажыя

Дзе
Дзесяць

Дзесяць

4

Сяродна-востраў
Сяродна

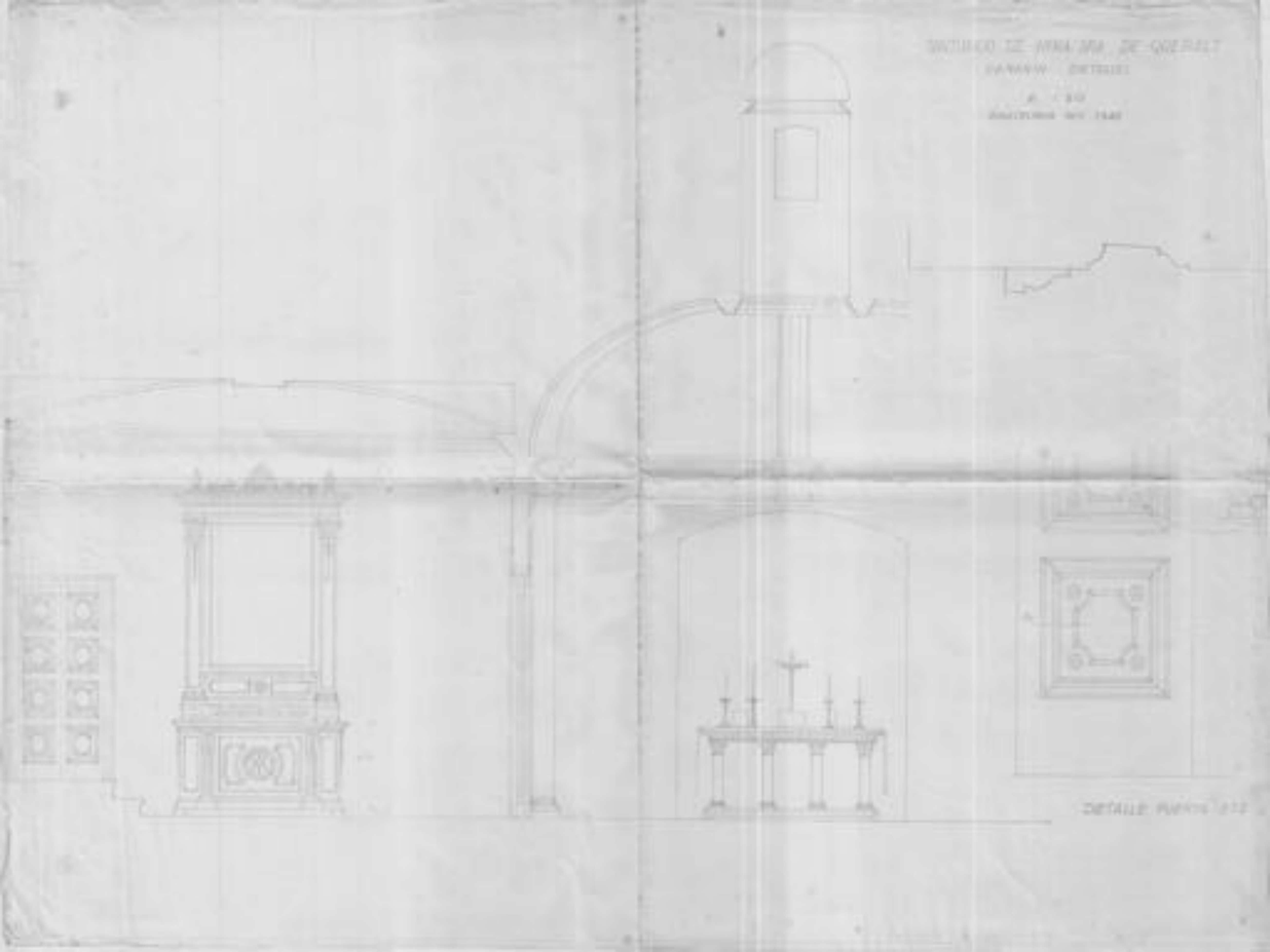

INTIERO DE AYRA MIA DE QUEZALT

PARANW DETALLE

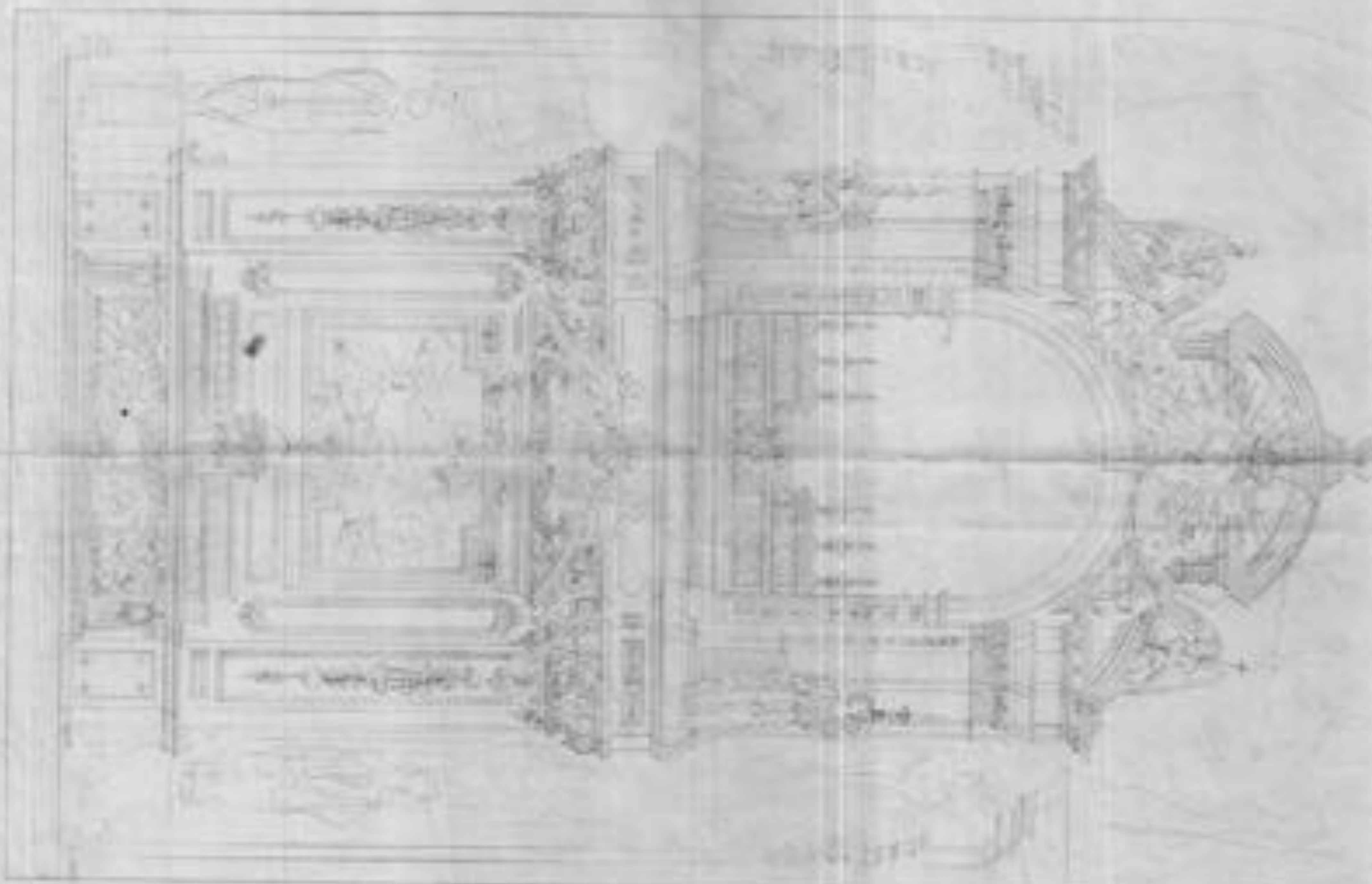
N. 100

ENCUENTRO DEL 1840

DETALLE PUNTO 112

Proposed design for
the new building

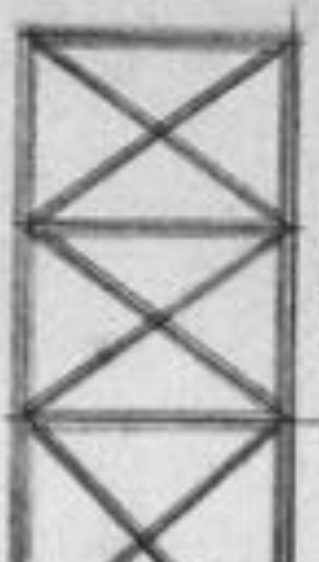

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or reference number.

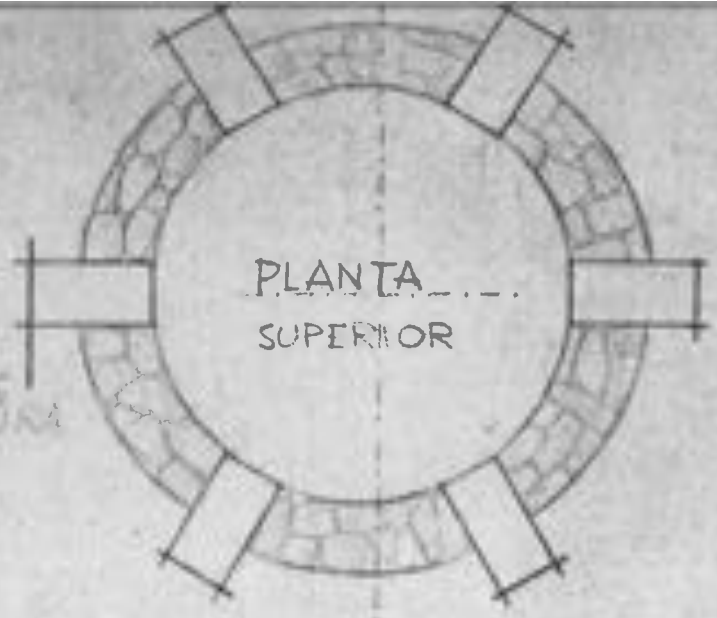

Handwritten text below the second diagram, possibly a label or description.

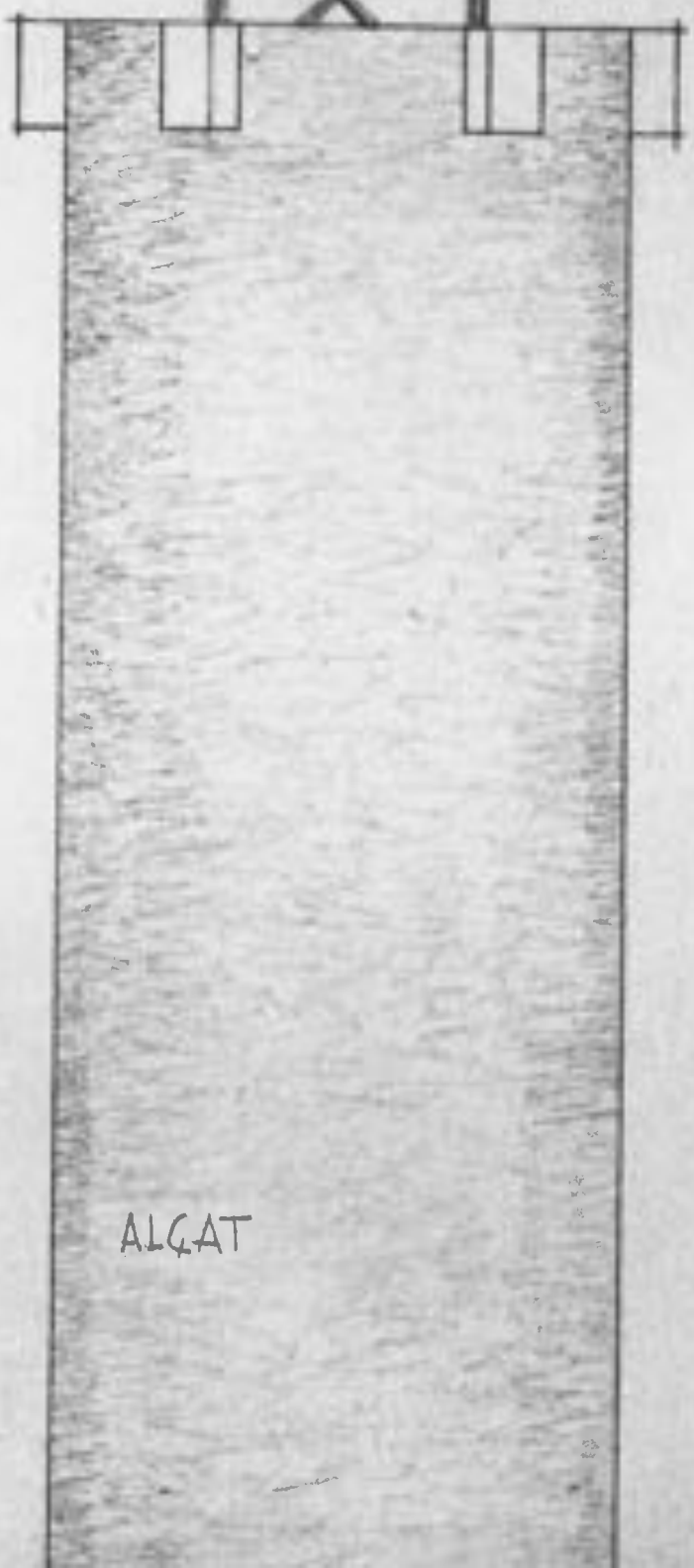
Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

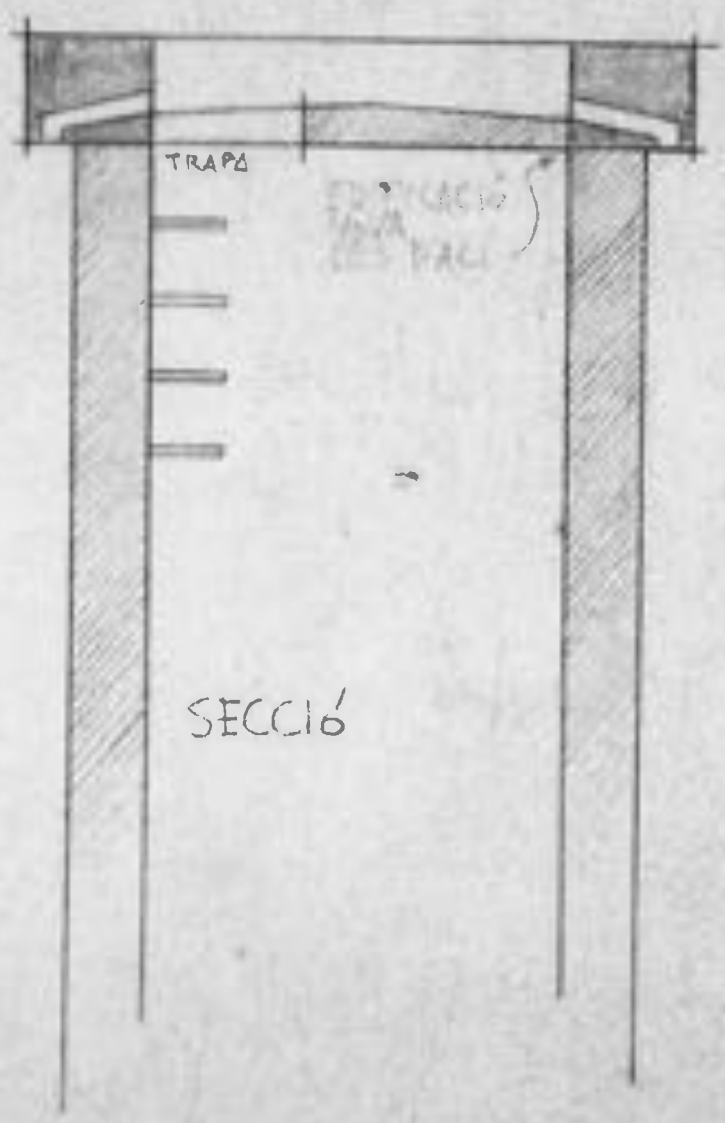
MIDES
A PROXIMADIS
DE FERRO

PLANTA
SUPERIOR

ALÇAT

TRAPA

SECCIÓ

1/50

CAMBIANT

El sotaperit, Pau Santandreu i Caspou, Delegat de la Caixa de Pensions per la Vellesa i d'Estalvi de la Sacursal d'aquesta ciutat, per la present acredita haver rebut del Sr. Joan Illa i Planas, Alcalde President de l'Ajuntament d'aquesta ciutat, per tal de tenir-ho en qualitat de dipòsit i sub el compromís de tornar-ho a l'Alcaldia tan bon punt per la mateixa se'n requereixi a tal efecte, el que segueix:

Les dues coronas i el penjant, d'or i pedreria, de l'insigne de Queralt.

Els següents títols i obligacions:

1	Ajuntament de Mèlaga 6% 1929, de valornominal	500	ptes.	
1	" " " " " " " " " "	500	"	"
2	Amortitzable 5% brut 1927 " A, " " "	500	"	cada un
2	Ajuntament Valencia 5% " " " "	500	"	"
11	Oblig. An. Manresana Electricitat 6% " " " "	500	"	"
5	Bons Energie Electrica de C. 6% " " " "	500	"	"
2	Municipal Barcelona 4 1/2% 1920 B. " " " "	500	"	"
3	" " " " " " " " " "	500	"	"
6	Obligacions Provincials 6% " " " "	500	"	"
3	" " " " " " " " " "	500	"	"
1	M. S. Alicante 5% Serie H. " " " "	500	"	"
8	Municipals Barcelona 6% 1921 " " " "	500	"	"
1	títol Deute Interior 4% Serie A " " " "	500	"	"
1	" " " " " " " " " "	2.500	"	"
1	" " " " " " " " " "	3.000	"	"
1	" " " " " " " " " "	500	"	"
2	" " " " " " " " " "	1.000	"	"
2	" " " " " " " " " "	2.000	"	"
1	" " " " " " " " " "	4.000	"	"
1	oblig. Cooperativa Fluid Electric 3/4 " " " "	500	"	"
1	acció " " " " " " " " " "	125	"	"
4	títols Amortitzable 5% serie A " " " "	500	"	"
1	" " " " " " " " " "	1.000	"	"
1	" " " " " " " " " "	2.500	"	"
6	" " " " " " " " " "	500	"	"
1	" " " " " " " " " "	200	"	"
1	" " " " " " " " " "	100	"	"
2	Municipal Barcelona 1925 " " " "	500	"	"
2	" " " " " " " " " "	500	"	"
1	" " " " " " " " " "	500	"	"
1	" " " " " " " " " "	500	"	"
4	" " " " " " " " " "	500	"	"
1	Bono Exposició Universal 6% " " " "	500	"	"
12	Càrdula de Credit Local 6% " " " "	500	"	"
1	Ajuntament Sabadell 6% " " " "	500	"	"
3	Municipal Cadix 5 1/2% " " " "	500	"	"
1	Casinos Hierro del Norte 4% " " " "	500	"	"
3	Ferrocarril Tanger a Fez 6% " " " "	500	"	"
2	oblig. Energia Electrica 6% " " " "	500	"	"
4	" " " " " " " " " "	500	"	"
2	Bons Ojalama Gas i Electr. 6% " " " "	500	"	"

També he rebut un crescut nombre de cupons sense els títols corresponents, trobats a l'església parroquial d'aquesta ciutat. El valor nominal dels títols representats per aquests cupons és d'UN MILLO TRES CENTES-SEIXANTA MIL NOU-CINQUENTA pesetes (1.360.000 ptes.)

Berga a 8 d'octubre del 1936.

El sotserit, President del Consell municipal d'aquesta ciutat,
per la present acredita haver rebut en data d'avui de Fou Santan-
dreu Sanpons, Delegat d'aquesta Sucursal de la Caixa de Pensions
per a la Vellesa i d'Estalvis, les dues corones i el penjant, d'or
i pedreria, de les imatges de Queralt, que aquest havia rebut en
concepte de custodia en 8 d'octubre del 1936 del allavors Alcalde
President de l'Ajuntament d'aquesta ciutat, Joan Iria Planes.

Berga, 25 de març del 1937.

Libro indicador. Asiento
número 750.-

YO, JOSE MIÑANA MORA, NOTARIO DEL
ILUSTRE COLEGIO DE BARCELONA, CON
RESIDENCIA EN BERGA.

DOY FE De que la presente xerocopia,
reproduce bien y fielmente el docu-
mento original, que me ha sido exhibido
para su comparencia e identificación.

BERGA, a quince de Setien-
bre de mil novecientos ochenta
y cuatro.-